ԱԶԴԱԿ
ՕՐԱԹԵՐԹ

AZTAG QUOTIDIEN POLITIQUE ET LITTERAIRE أزتاك جريدة يومية سياسية وأدبية - المديرة المسؤولة: إيڤا دروييشيان

1500 Լ.Ո. 73ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՎ 225 (20688) ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ, 4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 2000 10 ԷՋ

ԱՐԱՖԱԹ – ՍԱԼԷՀ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԵՄԷՆԻ ՄԷՋ

ՍԱՆԱԱ, 3 (ՌՈՅԹԸՐԶ).– Պաղեստինեան իշխանութեան նախագահ Եասէր Արաֆաթ երէկ Եմէնի մայրաքաղաք Սանաայի մէջ կարճատեւ տեսակցութիւն մը ունեցաւ նախագահ Ալի Ապտալլա Սալէհի հետ, հաղորդեց կառավարական պաշտօնատար մը:

Սալէհ վերստին շեշտած է իր երկրին կօրակցութիւնը՝ պաղեստինեան դատին եւ կոչ ուղղած է գրաւեալ հողեր միջազգային ուժերու առաքման, որպէսզի անոնք պաշտպանեն պաղեստինցիները՝ իսրայէլեան բռնարարքներէն:

Արաֆաթ Սանաա հասաւ Արաբական Միացեալ Էմիրութիւններէն, ուր տեսակցութիւն մը ունեցած էր նախագահ Շէյխ Զէյիտ Պրն Սուլթան Ալ-Նահիանի հետ:

ՊԱՂԵՍՏԻՆԵԻ ԻՍՐԱՅԷԼԵԱՆ ԲԱԽՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ՎԵՐՋ ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ԻՍՐԱՅԷԼ ՊԱՏՐԱՍՏԱԿԱՄՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ՅԱՅՏՆԷ ԳՈՐԾԱԿՑԵԼՈՒ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՔՆՆԻՉ ՄԱՐՄԻՆԻ ՄԸ ՀԵՏ

Իսրայէլի արդարութեան նախարար Եոսի Պէյլին յայտնեց, որ Միացեալ Նահանգներու նախագահ Պիլ Քլինթըն իր նստաշրջանին մնացեալ յիսուն օրերը պիտի յատկացնէ պաղեստինեւիսրայէլեան տագնապին լուծման:

Պէյլին կը խօսէր այն պահուն, երբ Իսրայէլ պատրաստակամութիւն յայտնեց գործակցելու միջազգային հետաքննութեան մը, որ պիտի փորձէ որոշել, թէ ո՞վ է պատասխանատուն աւելի քան երկու ամիսէ ի վեր ծայր տուած բախումներուն, որոնք 293 վոհ եւ հազարաւոր վիրաւորներ պատճառած են: Իսրայէլի կառավարութիւնը, որ նախապէս կը մերժէր միջազգային որեւէ քննիչ մարմինի ներկայութիւն, որոշած է գործակցիլ քննիչներու հետ, վորս կ'առաջնորդէ ամերիկացի նախկին ծերակուտական Ճորճ Միչըլ: Վարչապետ Էհուտ Պարաքի խորհրդատուներէն կիլէտ Շէր ըսաւ, որ յանձնախումբը գործի պիտի ձեռնարկէ հաւանաբար յառաջիկայ շաբաթ: Քննութենէն առաջ սակայն, պայմանները յստակ պէտք է ըլլան երկու կողմերուն համար: Կ'ենթադրուի, որ Իսրայէլ որոշած է կարգ մը պայմաններ պարտադրել, այլապէս կրնայ արտօնութիւն չտալ յանձնախումբին:

Պէյլին իր կարգին դիտել տուաւ, որ երբ անցեալ շաբաթ Ուաշինկթընի մէջ հանդիպում կ'ունենար ազգային ապահովութեան հարցերու խորհրդատու Սամուէլ Պըրկըրի հետ, Քլինթըն անձամբ ներկայացած է Պէյլինի ըսելու, որ նստաշրջանի վերջին օրերուն, արտաքին քաղաքականութեան առանցքը պիտի կազմէ պաղեստինեւիսրայէլեան տագնապի լուծումը:

Քանի մը շաբաթ առաջ, Քլինթըն գրեթէ նոյն խօսքերը փոխանցած էր պաղեստինեան իշխանութեան նախագահ Եասէր Արաֆաթի: Պաղեստինցի գլխաւոր բանագնաց Հասան Ասֆուր յայտնեց, որ Քլինթըն Արաֆաթի ըսած է, թէ պաղեստինեւիսրայէլեան տագնապի լուծումը նախապատուութիւն վայելող գլխաւոր հարցն է իրեն համար: Սակայն Ասֆուր դիտել տուաւ, որ մինչեւ Յունուար 20 լուծումի մը յանգիլը կախեալ է Իսրայէլի կեցուածքէն եւ 1967ին գրաւուած հողերէն հեռանալու պատրաստակամութենէն:

Միւս կողմէ, Շէր անհաւանական նկատեց, որ ամերիկացի յատուկ պատուիրակ Տենիս Ռոս մօտ օրէն Միջին Արեւելք այցելէ: Ան դիտել տուաւ, որ ներկայիս, Իսրայէլ կը նախընտրէ ուղղակի պաղեստինցիներուն հետ բանակցիլ, վերջ տալու համար բախումներուն:

Միջազգային քննութեան մը լուրերը սակայն չմեղմացուցին բախումները, որոնք շարունակուեցան շաբաթավերջին, նոր զոհեր եւ վիրաւորներ պատճառելով: Ռամալլայի մէջ իսրայէլացի արձակապէն մը սպաննեց պաղեստինցի մը, որ կ'աշխատէր իսրայէլեան անցարգելի մը մօտ, հաղորդեց *«Պաղեստինի Ձայն»* ռատիոկայանը: Իսրայէլեան բանակը հաստատեց, որ պաղեստինցին սպաննուած է, որովհետեւ կասկածելի մէկը նկատուած է: Իսկ Կազայի մէջ, իսրայէլացի զինուորներ սպաննեցին 21 տարեկան պաղեստինցի մը. միջադէպը տեղի ունեցած է Էրէզի անցարգելին վրայ: Իսրայէլեան բանակի բանբերը սակայն ըսաւ, որ հոն որեւէ միջադէպ չէ արձանագրուած շաբաթավերջին:

ԻՆԹԻՖԱՏԱՆ ՊԻՏԻ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ

Արաֆաթի ղեկավարած Ֆաթի շարժումի ղեկավարներէն Մարուան Պարղութի, որ կը համակարգէ Աքսայի *ինթիֆատան*, յայտարարեց, որ պաղեստինցիները պիտի չդադրեցնեն *ինթիֆատան*, երբ Իսրայէլի հետ խաղաղութեան բանակցութիւնները վերսկսին: Պարղութի դիտել տուաւ, որ բանակցութիւններուն ընթացքին երբ *ինթիֆատան* շարունակուի, պաղեստինցի բանագնացները պիտի կարենան ճնշում բանեցնել Իսրայէլի վրայ:

Պարղութի աւելցուց, որ *ինթիֆատան* երկու ուղղութեամբ կը գործէ. առաջինը՝ ցոյցերն ու քարկոծումն է, իսկ երկրորդը՝ զինեալ գործողութիւններն են:

Պարղութի, որ Իսրայէլի կողմէ կ'ամբաստանուի իսրայէլացի զինուորներու ու քաղաքացիներու սպանութիւնը հրահրելու յանցանքով,

Շար.ը՝ էջ 10

ԼՂՀԻ ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՐԿԱԴԻ ՂՈՒԿԱՍԵԱՆ ԸՆԴՈՒՆԵՑ ՔԱՍՓՐՉԻՔԸ

Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութեան նախագահ Արկադի Ղուկասեան Ուրբաթ օր ընդունեց ԵԱՀԿի նախագահի անձնական ներկայացուցիչ Անճէյ Քասփրչիքը:

Քասփրչիք նախագահ Ղուկասեանին տեղեկացուց Լեռնային Ղարաբաղ – Ազրպէյճան սահմանին վրայ ԵԱՀԿի ներկայացուցիչներու կողմէ վինադուլի պահպանման վերաբերեալ վերահսկողութեան արդիւնքներու մասին:

Հանդիպումին քննարկուեցան Վիեննայի մէջ կայացած ԵԱՀԿի անդամ երկիրներու արտաքին գործոց նախարարներու խորհուրդի մէջ կայացած ԵԱՀԿի անդամ երկիրներու արտաքին գործոց նախարարներու խորհուրդի նիստին արդիւնքներուն եւ մասնաւորաբար՝ Լեռնային Ղարաբաղի տագնապի լուծման մասին ԵԱՀԿի նախագահ Պենիթա Ֆերերօ Վալտների յայտարարութեան առնչուող հարցեր:

●ԼԵՌՆԱՅԻՆ Ղարաբաղի Հանրապետութեան արտաքին գործոց նախարար Նաիրա Մելքումեան արդիւնաւէտ գնահատեց 20–22 Նոյեմբերին կայացած Աբխազիոյ, Մերձդնիեսթրեան, Հարաւային Օսեթիոյ եւ Լեռնային Ղարաբաղի հանրապետութիւններու արտաքին գործոց նախարարներու հանդիպումը:

Նախարար Մելքումեան յայտնեց, որ հանդիպումին քննարկուած են բազմակողմանի յարաբերութիւններուն եւ շրջանային իրավիճակին առնչուող հարցեր, ինչպէս նաեւ յստակացած է միջազգային տագնապներու լուծման տարբերներու նկատմամբ նշեալ հանրապետութիւններու կեցուածքը: Նախարարները համաձայնեցան համադրել իրենց միացեալ ջանքերը եւ գործակցիլ մնայուն հիմքերու վրայ: Այս ուղղութեամբ որոշուեցաւ հիմնադրել արտաքին գործոց նախարարներու համաժողով մը:

Թիրասփոլի (Մերձդնիեսթր) հանդիպումին մասնակիցները համաձայնեցան, որ յառաջիկայ գարնան կայանալիք յաջորդ հանդիպումը տեղի ունենայ Ստեփանակերտի մէջ:

Անդրադառնալով Հայկական Յեղասպանութեան միջազգային ճանաչման գործընթացին, նախարար Մելքումեան ըսաւ, որ անիկա դրական ազդեցութիւն պիտի ունենայ Լեռնային Ղարաբաղի տագնապին լուծման վրայ: Ան շեշտեց, որ Լեռնային Ղարաբաղի հարցը Հայկական Յեղասպանութեան հետքերէն մէկն է: Նախարար Մելքումեան նշեց, որ թրքական բանակը ցեղասպանական արարքներ գործած է նաեւ Լեռնային Ղարաբաղի հողերուն վրայ:

(ԱՐՄԷՆՓՐԷՍ)

ՄԱՆՈՒԷԼ ԵՊՍ. ՊԱԹԱԳԵԱՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒԵՑԱՒ ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ԵՒ ՔԱՆԱՏԱՅԻ ՄԷՋ ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿԷՆԵՐՈՒ ԱՌԱՋՆՈՐԴ

Վատիկանի տեղեկատուական ծառայութիւնը կը հաղորդէ, որ Լիբանանի մէջ Հայ Կաթողիկէ պատրիարքական փոխանորդ Մանուէլ եպս. Պաթագեան նշանակուած է Մ. Նահանգներու եւ Քանատայի մէջ հայ կաթողիկէներու առաջնորդ: Նոյն աղբիւրին համաձայն, ան պիտի փոխարինէ Յովհաննէս եպս. Դերձակեանը, որուն հրաժարականը ընդունուած է Պապին կողմէ:

ՄԻՆՍՔԻ ՄԷՋ ԻՐԵՆՑ ՎԵՀԱԺՈՂՈՎԷՆ ԵՏՔ

ԱՊՀԻ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՂԵԿԱՎԱՐՆԵՐԸ ԿԸ ԴԱՏԱՊԱՐՏԵՆ ԻՐԵՆՑ ՈՒՂՂՈՒԱԾ ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՔՆՆԱԴԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Նախկին խորհրդային 11 պետութիւններու ղեկավարները Ուրբաթ օր չեն յաջողած յառաջդիմութիւն արձանագրել ապատ առեւտուրի հարցին գծով, սակայն անոնք ցոյց տուած են, թէ ինչն է, որ վիրենք կը միացնէ. անոնք ժողովրդավարութեան մասին արեւմտեան դասախօսութիւնները չեն հանդուրժեր:

Ա. Պ. Հասարակապետութեան ղեկավարները, որոնք Պիելոռուսիոյ մայրաքաղաք Մինսքի մէջ ժողով մը գումարած են, որդեգրած են միացեալ հաղորդագրութիւն մը, ուր մերժած են ընդունիլ վերջերս տեղի ունեցած ընտրութիւններու դէմ խիստ քննադատութիւններ: Անոնց իւրաքանչիւրը արեւմուտքցի դէտերու խմբակներու կողմէ քննադատուած է իբրեւ ոչ ժողովրդավարական:

Շար.ը՝ էջ 10

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՅԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐՑԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԷ ՄՏԱՀՈԳԵԼ ԹՈՒՐՔԻԱՆ

Միացեալ Նահանգներու Ազգային ապահովութեան խորհուրդի Եւրոպայի բաժանմունքի նախագահ Թոնի Պլինքըն կոչ ուղղեց Թուրքիոյ եւ Միացեալ Նահանգներու, որ միջոցներ գտնեն դէմ դնելու համար Հայկական Յեղասպանութեան ճանաչման ուղղութեամբ հայկական *լոպի*ի ջանքերուն: Թ. Պլինքըն ըսաւ, որ Թուրքիա պատասխանատուութիւն ունի առաջին քայլը առնելու՝ Հայաստանի հետ երկխօսութեան սկսելու ուղղութեամբ:

«Իբրեւ փոքր եւ շրջապատուած երկիր մը, որ կը տառապի տնտեսական հարցերէ, Հայաստան կը տեսնէ, որ Թուրքիա բռունցքի հարուած կու տայ եւ ոչ թէ ձեռք կ'երկարէ», ըսաւ Պլինքըն Ուաշինկթընի մէջ թուրք - ամերիկեան ընկերակցութիւններու 21րդ համագումարին ուղղած իր խօսքին մէջ:

Նշելով, թէ հայկական *լոպի*ի ջանքերուն դէմ դնելու համապարփակ քաղաքականութեան բացակայութիւնը կրնայ վնասակար ըլլալ թուրք - ամերիկեան յարաբերութիւններուն համար, Պլինքըն ըսաւ, որ ոչ ոք կրնայ գիտնալ, թէ ինչ կը պատահի, եթէ Մ. Նահանգներու Քոնկրէսը անգամ մը եւս Յեղասպանութեան ճանաչման դէմ յանդիման գտնուի:

Միւս կողմէ, նոյն համագումարին ուղղած իր խօսքին մէջ, Թուրքիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան բարձրաստիճան պաշտօնատարներէն Թանսու Օքանտան ըսաւ, որ դժուար է Թուրքիոյ համար լաւ կապեր հաստատել Հայաստանի հետ, նկատի ունենալով, որ Հայաստան կը գտնուի Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ խորհրդարաններու եւ Մ. Նահանգներու Քոնկրէսի կողմէ Յեղասպանութեան ճանաչման փորձերու ետին: Օքանտան նաեւ ըսաւ, որ Հայաստան կը շարունակէ Թուրքիայէն իր հողային պահանջատիրութիւնը: Ան նշեց, որ Հայաստանի իշխանութիւնները Թուրքիոյ հիւսիսարեւելեան վեց նահանգները կը բնորոշեն իբրեւ Արեւմտահայաստան:

Օքանտան կոչ ուղղեց Մ. Նահանգներու իշխանութիւններուն, որ ստիպեն Հայաստանին՝ հրաժարելու Թուրքիոյ նկատմամբ իր ներկայ քաղաքականութենէն, որպէսզի Թուրքիոյ հետ Հայաստանի կապերը վարգանան:

Նոյն համագումարին, հանրապետական քոնկրէսական Տ. Պերիուրը ըսաւ, որ թուրք - ամերիկեան յարաբերութիւնները աւելի պիտի վարգանան Ճորճ Ուոքըր Պուշի օրով, եթէ ան նախագահ ընտրուի: Ան շեշտեց, որ Պուշի արտաքին քաղաքականութեան խմբակը կազմուած է անձերէ, որոնք ծանօթ են թրքանպաստ իրենց կեցուածքին համար: Անդրադառնալով Եւրոպական Միութեան կողմէ արագ հակազդեցութեան բանակի կազմութեան, Պերիուրը ըսաւ, որ Եւրոպական Միութիւնը չի կրնար ՕԹԱՆի անդամները դուրս ձգել որոշումներու կայացման գործընթացէն: Ան ըսաւ, որ թուրք - իսրայէլեան յարաբերութիւնները կ'ապդեն Թուրքիոյ նկատմամբ Քոնկրէսի տեսակէտին վրայ: Պերիուրը մատնանշեց հրեայ ծագումով դեմոկրատական քոնկրէսական Թոմ Լանթոսը, որ կարեւոր դերակատարութիւն ունեցաւ Ներկայացուցիչներու

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

ՀԱՅԱՀՈՌ ԹԱՂԵՐՈՒ ԻՆՔՆԱՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ 25ԱՄԵԱԿԻՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ «ԱԶԴԱԿ»Ի ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

Պատմական - վկայակոչական ընդլայն կիրք մը, որ կը ներկայացնէ 1975-1990՝ Լիբանանահայութեան ինքնապաշտպանութեան առօրեան իր զանազան երեսներով: 416 էջ, 11 գլուխ՝

- *Ազգային եւ քաղաքական փորձառութիւններ*
- *Արժեւորումներ*
- *Պատմութեան համար*
- *Վկայութիւններ եւ վերյիշումներ*
- *Ու դեռ կը յիշենք…*
- *Յիշատակելիները*
- *Հ.Յ.Դ.ի եւ հայութեան դէմ ոճիրներ*
- *Հայրենական արձագանգներ*
- *Սփիւռքեան արձագանգներ*
- *Հին օրերու վկայութիւններ նոր օրերու համար*
- *Թիկունքի աշխատանքները*

Ստանալ «Ազդակ»ի ցրուիչներէն կամ հետեւեալ գրախանութներէն.— «Համազգային», «Նարեկացի», «Ոսկեդար», «Ուրֆալեան», "Obelix" եւ «Կոմիտաս»: Սակ՝ 15,000 լ. ո.:

TROISIEME SESSION! RESULTATS ???
ANNEE SCOLAIRE RATEE ?!

ACADEMIE SOTHYS D'ESTHETIQUE
ELYSSAR

SUIVEZ NOTRE PROGRAMME
D'ESTHETIQUE / COSMETIQUE
SPECIALEMENT CONCU POUR VOUS

INSCRIPTION : JUSQU'AU 30/11/00 - TEL: 03 ET OU 04 414079
DIPLOME D'ETAT

ՎԱՐՉԱՊԵՏ ՀԱՐԻՐԻԻ ԱՅՑԵԼՈՒՆԵՐԸ

Վարչապետը կ'ընդունի Մարոքի դեսպանը:

Վարչապետ Ռաֆիք Հարիրի Շաբաթ օր ընդունեց այցելութիւնը Աւստրիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան ընդհանուր տնօրէն Ալպէր Ռոհանի, որ յայտարարեց, թէ Լիբանանի մէջ Աւստրիոյ նոր դեսպանատան բացումը կատարելու կողքին իր այս այցելութեան ընթացքին նաեւ ստորագրած է երկու երկիրներուն միջեւ կրկնակի հարկը կանխարգիլող համաձայնագիր:

Ան ըսաւ, որ վարչապետ Հարիրիի հետ քննարկած է Լիբանանի եւ Աւստրիոյ տնտեսական վիճակները, նկատել տալով, որ երկու երկիրներն ալ կը տառապին պետական հսկայական պարտքերէն եւ մեծ ճիգեր ի գործ դրած են նուազեցնելու կանոնք: Արծարծուեցան նաեւ շրջանային իրավիճակն ու խաղաղութեան գործընթացին դիմագրաւած դժուարութիւնները, ինչպէս կանոնք հարթելու ուղղութեամբ Եւրոպական Միութեան օժանդակութիւնը, ըսաւ ան:

Յորդանանի դեսպան Ինմար Համուտ Հարիրիի հետ տեսակցելէ ետք ըսաւ, որ քննարկած են շրջանային կացութիւնն ու երկկողմանի յարաբերութիւնները, «որոնք շատ լաւ են, որովհետեւ Ապտալլա թագաւոր եւ նախագահ Լահուտ հրաշալի յարաբերութիւն մը ունին»:

Լիբանանի եւ Սուրիոյ ուղղուած սպառնալիքներուն մասին հարցումի մը պատասխանելով, ան յիշեցուց, որ «Իսրայէլ անցեալին բռնագրաւած է լիբանանեան շրջաններ եւ անոնցմէ հեռացած այնպէս, որուն ականատես եղանք վերջերս. հետեւաբար չեմ կարծեր, որ ան նոր արկածախնդրութիւն մը կատարէ որեւէ արաբական երկրի դէմ»:

Մարոքի դեսպան Ապտէլ Ժալիլ Ֆանժիրօ ըսաւ, որ քննարկած են վարչապետին Մարոք ստուած այցելութեան արդիւնքներն ու երկկողմանի յարաբերութիւնները զարգացնելու միջոցները: «Վստահ եմ, որ Լիբանան գիտէ շրջանային վիճակի մանրամասնութիւններն ու իրեն ուղղուած իսրայէլեան սպառնալիքները դիմագրաւելու միջոցները», ըսաւ ան:

Վարչապետ Հարիրի Շաբաթ օր ընդունեց այցելութիւնները նաեւ Ուրուկուէյի, Չիլիի, Հոլանտայի, Սուտանի, Կապոնի եւ Թուրքիոյ դեսպաններուն եւ ՄԱԿի բարգաւաճման հարցերու խորհրդական Մեհտի Հաֆէզի:

Շաբաթ երեկոյ, վարչապետը Քրայթէմի իր ապարանքին մէջ *Իֆթարի* հրաւիրեց Իքլիմ Խարրուպի երեւելիները, ներկայութեամբ նախարար Մարուան Համատէի, շրջանի երեսփոխաններուն եւ դեսպաններու:

Իֆթարին ընթացքին արտասանած իր խօսքին մէջ Հարիրի հաւաստեց, որ կառավարութիւնը կարելիութեան սահմաններուն մէջ ծրագիրներ պիտի մշակէ շրջանին մէջ:

ՃԻԱՆԿ ԾԵՄԻՆ ԿԸ ԴՐՈՒԱՏԷ ՆԱԽԱԳԱՀ ԼԱՀՈՒՏԸ

Հանրապետութեան նախագահ կօր. Էմիլ Լահուտի Լիբանանի Անկախութեան 57րդ տարեդարձին առիթով յղած իր հեռագիրին մէջ, Չինաստանի նախագահ Ճիանկ Ծեմին հաստատեց, որ Լիբանան, նախագահ Լահուտի ղեկավարութեամբ, երկարատեւ ու անընդհատ պայքարէ մը ետք ապատագրած է իր հարաւային շրջանները եւ մեծ իրագործումներ կատարած՝ բոլոր բնագաւառներէն ներս, կայդուրելու համար իր տնտեսութիւնն ու բարձրացնելու՝ ժողովուրդին կենսամակարդակը:

Չինացի ղեկավարը նաեւ յոյս կը յայտնէ, որ նոր դարուն կ'ամրապնդուին երկու երկիրներու միջեւ կապերը:

Նախագահ Լահուտ Անկախութեան տօնը եւ իր նախագահութիւնը ստանձնելու երկրորդ տարեդարձը շնորհաւորող հեռագիրներ ստացաւ նաեւ Բրիտանիոյ Էլիզաբէթ Բ. թագուհիէն, ինչպէս նաեւ Արժանթինի, Պրազիլի եւ Փորթուգալի նախագահներէն:

Ֆիլիփեաններու նախագահ Ժոզէֆ Էսթրատա իր շնորհաւորական հեռագիրին մէջ նաեւ շնորհաւորեց Լիբանանի մէջ տեղի ունեցած վերջին երեսփոխանական ընտրութիւններուն տիրած մթնոլորտն ու կազմութիւնը նոր կառավարութեան, որ նախագահ Լահուտի հետ պիտի յաջողի աւելի եւս յառաջ տանելու Լիբանանը:

Ան նաեւ մաղթեց, որ շրջանին մէջ կը հաստատուի խաղաղութիւն:

Նախագահ Լահուտ նոյնիմաստ հեռագիրներ ստացաւ բազմաթիւ այլ ղեկավարներէ:

ՓՈԽ ՎԱՐՉԱՊԵՏ ԻՍԱՄ ՖԱՐԷՍ ԼԱՒԱՏԵՍ՝ ԵՐԿՐԻՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԱՊԱԳԱՅՈՎ

Փոխ վարչապետ Իսամ Ֆարէս երէկ վստահեցուց, որ մաքսատուրքը իջեցնելու կառավարութեան վերջին որոշումը կը միտի տնտեսութեան թափ տալու եւ Պէյրութը գնումներու շրջանային կեդրոնի վերածելու:

«Կառավարութիւնը յանձնառու է անխոնջ աշխատելու եւ սկսելու այս միջոցառումներուն ճշգրիտ գործադրութեան», հաւաստեց ան, յայտնելով, որ «այս միջոցառումներուն զուգահեռ նախանձախնդիր ենք պաշտպանելու երկրագործութիւնն ու երկրագործները, ինչպէս նաեւ ճարտարարուեստը: Հիմնականը երկրագործական արտադրութիւններու սպառումին օժանդակելն ու ճարտարարուեստական արտադրութիւններուն առջեւ նոր շուկաներ բանալն է»:

Միւս կողմէ, փոխ վարչապետը ընդգծեց անհրաժեշտութիւնը բոլոր կողմերու գործակցութեան, պատրաստելու համար երեսփոխանական ընտրութեանց նոր օրէնք մը: «Այս աշխատանքը պէտք է կատարել պետական պիւտճէի նախագիծի քննարկումէն եւ վաւերացումէն անմիջապէս ետք», ըսաւ ան:

Ֆարէս ըսաւ, որ ներսէն պէտք է վերականգնել երկիրը, ամրապնդելով անոր անխոցելիութիւնը թէ՛ տնտեսական, թէ՛ ընկերային, թէ՛ վարչական, թէ՛ դատական, թէ՛ ազգային բնագաւառներէն ներս: Ան վստահութիւն յայտնեց երկրին ապագային նկատմամբ, հաւաստելով, որ ան պիտի վերագրաւէ շրջանային ու միջազգային իր դիրքը:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

●ՇԻԻՆԵՐՈՒ Գերագոյն խորհուրդի փոխ նախագահ շէյխ Ապտէլ Ամիր Քապլան երէկ նկատեց, որ Լիբանանի, Սուրիոյ եւ պաղեստինցիներուն ուղղուած իսրայէլեան սպառնալիքները հրամայական կը դարձնեն լիբանանցիներուն միջեւ երկխօսութիւնն ու անոնց ազգային հաշտութեան ամրապնդումը՝ համախոհական եւ սահմանադրական սկզբունքներուն հիման վրայ:

«Այս ծիրէն ներս անհրաժեշտ է փակել բոլոր այն թղթածրարները, որոնք տարակարծութեանց նիւթ դառնալով կը սպառնան լիբանանցիներու միասնութեան եւ իսրայէլեան դաւերուն դէմ դնելու անոնց կարողութեան», ըսաւ ան:

●*ՍՈՒՐԻՈՅ նախագահ Պաշշար Ասատ երէկ ընդունեց այցելութիւնը նախկին նախարար Ժոզէֆ Հաշէմի: Քննարկուեցան շրջանային իրավիճակն ու անոր անդրադարձները, ինչպէս նաեւ երկու երկիրները յուզող հարցեր:*

Նախագահ Ասատ նաեւ ընդունեց Լիբանանի առեւտուրի, ճարտարարուեստի եւ երկրագործութեան գրասենեակներու միութեան նախագահ Ատնան Քասսարը:

●ՀԸԶՊԱԼԼԱՅԻ «Հաւատարմութիւն Դիմադրութեան» երեսփոխանական պլոքի ներկայացուցիչ երեսփոխան Մոհամէտ Ռաատ ըսաւ, որ լիբանանեան բանակը հարաւի ապատագրուած շրջաններ առաքելու պահանջին կառչած մնալը անմեղ կեցուածք չէ, որովհետեւ պահանջուածը այդ շրջաններուն մէջ ապահովութեան ամրապնդումը չէ, այլ՝ Մակարէի Շըպաայի ապատագրումին համար դիմադրութեան մղած պայքարին կաշկանդումն է:

●*ԲԱՆԱԿԻ հրամանատարութիւնը երէկ հրապարակուած հաղորդագրութեամբ մը յիշեցուց քաղաքայիններուն, որ հարաւի մէջ նախկին սահմանային գօտիի ականապատ շրջաններէն եւ իսրայէլեան ու լահտեան նախկին դիրքերէն հեռու մնան եւ երթեւեկի համար գործածեն միայն ասֆալթապատ ճամբաները, ինչպէս նաեւ կասկածելի որեւէ բան նկատելու պարագային անմիջապէս տեղեակ պահեն բանակի կամ ներքին ապահովութեան ուժերու ամէնէն մօտիկ կեդրոնատեղին ներկայանալով:*

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

●Քարտուղար կամ քարտուղարուհի մը, որ գիտնայ համակարգիչ գործածել, արաբերէն եւ անգլերէն: Հեռ. 01-249595 թիւին, կէսօրէ առաջ ժամը 11:00էն 4:00:

ԼԵՆԱ ԹԱՇՃԵԱՆ
ընդ
ԻՇԽԱՆ ՃԻՆՊԱՇԵԱՆ
ԽՕՍԵՑԵԱԼՔ

2 Դեկտեմբեր 2000
Պէյրութ

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

●Ադամանդաշարներ: Հեռ. 03 - 457430:

ԳՐԱՒՈՒԱԾ ՕՐ

6 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 2001
Հ.Յ.Դ. «ԴՐՕ» ԿՈՄԻՏԷ

ՆԱԽԿԻՆ ՎԱՐՉԱՊԵՏ ՍԵԼԻՄ ՀԸՍ Կ'ԱՆԴՐԱԴԱՌՆԱՅ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՈՐԴԵԳՐԱԾ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՆՈՐ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

Նախկին վարչապետ Սելիմ Հըս երէկ յայտարարութեամբ մը անդրադարձաւ կառավարութեան որդեգրած տնտեսական նոր քաղաքականութեան: Ան նկատել տուաւ, որ կառավարական աղբիւրները այս քաղաքականութիւնը կը ներկայացնեն իբրեւ հակառակը իր գլխաւորած կառավարութեան որդեգրած քաղաքականութեան, մինչ խորքին մէջ այս նոր քաաքականութիւնը հակառակն է վարչապետ Ռաֆիք Հարիրիի նախկին կառավարութիւններու վարած քաղաքականութեան:

«Այն ատեն որդեգրուած կարգախօսն էր «Նոր ծախսեր պիտի չըլլան այնքան ատեն, որ նոր հասոյթներ չեն ապահովուած», մինչ այսօր կառավարութիւնը կրճատած է պետական գանձարկղի հասոյթները մաքսատուրքի նուազումներով, բայց պետական ծախսերը համապատասխան չափով նուազում չեն կրած», նկատել տուաւ Հըս, հարց տալով. «Նախկին կառավարութիւններու քաղաքականութիւնը ճի՞շդ էր. եւ ի՞նչպէս կարելի է ճիշդ նկատել այսօր կիրարկուող հակառակ քաղաքականութիւնը»:

Հըս աւելցուց, որ կառավարութեան նոր քաղաքականութիւնը հիմնուած է պարզ եւ անվիճելի թուաբանական հաշիւի մը վրայ, թէ ազգային տնտեսութեան «ծաւալ»ի աճը ինքնաբերաբար պիտի աւելցնէ պետութեան հասոյթները, առանց նոր տուրքեր աւելցնելու: Այս տրամաբանութեան տնտեսական սխալն այն է, որ ան կ'անտեսէ այս նոր միջոցառումներու անմիջական անդրադարձները եւ անոնց արդիւնաւորման համար անհրաժեշտ երկար ժամանակը, ըսաւ Հըս:

Նախկին վարչապետը բացատրեց, որ պետութեան հասոյթները նուազում պիտի կրեն անմիջապէս, մինչ ազգային տնտեսութեան աճը առնուազն մէկէ աւելի տարիներ պիտի տեւէ:

«Արդ, այս ժամանակամիջոցին ի՞նչ արդիւնք պիտի տայ այս քաղաքականութիւնը եւ ինչպիսի՞ անդրադարձ պիտի ունենայ, երբ հասոյթներու անմիջապէս նուազումը պիտի աւելցնէ պետութեան պիւտճէական բացը, որ իր կարգին հարուած պիտի տայ Լիբանանի տնտեսական

Շար.ը՝ էջ 10

ԵՐԵՍՓՈԽԱՆ ԶԵՔԻ ՄԱԶՊՈՒՏԻ ՈՉԵԻՍ Է

Պէյրութի նախկին երեսփոխաններէն Զեքի Մազպուտի երէկ մահացաւ Պէյրութի մէկ հիւանդանոցին մէջ, 80 տարեկանին: Ան ամիսէ մը ի վեր կը գտնուէր հիւանդանոց:

Մազպուտի 1972–1992 եղած է Լիբանանի խորհրդարանի անդամ եւ իբրեւ նախարար մաս կազմած է տարբեր կառավարութիւններու:

al-mashrek
INSURANCE & REINSURANCE S.A.L.
Պուրճ Համուտի մասնաճիւղի հեռաձայնի թիւերն են.
(01)258228 – (01)268808
Fax: (01) 258223

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ՝ Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

«Մարզիկ»ի այս թիւով տեսնել՝

●Խմբագրական - *Համահայկական Կամաւոր Բանակը՝ Հ.Մ.Ը.Մ.*

●Գրախօսական/Պատմական - «Անվեհերները» (Է.) *Յարութ Զէքիճեան*

●Այսպէ՛ս ծնաւ «Բարձրացիր-բարձրացուր»ը - *Յ. Գեղարդ*

●Հայ մարդ, սիրտ տուէք, սէր տուէք Հ.Մ.Ը.Մ.ին - *Սամուէլ Մկրտիչեան*

●Հարցազրոյց՝ Վահան Զերապի աղջկան՝ Բիւրակն Զերապ-Իշխանեանի հետ

●Սկաուտական խաղեր (Բ.) - *Յակոբ Կարապետեան*

●Գասպարով՝ ճատրակի գահընկէց արքան - *Խաչիկ Մուրատեան*

Թիւը Կ'ընդգրկէ նաեւ ինթըրնէթի եւ մանկապատանեկանի բաժիններ, ինչպէս նաեւ՝ Հ.Մ.Ը.Մ.ական կեանքի անդրադարձներ: 40 գունաւոր էջ: Սակ՝ 3000 լ.ռ.:

Ստանալու համար դիմել «Մարզիկ»ի ցրուիչ Յակոբ Գարակէօզեանին, Պուրճ Համուտի գրախանութներ եւ Supermarket Mastter Mall: Անթիլիասի մէջ «Մարզիկ» կը վաճառուի «Իտէալ», «Obelix» գրախանութներուն մօտ:

ՎԱՆԱՅ ՁԱՅՆ — ՎԱՆԱՅ ՁԱՅՆ

Երկուշաբթի, 4 Դեկտեմբերէն սկսեալ, «ՎԱՆԱՅ ՁԱՅՆ»էն կրնանք լսել յատուկ յայտագիրներ, նուիրուած՝

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ 110ԱՄԵԱԿԻՆ

Յայտագիրները կը սփռուին ամէն օր, կէսօրուան ժամը 12:30ի եւ երեկոյեան ժամը 6:30ի հայերէն լուրերէն ետք:

ՀԱՅԿԱԶԵԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ
ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ
ԱՄԲԻՈՆ

ԴԱՍԱԽՕՍԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅ

«ԱՐԺԱՆԹԻՆԱՀԱՅ ՀԱՄԱՅՆՔՆ ՈՒ ՍՓԻՒՌՔԵԱՆ ՆՈՐ ՄԱՐՏԱՀՐԱՒԷՐՆԵՐԸ»

Դասախօս՝

ԽԱՉԻԿ ՏԷՐ ՂՈՒԿԱՍԵԱՆ

(Հ.Յ.Դ. «Արմենիա» պաշտօնաթերթի խմբագիր եւ համալսարանի դասախօս, Պուէնոս Այրէս)

Տեղի կ'ունենայ Հինգշաբթի, 7 Դեկտեմբեր 2000, երեկոյեան ժամը 7:30ին, Հայկազեան համալսարանի հանդիսասրահին մէջ, Մեխակեան շէնք, Մեքսիք փողոց:

ԻՐԱՔ ԿԸ ՊՆԴԷ, ՈՐ ԻՐԱՒՈՒՆՔ ՈՒՆԻ ԻՐ ՈՒՉԱԾ ԳԻՆՈՎ ՔԱՐԻՒՂ ՎԱՃԱՌԵԼՈՒ

Մոհամէտ Ռաշիտ

Իրաք կը շարունակէ պնդել, որ իրաւունք ունի իր ուկած գինով քարիւղ վաճառելու: Փոխվարչապետ Թարէք Ազիզ ըսաւ, որ քարիւղը Իրաքի կը պատկանի, հետեւաբար Պաղտատ ապատ է յարմար նկատած սակը հաստատելու: Նոյն կեցուածքը արտայայտեց նաեւ քարիւղի նախարար Մոհամէտ Ռաշիտ: Իրաք Ուրբաթ օր առկախած էր քարիւղի արտածումը, որովհետեւ ՄԱԿ հաւանութիւն չէր տուած յիսուն սէնթի յաւելումին եւ անկէ գոյացած գումարը ուղղակի Պաղտատի յանձնելու պահանջին: ՄԱԿ կը պնդէ, որ քարիւղի առեւտուրը պէտք է մնայ «քարիւղի փոխարէն սննդանիւթ» ծրագիրի ծիրէն ներս եւ արտածումէն գոյացած գումարները յատկացուին մարդասիրական կարիքներուն գնման, որ դարձեալ ՄԱԿի հսկողութեամբ կը կատարուի: «Քարիւղի փոխարէն սննդանիւթ» ծրագիրին հիման վրայ, Իրաք օրական 2,3 միլիոն տակառ քարիւղ կ'արտածէ, որ կը ներկայացնէ քարիւղի միջազգային առեւտուրին հինգ առ հարիւրը:

Իրաք յայտարարեց նաեւ, որ *պոյքոթի* պիտի ենթարկէ այն երկիրներն ու ընկերութիւնները, որոնք քարիւղ կը վաճառեն Պաղտատի թշնամի երկիրներուն: ԻՆԱ լրատու գործակալութիւնը հաղորդեց, որ *պոյքոթի* որոշումը տրուած է կառավարութեան Շաբաթ օրուան նիստին, որուն նախագահած էր նախագահ Սատտամ

Շար.ը՝ էջ 10

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ Կ'ԱԿՆԿԱԼԷ, ՈՐ ԵԼԵՒՄՏԱԿԱՆ ԻՐ ՏԱԳՆԱՊԸ ԱՅՍ ՇԱԲԱԹ ԱՒԱՐՏԻ

ԱՆԴԱՐԱ, 3 (ՌՈՅԹԸՐԶ).- Թուրքիոյ Կեդրոնական Դրամատունը 18,1 միլիառ տոլարի հասնող դրամական պահեստներ ունի երկրին ելեւմտական շուկաներուն վրայ որեւէ «յարձակումի» դէմ դնելու համար եւ անիկա կ'ակնկալէ, որ ներկայ տագնապը այս շաբաթ աւարտի, յայտնած է Կեդրոնական Դրամատան կառավարիչը:

Թուրքիա կը փորձէ լուծում մը գտնել ելեւմտական տագնապին, որ ծայր տուած է երկու շաբաթ առաջ շուրջ 10 դրամատուներու շուրջ հետաքննութիւններու ձեռնարկումէն ետք:

Սակարանային շուկան շուրջ 40 առ հարիւր անկում մը արձանագրած է անցեալ շաբթուան սկիզբէն ի վեր, մինչ դրամատնային տոկոսները աւելի քան հազար առ հարիւրի բարձրացած են այն մտավախութեամբ, թէ հետաքննութիւնները դրամատնային դրութեան տագնապ մը պիտի պատճառեն:

Դրամական Միջազգային Ֆոնտի մէկ պատուիրակութիւնը Երկուշաբթի օր (այսօր) Անկարայի մէջ թուրք պաշտօնատարներու հետ տեսակցութիւններ պիտի ունենայ, քննարկելու անմիջական կարիքի համար օգտագործելի ֆոնտերու հայթայթումին հարցը՝ Թուրքիոյ շուկաներուն հանդէպ վստահութիւնը վերահաստատելու նպատակով:

Կառավարիչը յայտնած է, թէ կարելի պիտի ըլլայ այս շաբաթ յաղթահարել տագնապը. «Կը փորձենք կրակը մարել», ըսած է ան:

Դրամատնային աղբիւրներ կը յայտնեն, թէ Կեդրոնական Դրամատունը տագնապին սկսումէն ի վերջ շուրջ 6 միլիառ տոլար ծախսած է, մինչ օտար շահարկողները, որոնց մեծամասնութիւնը քաշուած է Թուրքիայէն, տոլար կը պահանջէ:

ԱՅՍՕՐ ՊՐԻՒՔՍԷԼԻ ՄԷՋ ԿԱՅԱՆԱԼԻՔ ԺՈՂՈՎԻՆ

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ ԿՐՆԱՅ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵՆԷՆ ՊԱՀԱՆՋԵԼ, ՈՐ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՎՐԱՅ ԾՆՇՈՒՄ ԲԱՆԵՑՈՒԻ ԿԻՊՐԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻՆ ԱՌՆՉՈՒԹԵԱՄԲ

Կ'ակնկալուի, որ Յունաստան այսօր Եւրոպական Միութեան կոչ ուղղէ, որ Թուրքիայէն պահանջէ Կիպրոսի հարցին լուծման ի խնդիր քայլերու դիմելու, այլապէս կրնայ Աթէնքի *վետո*ն դիմագրաւել՝ 785 միլիոն եւրոյի (686,2 միլիոն տոլար) հասնող Անգարայի օժանդակութիւններուն դէմ:

Յունաստանի արտաքին գործոց նախարար Ճորճ Փափանտրէու հաւանաբար այս հարցը պիտի արծարծէ, երբ Պրիւքսէլի մէջ տեսակցութիւն մը ունենայ Ե. Միութեան մէջ իր պաշտօնակիցներուն հետ, Դեկտեմբեր 7ին Նիսի մէջ կայանալիք Միութեան վեհաժողովին նախօրեակին:

Յոյն պաշտօնատարներ անցեալ շաբաթ յայտնած են, թէ Փափանտրէու պիտի առաջարկէ, որ Թուրքիան դէպի Ե. Միութեան անդամակցութիւն առաջնորդող Միութեան մէկ փաստաթուղթը ընդգրկէ պայմաններ, նման անոնց՝ որոնց շուրջ համաձայնութիւն գոյացած է Հելսինքիի վեհաժողովին, երբ Անգարա անդամակցութեան թեկնածու դարձած էր:

Փաստաթուղթը՝ «Անդամակցութեան Գործակցութեան Համաձայնագիրը» գործնապէս քաղաքական եւ տնտեսական ուղեցոյց մըն է Թուրքիոյ համար, որ պէտք է անոր հետեւի, եթէ կ'ուզէ Ե. Միութեան անդամակցիլ:

Փափանտրէու, որ կարեւոր դերակատարութիւն մը ունեցած է երկու մրցակից երկիրներուն միջեւ վերջերս արձանագրուած ձիւնհալին մէջ, կ'ուզէ, որ փաստաթուղթը նշէ, թէ մօտիկ ժամանակամիջոցի մը Անգարա պէտք է յառաջդիմութիւն ցուցաբերէ Կիպրոսի գծով: «Անգարա պէտք է Աթէնքի հետ իր հողային հարցերը լուծէ՝ համաձայն միջազգային օրէնքներու», կ'ըսէ Փափանտրէու:

ՕԺԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՎՏԱՆԳՈՒԱԾ

Ըստ Ե. Միութեան օրէնքներու, Յունաստան առանձինն չի կրնար Ե. Միութիւն – Թուրքիա համաձայնութիւն մը խափանել, սակայն անիկա կրնայ սառեցնել շարք մը դրամական օժանդակութիւններ, որոնք անոր կապուած են եւ առանց որոնց համաձայնութիւնը նուազ նշանակալից պիտի ըլլայ:

Յունաստանի արտաքին գործոց նախարարութեան բարձրաստիճան մէկ պաշտօնատարը յայտնած է, որ Աթէնք չ'ուզեր ֆոնտերը խափանել, սակայն կ'ուզէ ապահովել, թէ Ե. Միութիւնը կառչած պիտի մնայ իր դիրքորոշումին, ինչ կը վերաբերի Թուրքիոյ մէջ քաղաքական բարեկարգումներու հարցին:

Ֆոնտերուն կարգին են երկու օժանդակութիւններ, որոնց ընդհանուր գումարը 150 միլիոն եւրոյի կը հասնի: Այս գումարը պիտի տրուի 3 տարուան վրայ իբրեւ Անգարայի անդամակցութեան օժանդակութիւն:

Այլ գումար մը՝ 635 միլիոն եւրոյի հասնող (չորս տարուան վրայ երկարող), պիտի յատկացուի Թուրքիոյ Ե. Միութեան ՄԵՏԱ ծրագիրին ծիրէն ներս:

Պաշտօնատարը յայտնած է, որ եթէ Երկուշաբթի օր համաձայնութիւն չգոյանայ, հարցը Նիսի վեհաժողովին պիտի դրուի:

ՀԱՐՑԻՆ ԼՈՒԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՆՈՐ ՏԱՐԱՁ ՄԸ

Թուրքիոյ արտաքին գործոց նախարար Իսմայիլ Ճէմ Պրիւքսէլի եւ Վիեննայի մէջ անցեալ շաբթուան իր տեսակցութիւններուն մասին կեկուցում տուած է վարչապետ Պիւլէնթ Էճեւիտի:

Թէեւ Ճէմ լաւատեսութեամբ չէ արտայայտուած Երկուշաբթի օրուան (այսօր) ժողովէն բխելիք արդիւնքներուն մասին, սակայն, ըստ կառավարական աղբիւրներու, ան յայտնած է, թէ Ե. Միութիւնը կ'աշխատի գտնել տարակ մը, ըստ որուն Կիպրոսի եւ Եգէական ծովու հողային հարցերը կարելի պիտի ըլլայ Ե. Միութեան փաստաթուղթին մէջ նշել առանձինն բաժինի մը մէջ:

Այդ բաժինը, որ պիտի կոչուի «թափթաղ քաղաքական տիպոլոգիա», քաղաքական չափանիշներէն անջատ պիտի ըլլայ:

Պետական աղբիւրներու համաձայն, Էճեւիտ գոհ չէ մնացած առաջարկէն, ըսելով, որ Ե. Միութիւնը «բառերով կը խաղայ եւ իսկապէս ճիգեր ի գործ չի դներ հարցը լուծելու համար»:

(ՌՈՅԹԸՐԶ, Թ. Տ. Ն.)

ԱՊԱՍՈՎ ԱՆԼՈՒՐՋ ԵՒ ԱՆՀԻՄՆ ԿԸ ՆԿԱՏԷ ՍԱԼԻՄԻԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ազրպէյճանի ազգային ապահովութեան նախարար Նամիկ Ապասով անլուրջ եւ անհիմն նկատեց Իրանի բանակի հրամանատար Մոհամատ Սալիմիի այն յայտարարութիւնը, թէ ամերիկեան եւ իսրայէլական վինուորական ուժեր հաստատուած են Կասպից ծովուն մէջ, քարիւղի եւ կապի պաշարներու վարգացման քողին տակ:

«Կասպից ծովու ազրպէյճանական բաժինին մէջ վինուորական որեւէ օտար ուժ չկայ եւ կը հաւատամ, որ երբեք կարելի չէ թոյլատրել նմանօրինակ երեւոյթ պատահի», ըսաւ Ապասով:

Հայաստան ապաստանած երկու ազրպէյճանցիներու մասին հարցումի մը պատասխանելով, Ապասով ըսաւ, որ անոնցմէ մէկը հոգեկան հիւանդ էր, իսկ միւսը՝ գող: «Եթէ անոնք կամաւոր կերպով գացած են, մենք շահագրգռուած չենք անոնց վերադարձով: Անոնք եւս շահագրգռուած չեն վերադառնալով, որովհետեւ գիտեն, որ երբ վերադառնան, ոճրագործ պիտի նկատուին», ըսաւ Ապասով:

ԻՐԱՆ

ԵՐԿՈՒ ԱՅԼԱԽՈՀՆԵՐ ԿԸ ՀԱՐՑԱՔՆՆՈՒԻՆ

ԹԵՀՐԱՆ, 3 (ՌՈՅԹԸՐԶ).– Իրանի յեղափոխական ատեանը պիտի հարցաքննէ ոստիկանութեան կողմէ ձերբակալուած ութ այլախոհներէն երկուքը, հաղորդեցին օրաթերթերը Կիրակի օր:

Սիմա Սահեպի եւ Մոհսէն Հաքիմի ամբաստանուած են պետութեան ապահովութիւնը վտանգելով: Անոնք ձերբակալուած էին սպաննուած մտաւորականի մը յիշատակի հանդիսութեան ընթացքին թռուցիկներ ցրուած ըլլալու համար, հաղորդեց *«Աֆթապ - է Եազտ»* օրաթերթը: Յեղափոխական ատեանը յայտարարեց, որ մնացեալ վեցը դատելու իրաւասութիւն չունի, հետեւաբար, կանոնք վերադարձուցած է ոստիկանութեան:

●ԻՐԱՆԻ ապահովութեան ուժերը 87 աւազակներ սպաննած են եւ մէկ թոն թմրեցուցիչ ու մեծ քանակութեամբ վէնք ու վինամթերք բռնագրաւած են անցեալ ամսուան ընթացքին կատարուած գործողութիւններու ընթացքին:

ՓԻՆՈՇԷԻ ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐԸ ԿԸ ՓՈՐՁԵՆ ԽԱՓԱՆԵԼ ՏՆԱՅԻՆ ԿԱԼԱՆՔԻ ՏԱԿ ԴՐՈՒԵԼՈՒ ԱՆՈՐ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆԸ

Փինոշէ

Չիլիի մէկ դատաւորը՝ Խուան Կուցման, շաբաթավերջին հրահանգած է, որ կօրավար Աուկուսթօ Փինոշէն տնային կալանքի տակ դրուի եւ դատուի:

Փինոշէի փաստաբանները Շաբաթ օր իրաւական քայլի մը դիմած են խափանելու համար անոր տնային կալանքի տակ դրուելու քայլը:

Կուցման նախկին բռնատէրին ձերբակալութիւնը հրահանգած է իր իշխանութեան օրերուն (1973–1990) 77 ձախակողմեան եւ սենտիքանէրու ղեկավարներու սպանութիւնները եւ անհետացումը ծրագրած եւ կազմակերպած ըլլալու յանցանքով:

Անոնք կոհ գացած են այպէս կոչուած «Մահուան Կարաւանի մը», որ ուղղաթիռով մը փոխադրուող վինուորական միաւոր մը կը ներկայացնէր: Անիկա Չիլիի մէջ ընտրուած քանի մը քաղաքներու մէջ էջք կատարած է 11 Սեպտեմբեր 1973ին, Փինոշէի պետական հարուածին առաջին օրերուն:

Փինոշէի փաստաբաններէն Կուսթաւօ Քոլլաօ ըսած է, որ իրաւական քայլին դիմուած է, որովհետեւ Կուցմանի հրահանգին մէջ ապօրինի բաժիններ կան: Ան յայտնած է, թէ Փինոշէ հարցաքննութեան չէ ենթարկուած, ինչպէս նաեւ չէ սպաւնուած անոր հոգեվիճակին շուրջ բժշկական քննութիւններուն արդիւնքը:

(ՌՈՅԹԸՐԶ)

ՄԱՐՈՔ

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ Կ'ԱԿՆԿԱԼԷ 3 ՕՐԱԹԵՐԹԵՐ

Մարոքի կառավարութիւնը շաբաթավերջին փակել տուաւ անկախ երեք օրաթերթեր, որոնք երկրին եւ անոր պետական կառոյցները անկայունացնելու նպատակներ ունին:

Հաղորդակցութեանց նախարար Մոհամէտ Աշաարի ըսաւ, որ երեք օրաթերթերը ամիսներէ ի վեր դիտումնաւոր կերպով յարձակում կը գործեն Մարոքի հիմերը կազմող կառոյցներու դէմ, որոնց կարգին է բանակը: Անոնք արծարծած են նաեւ Արեւմտեան Սահարայի հարցը, ինչպէս նաեւ յարձակում գործած են Մարոքի քաղաքական կայունութեան, ինչպէս նաեւ անոր ժողովրդավարական փորձառութեան դէմ:

Նախարարը կ'ակնարկէր երեք օրաթերթերուն մէջ լոյս տեսած տեղեկագիրի մը, որ կ'ըսէր, թէ Մարոքի ընկերվարական ուժերը, որոնց կարգին է ներկայ վարչապետ Ապտէլռահման Եուսուֆի, մեղսակից են 1972ին գործադրուած պետական հարուածի փորձին, որ ձախողած էր: Պետական հարուածը ղեկավարած էր այդ օրերու պաշտպանութեան նախարար զօր. Մոհամէտ Ուֆքիր:

(ՌՈՅԹԸՐԶ)

ՄԱՍԹԸՐ ՄՈԼ

MASTER MALL supermarket

Ս. ԾՆՈՒՆԴԻ ԵՒ ԱՄԱՆՈՐԻ ՈՒՐԱԽ ԱՌԻԹՆԵՐԸ ԹՈՂ ՄՏՆԵՆ ՁԵՐ ՏՈՒՆԵՐԷՆ ՆԵՐՍ. ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ *ՍԻՒՓԸՐՄԱՐՔԷԹ* ՄԱՍԹԸՐ ՄՈԼԻ ԶԱՐԴԱՐԱՆՔՆԵՐԷՆ:

ԳՆՈՒՄԴ ԿԱՏԱՐԷ՛ ՍԻՒՓԸՐՄԱՐՔԷԹ ՄԱՍԹԸՐ ՄՈԼԷՆ

«ՀԱՅՐԵՆԻՔ»Ի 100ԱՄԵԱԿԻՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝ ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ՄԷՋ

Հարիւր տարի առաջ, 1 Մայիս 1899ին, Նիւ Եորքի մէջ լոյս տեսաւ «Հայրենիք» շաբաթաթերթին առաջին թիւը։ Այս տարի «Հայրենիք»ը մուտք կը գործէ իր երկրորդ հարիւրամեակը եւ հպարտութեամբ կը նայի անցեալ հարիւր տարիներու աւանդին։

14 Հոկտեմբերին Նիւ Եորքի Ազգային առաջնորդարանին մէջ Նիւ Եորքի Հայ Դատի յանձնախումբին հրաւէրով նշուեցաւ թերթին 100ամեակը։ Ներկայ էին հայ հոգեւորականներ, մտաւորականներ եւ գործարարներ։

Երեկոն վարեց Նարեկ Քէշիշեան։ Խօսք առին Անուշաւան Տ. Վրդ. Դանիէլեան, «Հայրենիք»ի խմբագիր Խաժակ Մկրտիչեան եւ «Արմինիոն Ուիքլի»ի խմբագիր Ճէյսըն Սոհիկեան։

Ջերմ եւ մտերմիկ մթնոլորտի մէջ խօսք առին նաեւ «Հայրենիք» եւ «Արմինիոն Ուիքլի» թերթերու երկարտարիներու աշխատակիցներ Ժիրայր Աթթարեան, Կարապետ Գասպարեան, Գրիգոր Գրիգորեան եւ Հերի Գուլնտաքճեան։ «Արմինիոն Ռիփորթըր»ի անձնակազմին անունով ողջոյնի խօսք արտասանեց Արիս Սեւակ։

Այս առիթով, «Հայրենիք»ի խմբագիր Խաժակ Մկրտիչեան յուշատախտակ մը նուիրեց թերթին երկարտարիներու աջակից Սուրէն Փափազեանի, որ ներկայ չէր։

Միւս կողմէ, Համազգային Հայ Կրթական Միութեան Նիւ Եորքի մասնաճիւղը եւս տեղւոյն Հայ Կեդրոնին մէջ հանդիսութեամբ մը նշած է «Հայրենիք» շաբաթաթերթին 100ամեակը։

Մասնաճիւղի ատենապետ Սոնիա Պզտիկեանի շնորհաւորական խօսքէն ետք խօսք առաւ թատերագիր եւ մտաւորական Հրանդ Մարգարեան։

Օրուան բանախօսը ներկաներուն ներկայացուց «Հայրենիք»ի 100ամեայ կեանքը՝ իր հիմնադրութենէն մինչեւ մեր օրերը։ Ներկաները լուսապատկերներու միջոցով ծանօթացան թերթի առաջին խմբագիր Թովմաս Զարշաֆճեանի եւ հետագայ տարիներու խմբագիրներ Արշակ Վռամեանի, Սարգիս Մինասեանի, Նշան Թաշճեանի, Սիմանթոյի, Յարութիւն Զազմազճեանի, Սիմոն Վրացեանի (Հայաստանի առաջին անկախ հանրապետութեան վարչապետ), Մերուժան Օզանեանի, Մինաս Թէօլէյլեանի եւ շատ ուրիշներու։

Հանդիսութեան իր խօսքը փոխանցեց «Հայրենիք»ի խմբագիր Խաժակ Մկրտիչեան։ Հրապարակուեցաւ նաեւ Հ. Յ. Դաշնակցութեան Բիւրոյի ողջոյնը՝ թերթին 100ամեակին առիթով։

Ապա ներկայացուեցաւ գեղարուեստական յայտագիր մը, որուն մասնակցեցան Երեւանի Կոմիտասի անուան բարձրագոյն երաժշտանոցի ուսանող Վաչէ Յովհաննիսեան (ալթ) եւ Էմմա Յակոբեան (դաշնակ)։

ՇՐՋԱՆԱՌՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ ԿԸ ԴՐՈՒԻ «ՆՈՐ ՀԱՅԱՐԱՄԵԱԿ» ՅՈՒՇԱԴՐԱՄԸ

1 Դեկտեմբերին Հայաստանի Կեդրոնական Դրամատունը շրջանառութեան մէջ դրած է «Նոր Հայարամեակ» յուշադրամը։ Ասիկա դրամատան առաջին ութանկիւն արծաթէ յուշադրամն է, որ կը կշռէ 28,28 կրամ։ Այս յուշադրամէն պիտի հատուի 30 հազար հատ։

Նոր յուշադրամին երկու երեսները

Յուշադրամին մէկ երեսին կեդրոնը կայ Հայաստանի զինանշանը եւ շուրջը՝ «ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ» հայերէն մակագրութիւնը։ Զինանշանին տակը դրուած է արժէքին մակագրութիւնը՝ «2000 դրամ», որուն տակը հատման տարին՝ 2000։

Յուշադրամին միւս երեսին կեդրոնը կայ ձի հեծած Ս. Գէորգ Ամենափրկիչին պատկերը, որ շրջանակուած է 35 զարդանախշերով, իսկ ամբողջ նկարը պարփակուած է շրջագիծով։ Նկարին վերը հայերէնով մակագրուած է «ՆՈՐ ՀԱՅԱՐԱՄԵԱԿ», իսկ վարը՝ անգլերէնով «Միլլինիում Քոյն Քոլլեքշըն»։

Յուշադրամի երկու երեսները ունին ուռուցիկ եզրաշուրթ։

«ՏՈՀՄԻԿ ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲ»Ը ԿԸ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆԻ

Երգիչ եւ մանկավարժ Խորէն Պալեանի ջանքերով Երեւանի Պետական համալսարանին մէջ վերըստեղծուեցաւ 1991 թուականէն իր գործունէութիւնը դադրեցուցած «Տոհմիկ երգչախումբ»ը։ Խորէն Պալեան յայտնեց, թէ երգչախումբին նպատակն է ազգային, տոհմիկ եւ հոգեւոր երգերը տարածել ուսանողներուն մէջ, ինչպէս նաեւ՝ ամբողջ Հայաստանի մէջ։

Երգչախումբին անդրանիկ ելոյթը պիտի նուիրուի Ամանորին եւ Ս. Ծնունդին։ Առանձին համերգներով պարբերաբար պիտի նշուին նաեւ աւանդական կարգ մը տօներ։

ՀԱՄԱՆԵՐՄԱՆ ԴԻՄՈՒՄ ՊԻՏԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻ ՆԱԽԱԳԱՀ ՔՈՉԱՐԵԱՆԻՆ

Հայաստանի Ազգային Ժողովի պետահիրաւական յանձնախումբի նախագահ Վիքթոր Դալլաքեան 30 Նոյեմբերին լրագրողներուն յայտնեց, թէ քրիստոնէութեան 1700ամեակին եւ 21րդ դար թեւակոխելու առիթով յանձնախումբը մտադրած է համաներման խնդրանք ներկայացնել նախագահին։

Այդ նպատակով փաստաթուղթ մը կը պատրաստուի, որ կը հիմնաւորէ բանտերուն մէջ գտնուող համաներման ենթակայ անձերուն ներում շնորհելու կարելիութիւնները։

Դիմումը պատրաստուած է դատախազութեան ներքին գործոց նախարարութեան եւ Ազգային Ժողովի իրաւաբանական վարչութեան կողմէ։

Յանձնաժողովին նախագահը նշեց նաեւ, որ համաներումը կը վերաբերի 6500 կալանաւորներէն 2000ին։ Սակայն այս թիւը վերջնական չէ եւ կրնայ 3000ի հասնիլ։

ՕԴԱՆԱՒԱՅԻՆ ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐԸ ԿԸ ՆՈՒԱԶԻՆ 6ԷՆ 17 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐՈՎ

Քաղաքացիական օդանաւորդութեան ծառայութեան գլխաւոր վարչութեան թէքնիք կեդրոնը լրագրողներուն տեղեկացուց, որ 30 Նոյեմբերէն 9 Դեկտեմբեր հերթական թէքնիք քննութեան համար սպասարկելէ առաջմարդ աղարած եւրոպական արտադրութեան «Էրպաս - Ա310» օդանաւին փոխարէն, «Հայկական Աւիատուղիներ» ընկերութեան դէպի Եւրոպա թռիչքները պիտի իրականան «Իլ- 86» եւ «Թու - 154» օդանաւերով։

Ըստ «Էրպաս Ինտասթրի» օդանաւաշինական ընկերութեան եւ Ֆրանսական օդանաւային իշխանութիւններու կողմէ վերահսկուող թէքնիք սպասարկութեան ծրագիրին, «Էրպաս - Ա310»ի վերաքննութիւնը կը կատարուի 15 ամիսը անգամ մը, Պրիւքսէլի մէջ, պելճիքական «Սապենա Թէքնիք» ընկերութեան կողմէ, «Հայկական Աւիատուղիներ»ու ճարտարագիտական անձնակազմի մասնակցութեամբ։

Նոյն ժամանակաշրջանին օդանաւի թէքնիք սպասարկումը իրականացնող հայ մասնագէտները պիտի աւարտեն վերաորակաւորման վերջին փուլը եւ Պրիւքսէլի մէջ քննութիւնները յաջող անցընելու պարագային պիտի ստանան «Էրպաս - Ա310» օդանաւը թէքնիք առումով ինքնուրոյն կերպով սպասարկելու արտօնագիր։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ *ԷՐՊԱՍԸ* ԿԸ ԿԱՆԳՆԵՑՈՒԻ *ԹԵՔՆԻՔ* ՔՆՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

28 Նոյեմբերին Հայաստանի Քաղաքացիական Օդանաւորդութեան գլխաւոր վարչութեան թէքնիք կեդրոնը լրագրողներուն տեղեկացուց, որ 30 Նոյեմբերէն 9 Դեկտեմբեր հերթական թէքնիք քննութեան համար սպասարկելէ առաջմարդ աղարած եւրոպական արտադրութեան «Էրպաս - Ա310» օդանաւին փոխարէն, «Հայկական Աւիատուղիներ» ընկերութեան դէպի Եւրոպա թռիչքները պիտի իրականան «Իլ- 86» եւ «Թու - 154» օդանաւերով։

Ըստ «Էրպաս Ինտասթրի» օդանաւաշինական ընկերութեան եւ Ֆրանսական օդանաւային իշխանութիւններու կողմէ վերահսկուող թէքնիք սպասարկութեան ծրագիրին, «Էրպաս - Ա310»ի վերաքննութիւնը կը կատարուի 15 ամիսը անգամ մը, Պրիւքսէլի մէջ, պելճիքական «Սապենա Թէքնիք» ընկերութեան կողմէ, «Հայկական Աւիատուղիներ»ու ճարտարագիտական անձնակազմի մասնակցութեամբ։

Նոյն ժամանակաշրջանին օդանաւի թէքնիք սպասարկումը իրականացնող հայ մասնագէտները պիտի աւարտեն վերաորակաւորման վերջին փուլը եւ Պրիւքսէլի մէջ քննութիւնները յաջող անցընելու պարագային պիտի ստանան «Էրպաս - Ա310» օդանաւը թէքնիք առումով ինքնուրոյն կերպով սպասարկելու արտօնագիր։

6150 ԹՈՆ ԱԼԻՒՐ՝ ԿԱՐԻՔԱՒՈՐ ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

28 Նոյեմբերին Հայաստան հասաւ Ֆրանսայի կառավարութեան նուիրուած 6150 թոն ալիւրը։ Աւելի քան 2 միլիոն տոլար արժող այս օգնութիւնը, «Պարէնի Համաշխարհային Ծրագիր»ին հետ եղած Ֆրանսական առաջին համագործակցութիւնն է։

Ֆրանսական կառավարութեան օգնութիւնը կարելիութիւն պիտի ընձեռէ Հայաստանի բոլոր մարզերու ամէնէն աղքատ ընտանիքներուն տարուան դժուարագոյն ժամանակաշրջանները՝ ձմրան ամիսներուն ու գարնան սկիզբը դիմակալելու։

Ֆրանսայի դեսպան Միշէլ Լեկրան լրագրողներուն ըսաւ, թէ ինք այցելած է Գիւմրի եւ տեսած՝ ժողովուրդին ծանր վիճակը։ Ան նշեց, թէ մարդասիրական օգնութիւնը հիմա առաջնահերթ է երաշտէն տուժած շրջաններուն համար։

Ըստ Հայաստանի ապահովութեան նախարար Ռազմիկ Մարտիրոսեանի, ալիւրը պիտի տրամադրուի «Փարոս» ծրագիրի շրջագիծին մէջ 10 հազար աղքատ ընտանիքներու։

ՀԱՄԲԻԿ ՍԱՍՈՒՆԵԱՆԻ ՀԱՍՑԷՆ

HAMPIG SASSOUNIAN C- 88440
CSP - L.A.C. D -5- 232 44750
60-TH ST. WEST LANCASTER,
CA, 93536 - USA

ԽՈՒՄԲ ՄԸ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԸ ՄԱՏՆԱՆՇԵՆ «*ԿՈՂՏԸՆ ՓԱՂԱՍ*»Ի ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ԱՆՕՐԻՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

*Հայաստանի «Կիներու Հանրապետական Խորհուրդ»ը, «Կանաչներու Միութիւն»ը եւ «Հայկական Բուսաբանական Ընկերութիւն»ը բաց նամակով մը դիմած են Հայաստանի նախագահին, վարչապետին, գլխաւոր դատախազին եւ Երեւանի քաղաքապետին, «Յաղթանակ» զբօսայգիին մէջ «*Կոյտըն Փաղաս*» պանդոկին շինարարական աշխատանքներուն կապակցութեամբ։*

Անոնք կ'ըսեն, թէ Երեւանի քաղաքապետի Նոյեմբերի որոշումը (3200 քառ. մեթր տարածք յատկացնելու մասին) եւ գլխաւոր ճարտարապետ Նարեկ Սարգսեանի 11 Նոյեմբերին հողմային աշխատանքները սկսելու թոյլատուութիւնը կը հակասեն Հայաստանի օրէնսդրութեան։

Վերոյիշեալ կազմակերպութիւններուն կարծիքով, նշուած տարածքին անջատումը քաղաքի կանաչ գօտիէն՝ կը հակասէ Հայաստանի կողմէ ստորագրուած եւ վաւերացուած ՄԱԿի շարք մը համաձայնագիրներու սկզբունքներուն։ Անոնք կ'աւելցնեն, թէ ընդհանրապէս Երեւանի վերակառուցման եւ կառուցապատման աշխատանքները պարբերաբար կը կատարուին Հայաստանի օրէնսդրութեան խախտմամբ, մասնաւորաբար՝ առանց հասարակական լսումներու։

Բաց նամակին հեղինակները, ողջունելով Հայաստանի մէջ քրիստոնէութեան 1700ամեակի տօնակատարութեան նախապատրաստական աշխատանքները եւ նոր պանդոկներու կառուցումը, միաժամանակ կը գտնեն, որ անոնք պէտք է կատարուին միայն օրէնքի սահմաններուն մէջ, առանց վնաս հասցնելու շրջակայ միջավայրին, եւ կը պահանջեն դադրեցնել պանդոկի շինարարութիւնը եւ հարցը քննարկել հասարակական կազմակերպութիւններուն ու համապատասխան մասնագէտներուն հետ։

ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԾԱՐՏԱՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՅՈՒՅԱՀԱՆԴԷՍ

Վերջերս Եղեռնի ճարտարագիտութեան գիտական հետազօտական հիմնարկը նշեց իր հիմնադրութեան 10ամեակը, ան թէեւ հիմնադրուած էր իրրեւ թանգարան, սակայն 10 տարուան ընթացքին բաւական ընդլայնած է իր գործունէութեան շրջագիծը՝ կատարելով ուսումնասիրութիւններ, հետազօտութիւններ եւ հրատարակչական աշխատանքներ։

Հիմնարկի տնօրէն, ճարտարագիտութեան դասախօս Աշոտ Գրիգորեան յայտնեց, որ եկող տարին մեծ պատասխանատուութիւններով լեցուն շրջան մըն է։ Մօտաւորապէս 1000 քառ. մեթր տարածութեամբ 2 սրահներու մէջ պիտի պատրաստուի Հայաստանի մէջ քրիստոնէութեան պետական կրօն հռչակման 1700ամեակին նուիրուած ցուցահանդէս մը, որ ընդգրկուած է կառավարական ձեռնարկներու ցանկին մէջ։ Ցուցահանդէսին ընթացքին պիտի ներկայացուին քրիստոնէական Հայաստանի պատմական յուշարձաններն ու կոթողները՝ ներառելով սփիւռքահայ գաղթօճախներուն մէջ եղած ու տակաւին կանգուն մնացած կոթողները, ինչպէս նաեւ՝ հայ ճարտարապետութեան ու շինարարութեան մասին հազարաւոր արխիւային վաւերագիրներ։

1700ԱՄԵԱԿԻ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Վերջերս Վանաձորի քաղաքապետարանը քաղաքի մուտքերը ձեւաւորելու համար Հայաստանի մէջ քրիստոնէութեան պետական կրօն ընդունման 1700ամեակը խորհրդանշող յուշարձանի եւ բնաղատուածներու յիշատակին նուիրուած յուշարձան - կոթողի մրցում յայտարարեց։

Արդէն իսկ սկսած են ընդունուիլ նախագիծ - առաջարկները։

ՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԻ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ՄԷՋ

15 Հոկտեմբերին Նիւ Եորքի Հայ Դատի յանձնախումբին կազմակերպութեամբ տեղի ունեցաւ ձեռնարկ մը, որուն նպատակն էր ներկայացնել հայ մամուլին առնչուող հարցերն ու դիմագրաւած դժուարութիւնները եւ զանոնք հանրութեան մատհոգութեան առարկայ դարձնել։

Հրաւիրուած էին Միացեալ Նահանգներու արեւելեան շրջանի հայկական թերթերու ներկայացուցիչները. «Միտրլ Սփեքթէյթրր»էն՝ Ալին Գրիգորեան, «Արմինիոն Ուիքլի»էն՝ Ճէյսըն Սոհիկեան, «Արմինիոն Ռիփորթըր»էն՝ Արիս Սեւակ, եւ «Հայրենիք»էն՝ Խաժակ Մկրտիչեան։ Հրաւիրուած էր նաեւ հրապարակագիր Մուրատ Աճէմօղլուն։ Ձեռնարկին ներկայ էին շուրջ 200 հայորդիներ։

Երեկոյին բացման խօսքը կատարեց յանձնախումբի ներկայացուցիչ Նարեկ Քէշիշեան։ Ապա յաջորդաբար ելոյթ ունեցան Ալին Գրիգորեան, Ճէյսըն Սոհիկեան, Արիս Սեւակ եւ Խաժակ Մկրտիչեան, որոնք անդրադարձան հայ մամուլին զարգացման հոլովոյթին, ներկայ կացութեան, նիւթական եւ մարդուժի դժուարութիւններուն, արդիականացման անհրաժեշտութեան, լեզուական խնդիրներուն եւ այլն։

Եզրափակիչ խօսքով հանդէս եկաւ Մուրատ Աճէմօղլու, որ կեդրոնացաւ քարոզչական քաղաքականութիւն ունենալու անհրաժեշտութեան վրայ եւ ընդգծեց հայրենիքին դրական երեւոյթները մատնանշելու կարեւորութիւնը. ան քննադատեց որոշ լրագրողներու այն մօտեցումը, որ Հայաստանը խիստ բացասական պատկերով կը ներկայացնեն հանրութեան։

Ելոյթներուն յաջորդեց ներկաներուն հետ երկխօսութիւն, եւ իւրաքանչիւր խօսք առնող փորձեց իր տեսակէտները ներկայացնել։

ԼՈՍ ԱՆՃԵԼԷՍԻ ՄԷՋ

ՀԱՅ ՊԱՏԱՆԻ ՄԸ ԵՆԹԱՐԿՈՒԱԾ Է ՅԱՐՁԱԿՈՒՄԻ

Լոս Անճելէսի հարաւային Սան Ֆերնանտօ շրջանին մէջ 3 պատանիներ յարձակած են 14 տարեկան հայ պատանիի մը վրայ եւ զայն չարչարած ու վարկաբեկած են։ Անոնց այս արարքին պատճառը եղած է պատանիին հայ ըլլալը։

Յարձակումի ենթարկուած պատանին ոստիկանութեան յայտնած է, թէ սպանցիի երեւոյթով պատանիները՝ երկու աղջիկ եւ մէկ տղայ, զինք քարկոծած եւ գետին ձգած են։ Անոնք նաեւ անոր ուղղած են վարկաբեկիչ խօսքեր։ Պատանին վիրաւորուած է կռնակէն եւ գլուխէն։

Ոստիկանները կը փնտռեն կասկածելիները, որոնց ցարդ չեն ձերբակալուած։

Միւս կողմէ, Կլենտէյլի երկրորդական վարժարաններուն մէջ վերսկսած են ամերիկահայ եւ լատին աշակերտներուն միջեւ լարուածութիւններն ու հարցերը։ Շրջանի պաշտօնատարները կը մտադրեն ոստիկանական ջոկատներ զետեղել դպրոցներու շրջակայքը։

Կլենտէյլի Պըրպէնք Հայ Սքուլի մէջ ծայր առած կռիւին պատճառով ձերբակալուած է աշակերտ մը։ Դպրոցի ապահովական հարցերու պատասխանատուն չէ յստակացուցած, թէ դէպքին պատճառը կրնայ ամերիկահայ եւ լատին աշակերտներուն միջեւ բախումները ըլլալ։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ «ԻՐԱՆԱՀԱՅ ԴԱՐԱՎԵՐՋԻ ԳՐՈՂՆԵՐ» *ՀԱՏՈՐԸ*

Թեհրանի մէջ, Իրանահայ Գրողներու Միութեան հրատարակչութեամբ, լոյս տեսած է «Իրանահայ դարավերջի գրողներ» հատորը (մատենաշար թիւ 4)։

Գիրքը հրատարակուած է «Սիմէոն եւ Եղիա Բաբումեան» գրական - հրատարակչական հիմնադրամին շնորհիւ։

Հատորին մէջ կը ներկայացուին դարավերջի իրանահայ գրողներուն կենսագրական հակիրճ գիծերը, նկարներն ու գեղարուեստական գրականութենէն նմուշներ։ Ներկայացուած գրողներէն են՝ Վարդ, Սաթօ Ա. (Սաթօ Ամիրեան - Աճէմեան), Դերիկ Աբրահամեան, Կարինէ Աղաճանեան, Արտուշ Անդրէասեան, Մարտիկ Դաւիթեան, Սամուէլ Խաչիկեան, Նազար Շահվերդեան, Տիգրան Պողոսեան եւ Մարտօ Մնացեան։

178 էջնոց հատորին գլխաւոր խմբագիրն է Վարանդը, իսկ խմբագրական կազմի անդամներն են՝ Արփի Ալեքսանդր, Անահիտ Յովսէփեան, Սարօ Բաբումեան եւ Վարդգէս Տէր Յարութիւնեան։

ԱՌՆՈԼՏ Ճ. ԹՈՅՆՊԻԻ ՄԱՀՈՒԱՆ 25ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԻԹՈՎ (1889 - 1975)

22 Հոկտեմբերին Անգլիոյ Եորք քաղաքի մէկ հիւանդանոցին մէջ իր մահկանացուն կնքեց ղիւանագէտ, ընդհանրական պատմագէտ եւ պատմութեան փիլիսոփայ 86 տարեկան Առնոլտ Ճ. Թոյնպի՝ հայ ժողովուրդին լաւագոյն բարեկամներէն մէկը։

Այն ժամանակ աշխարհի մեծագոյն եւ կարեւոր թերթերը կրկին անգամ վստահութիւն յայտնեցին, թէ պատմութիւն գրելը իր կողմէ եղած էր ընդհանուր աշխարհատարած ձեռնարկութիւն մը։ Բայց, ինչ որ ըսին իր մասին եւ իր գլխաւոր գործին 12 հատորներուն «Է Սթատի աֆ Հիսթրրի» 1934 - 1961 («Պատմութեան ուսումնասիրութիւն»), եղան հիացում, քննադատութիւն եւ դիտողութիւն։

«Տասնիններորդ դարուն Բրիտանիոյ շահագրգռութիւնը կեղրոնացեր էր հայկական հողերուն վրայ, որոնք, իր պետական մարդոց համոզումին համաձայն, Պարսից Ծոցի վերի ռազմագիտական մասը կը հակակշռէին՝ Եփրատի եւ Տիգրիսի հովիտներուն վրայով։ Այդ հողերը ոչ մէկ գնով պէտք էր որ իյնային Արեւելքի մէջ իրեն կլխաւոր մրցակից պետութեան՝ Ռուսիոյ ազդեցութեան տակ։ Բրիտանիան մինչեւ 1914 յանձնառու մնաց Ասիոյ մէջ Օսմանեան կայսրութեան ամբողջատիրութիւնը պահպանելու։

Ուրեմն Բրիտանիոյ շահագրգռութիւնը հայկական երկրամասին նկատմամբ շատ աւելի զերակշիռ էր, քան՝ հոգածութիւնը հայ ժողովուրդին հանդէպ։ Այդ իրողութեան հետեւանքը այն եղաւ, որ՝ մէկ ապահովութիւն երբեւիցէ պահանջուեցաւ կամ տրուեցաւ՝ բարենորոգումներուն համար։ Բրիտանիա ոչ մէկ ազդու ճնշում բանեցուց Թուրքիոյ վրայ՝ բարեկարգութիւններու գործադրութեան համար։

... Այսպէս, ուրեմն, Բրիտանիա ձախողեցաւ Հայաստանին ազդու կերպով օգնել, թէ՛ 1878էն եւ թէ 1918էն ետք։ Լորտ Պրայսը հաւանաբար խիստ էր՝ Բրիտանիոյ մէջ իշխանութեան գլուխ գտնուող մարդիկը նկարագրելով իբրեւ տգէտ եւ թերի իմաստութեան տէր։

... Պատերազմէն առաջ Բրիտանիա շահագրգռուած էր հայկական երկրամասով եւ վճռական էր այն բանին շուրջ, թէ որեւէ գնով պէտք չէր իյնար անիկա ռուսական ազդեցութեան տակ։ Պատերազմի ընթացքին ան շահագրգռուեցաւ հայ ժողովուրդով, բայց ոչ՝ անոր երկրամասով, որուն համար ինք տրամադիր չէր որեւէ նիւթական կամ մարդկային զոհողութիւն յանձն առնելու։ Ուրեմն, հակառակ մեծ չափով անկեղծ համակրանքի, բրիտանական քաղաքականութիւնը երբեք չեղաւ ամբողջութիւն մը, ուր թէ՛ համակրանքը եւ թէ ռազմավարական շահագրգռութիւնը իրենց տեղը գտնէին»։ (Ագապի Նասիպեան - «Բրիտանիա եւ Հայկական Հարցը 1915 - 1923»)։

Առնոլտ Ճ. Թոյնպի ծնած էր Լոնտոն, 14 Ապրիլ 1889ին։ Ուսումը ստացած էր Օքսֆորտի համալսարանին մէջ, 1912էն 1915, եւ կարճ ժամանակ մը ուսած է Հայաբլպէրկի համալսարանին մէջ։ Երիտասարդ տարիքէն սիրահար էր դասական բանաստեղծութեան, փիլիսոփայութեան եւ պատմութեան։ 1908ի երիտասարդ Թուրքերու յեղափոխութիւնը կը հետաքրքրէ զինք եւ կ՚ուզէ գիտնալ գանգաղ հարցերու պատասխանը՝ միջազգային քաղաքականութեան մէջ։ Կը ճամբորդէ Յունաստան եւ Կրետէ՝ ուսումնասիրելու համար այնտեղի մշակոյթը։

1914էն 1918 կը պաշտօնավարէ Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան քաղաքական տեղեկատուութեանց գրասենեակին մէջ։ Զինադադարին մաս կազմած է Փարիզի Հաշտութեան ժողովի անդլիական պատուիրակութեան։ 1919 - 1924 Ա. Թոյնպի եղած է լիւզանդագիտութեան եւ արդի Յունաստանի պատմութեան դասախօս Լոնտոնի համալսարանին մէջ միաժամանակ 1922էն սկսեալ ամբողջ քսան տարի եղած է վարիչը «Տարեկան քննութիւն միջազգային հարցերու» կոչուած հրատարակութեան։

Անդամակցած է Միջազգային հարցերու արքայական կաճառին, որուն ուսուցչապետ նշանակուած է 1925ին։ Լոնտոնի համալսարանի միջազգային պատմութեան ուսումնասիրութեանց տնօրէն՝ 1943էն 1946, եւ արտաքին գործոց նախարարութեան հետազօտութեանց ճիւղին վարիչը եղած է։ Անդամ ընտրուած է Աթէնքի հնագիտական կաճառին, նոյնպէս՝ Բրիտանական ակադեմիային։ 1965ին յաջորդած է Ուինսթըն Չըրչիլի՝ իբրեւ անդամակից Փարիզի Մարդկային եւ քաղաքական գիտութեանց ակադեմիային։

Հայ մամուլի անխոնջ մշակը՝ Հրանդ Սամուէլ կը գրէր. «Ողբացեալ Առնոլտ Ճ. Թոյնպի Մեծ Եղեռնի առաջին օրերէն իսկ ծառացաւ ցեղասպանին դէմ եւ անխոնջ աշխատանքով գրեց համառօտ Հայոց պատմութիւն մը, գլխաւոր աղակիցը դարձաւ մեր ազգի վաղեմի բարեկամ Լորտ Ճէյմս Պրայսի, հաւաքելու, դասաւորելու եւ հրատարակելու համար հայկական ջարդերու եւ տարագրութեանց վաւերագիրներու հաւաքածոն, որ կը կոչուի «The treatment of Armenians in the Ottoman Empire 1915- 1916», ներկայացուած՝ Մեծն Բրիտանիոյ արտաքին գործոց նախարար Սըր Էտուարտ Կրէյ աֆ Ֆալլոտոնի եւ Լորտ Պրայսի յառաջաբանով, Լոնտոն, 1916, 684 էջ։

Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան պաշտօնական «Կապոյտ գիրք»երու շարքին լոյս ընծայուած այս հատորը, որուն երկրորդ տպագրութիւնը հրատարակուեցաւ Պէյրութ, 1972ին, կը կազմէ ականատեսներու եւ արժանահաւատ անձնաւորութեանց վաւերական եւ անհերքելի փաստերը պարունակող կոթողական ամբաստանագիր մը, որուն դէմ անզօր են օսմանեան եւ թուրք հանրապետական կառավարութեանց պաշտօնական հերքումներն ու պատմութիւնը խեղաթիւրող բոլոր թուրք հեղինակներու արդարացման բռնազբօսիկ ճիգերն ու փորձերը»։

Առնոլտ Թոյնպին հրատարակեց նաեւ «Հայկական վայրագութիւններ. ազգի մը ապանութիւնը» եւ «Թուրքերուն ոճրային բռնակալութիւնը» խորագիրով գիրքերը։ Ինչպէս խորագիրները կը մատնանշեն, այդ գիրքերը խարազանող ամբաստանագիրներ են ընդդէմ թուրք ղեկավարներուն՝ հայ ցեղը միանգամընդմիշտ «բնաջնջելու» փորձին։

Փաստերու վրայ հիմնուած հմուտ պատճառաբանութեամբ մը Պրայս եւ Թոյնպին կէտ առ կէտ հերքեցին թրքական ամբաստանութիւնները «Կապոյտ Գիրք»ին համար իրենց գրած Հայոց Պատմութեան մէջ։ Անոնք մատնանշեցին, թէ Կովկասի մէջ կազմակերպուած հայ կամաւորները ընդհանրապէս ոչ թէ թրքաբնակ հայեր, այլ առաւելաբար ռուսահայեր էին, ռուսական կայսրութեան քաղաքացիներ։ Ատկէ զատ, անոնք չեշտեցին, թէ Վանի մէջ կազմակերպուած ապստամբութիւն չկար։ Հայերը իրենց շրջանը յարձակումի ենթարկուելէն ետք միայն։

1969ին Ա. Թոյնպին հրատարակեց կարեւոր հատոր մը՝ «Փորձութիւններ». գիրքին մէջ կը վերլուծուին ականատեսի իր տպաւորութիւնները՝ իբրեւ «փորձառութիւններ»։ Հեղինակը դիտած է աշխարհի զանգան անցուդարձերը եւ ուզած է պատասխան գտնել այն հարցումին, թէ մարդ էակը ինչո՞ւ ջարդեր կը ծրագրէ...։

Ճիշդ այս առիթով ու շատ յստակօրէն կը հաստատէ, թէ թուրքերը ջարդեցին հայերը ու տեղահանեցին ամբողջ ժողովուրդ մը։ Թուրքը մինչեւ այսօր կը մերժէ այդպիսի բանի մը գոյութիւնը եւ անվարան ՄԱԿի ամպիոնէն կը յայտարարէ, թէ՝ «այդպիսի բան տեղի չէ ունեցած»... Բայց, Թոյնպիի գիրքը անգամ մը եւս կը խփանէ թուրքին սուտը։

Մեծ Եղեռնի յիսնամեակին առիթով Առնոլտ Թոյնպի հայութեան ուղղած իր պատգամով կը հաստատէր, թէ հաւատարիմ կը մնայ հայերու հանդէպ իր անվերապահ սիրոյն ու համակրանքին։

ՀԱՄՕ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Շար.՝ էջ 10

ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԱԶԴԵՑՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔՈ՞Ց

ՍԵՒ ԾՈՎԵԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԱԿԱՆ ՎԵՀԱԺՈՂՈՎԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

Առաջին անգամ Սեւ ծովեան Տնտեսական Համագործակցութեան կազմակերպութեան խորհրդարանական վեհաժողովն անց է կացուցում Հայաստանում։ Ազգային Ժողովի հրաւէրով 1993 թուականին հիմնադրուած կառոյցին անդամակցող 11 երկրների՝ Ռուսաստան, Յունաստան, Վրաստան, Ազրպէյճան, Պուլկարիա, Մոլդովա, Ռումանիա, Թուրքիա, Ուքրանիա, Ալպանիա, խորհրդարանների պատուիրակութիւնները Նոյեմբերի 28ին ժամանել են Հայաստան, քանի որ հերթականութեան կարգով վեհաժողովի այս լիագումար նիստը վարելու իրաւունքը պատկանում է մեր երկրին՝ յանձին Ազգային Ժողովի նախագահ Արմէն Խաչատրեանի։ Բացելով նիստը, վերջինս շեշտեց Սեւ ծովեան Տնտեսական Համագործակցութեան կազմակերպութեան դրական նշանակութիւնը յատկապէս տնտեսական, մշակութային ոլորտներում, շրջանային երկրների փոխյարաբերութիւններում եւ յոյս յայտնեց, որ այս համագործակցութեան շրջանակներում հնարաւոր կը լինի յաղթահարել փոխադրամիջոցների, տեղեկատուական փոխանակման ոլորտներում առաջացած հիմնախնդիրները։ Նա ընթերցեց նաեւ Հայաստանի նախագահ Ռոպէրթ Քոչարեանի ուղերձը, որում մասնաւորապէս շեշտւում էր, թէ Հայաստանը, կարծում է, որ համագործակցութիւնը կը նպաստի տարածաշրջանում խաղաղութեան հաստատմանը։

Ռուսաստանի դեսպան Անաթոլի Տրիւքովը ներկայացրեց նաեւ Ռուսաստանի արտաքին գործոց նախարար Իկոր Իվանովի ուղերձը, որն այս ընթացքում այդ կազմակերպութեան նախարարների խորհրդի նախագահն է։ Իվանովը գտնում է, որ Սեւ ծովեան Տնտեսական Համագործակցութեան Կազմակերպութիւնը, որը հիմնադրուել է 10 տարի առաջ, իր գործունէութեամբ արդէն հասցրել է միջազգային ասպարէզում հեղինակութիւն ձեռք բերել 11 անդամակցող երկրների համատեղ ջանքերի շնորհիւ։ Ինչպէս անուանումից կարելի է եզրակացնել, կազմակերպութիւնը նպատակամղուած է մշակուող բազմակողմանի տնտեսական համագործակցութեան նախագծերն իրականացնելու անդամակցող երկրներում։ Հիմնական ուղղութիւններն են՝ օրէնքի գերակայութեան ապահովում, օրէնսդրութեան ներդաշնակեցում, առեւտրի, մանր ու միջին ձեռներէցութեան խրախուսում, մաքսային կառավարում եւ այցագրային յարաբերութիւններ, կազմակերպութեան շրջանակներում ազատ առեւտրի դաշտի ապահովում, դրամատնային գործ եւ նիւթական միջոցներ, փոխադրամիջոցներ եւ հաղորդակցութեան հիմնախնդիրների վերհանում, պայքար կազմակերպուած յանցաւորութեան եւ փտածութեան, մարդկանց առեւտրի դէմ, գրօսաշրջութեան, ինչպէս նաեւ մշակութային եւ ընկերային հարցեր։ Սեւ ծովեան Տնտեսական Համագործակցութեան Կազմակերպութեան օրէնսդիր մարմինն է նրա խորհրդարանական վեհաժողովը, որի լիագումար նիստերը տեղի են ունենում տարեկան երկու անգամ, յաջորդը, վեց ամիս յետոյ՝ Պաքուում։ Գործադիրը նախարարների խորհուրդն է, որը կազմուած է անդամակցող երկրների արտաքին գործերի նախարարներից։ Ունի սեփական ֆինանսաւորման աղբիւր՝ «Պիգնրպանք»ը, որի հաստոյթներով կազմակերպութիւնը փորձում է այս կամ այն ծրագիրն իրագործել։ Կազմակերպութիւնն ընդլայնման միտումներ է դրսեւորում. վեհաժողովը ընդառաջեց Սլովաքիայի Հանրապետութեան դիմումը՝ անդամակցելու կառոյցին եւ ընդունեց նրան առայժմ դիտորդի կարգավիճակով։ Լիիրաւ անդամ դառնալու շեմին են նաեւ Եգիպտոսի եւ Իսրայէլի օրէնսդիր մարմինները։ Թերեւս այս է պատճառը, որ Ազգային Ժողովի խօսնակ Արմէն Խաչատրեանը կազմակերպութեան եւ վեհաժողովի հետագայ գործունէութեան հանդէպ լաւատեսօրէն է տրամադրուած. «Սա գործընթաց է, որը վկայում կառոյցի հեղինակութեան բարձրացման մասին։ Այն իրողութիւնը, որ Հայաստանում անցնում է նման համաժողով, հաւատացնում եմ, որ մեր քաղաքական հեղինակութեան բարձրացմանը նպաստող լուրջ քայլ է։ Դուք կը տեսնէք, որ մնացեալ երկրների աջակցութեամբ շատ հարցեր Հայաստանում յստակ լուծումներ կը ստանան»։ Նման լաւատեսական պնդումների հիմքը սակայն բաւականին երերուն է, եթէ անդամ չասենք՝ գործնականօրէն անհնարին։ Ուշադրութիւն դարձնենք, որ կազմակերպութեան ստեղծման նախաձեռնողներից ամենաշահագրգիռը Թուրքիան է եղել, որի առաջնահերթ նպատակը շրջանում ազդեցութեան ոլորտներ տարածելու խնդիրն է։ Դա չժխտեց նաեւ վեհաժողովում Հայաստանի պատուիրակութեան ղեկավար Վիքթոր Դալլաքեանը. «Որեւէ համագործակցութեան շրջանակներում իւրաքանչիւր երկիր նախեւառաջ ելնում է իր շահերից։ Իրօք, նման նախաձեռնութիւն իրականացնելիս Թուրքիան առաջին հերթին հետապնդել է այս շրջանում գերիշխող դիրք գրաւելու գաղափարը, իր տնտեսական լծակներն օգտագործել՝ այդ դերն ապահովելու համար։ Մնացածն արդէն միւս երկրների խնդիրն է, թէ որքանով կարող են նրանք իրենց ազգային շահերը եւ խնդիրները համապատասխանեցնել կամ հակակշռել Թուրքիայի այդ ձգտումներին»։ Իսկ դրանք ակնյայտ են. Ռուսաստանը հակակշռում է Թուրքիային՝ որպէս ռազմավարական դաշնակից ունենալով Հայաստանին, Ազրպէյճանը չի անտեսում իր համագործակցութիւնը Թուրքիայի հետ, Կիպրոսի առումով հակասութիւններ ունի Յունաստանը։ Պնդել, թէ քաղաքական նման բարդութիւնները կարող են շրջանցել տնտեսական համընդհանուր նպատակները, միամտութիւն կը լինէր՝ առաւել եւս երբ հէնց տնտեսական փոխհամագործակցութեան շրջանակներում էլ ամէն ինչ չէ, որ յստակ է։ Հայաստանը նման յարաբերութիւններ իր երկու հարեւանների՝ Թուրքիայի եւ Ազրպէյճանի հետ չունի, իսկ Վրաստանը կոշտ դիրքորոշում է արտայայտում իր հանդէպ Ռուսաստանի կողմից այցագրային դրութեան անցկացման հարցում։ Այս ամէնից դեռ կարելի կը լինէր գլուխ հանել, եթէ կազմակերպութիւնն ինքը նման տագնապներ կարգաւորելու իրաւական հիմքեր մշակէր։ Կազմակերպութեան կանոնադրութեամբ որեւէ լծակ չի ամրագրուում, որով հնարաւոր լինէր խորհրդին վեհաժողովի ընդունած որոշումները պարտադրել եւ համապատասխան ընթացք տալ։ Այսինքն՝ խորհուրդը կարող է գործել ըստ իր հայեցողութեան։ Ամէն դէպքում, Հայաստանը միայն մէկ առումով կարող է օգտագործել կազմակերպութեանը. ինչպէս յայտնի է հայկական պատուիրակութիւնը նախորդ վեհաժողովների ընթացքում շրջանում կենսոլորտային խնդիրների կարգաւորման շրջանակներում դիմել է անդամակցող երկրներին՝ օգնելու լուծել Սեւանայ լճի հիմնախնդիրը եւ մեծ յոյսեր է կապում դրա հետ։

ԳՈՌ. ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ

«Ազգ»

ՅՕՆՔԸ ՇԻՆԵԼՈՒ ՓՈԽԱՐԷՆ ԱՉՔԸ ՉՀԱՆԵՆՔ

Ինչպէս յայտնի է, շուտով խորհրդարանի քննարկման առարկայ կը դառնայ կուսակցութիւնների մասին նոր օրէնքը։

Կուսակցութիւնների գործունէութիւնը ընդհանրապէս կանոնակարգելու նման փորձը մեզանում առաջինը չէ։ Անկախացումից յետոյ երկրում ձեւաւորուած բազմաթիւ հասարակական - քաղաքական կազմակերպութիւնների եւ քաղաքական դաշտի բնականոն գործունէութիւնը օրէնքներով ուղղորդելու անհրաժեշտութիւնը հրատապ էր նաեւ տարիներ առաջ։ Սակայն նախկին իշխանութիւնները կուսակցութիւնների մասին օրէնքին վերաբերուեցին ոչ թէ վերոնշեալ նկատառումներից, այլ սեփական քաղաքական շահախնդրութիւններից ելնելով։ Այսինքն՝ փորձեցին բաժանել նրանց իւրայինների ու լուսանցքայինների, քաղաքական դաշտի զարգացման ինչ-որ արհեստական մոտելներ մշակելով ու դրանք արմատաւորելու ուժային մեթոդներ կիրառելով։

Իշխանափոխութիւնից յետոյ կուսակցութիւնների հանդէպ արմատական փոփոխութիւններ չարձանագրուեցին, եւ շարուեցին քայլեր երկրի քաղաքական կեանքում նրանց դերակատարումը բարձրացնելու ուղղութեամբ։ Դրա հետեւանքները դրսեւորուեցին թէ՛ խորհրդարանական ընտրութիւնների արդիւնքներում, երբ երկրի բարձրագոյն օրէնսդիր մարմնում քաղաքական հայեցքներ ու ծրագրեր դաւանող պատգամաւորները ճնշող փոքրամասնութիւն են, թէ՛ Հոկտեմբերի 27ից յետոյ, երբ կերպարանափոխուեցին մի կերպ լիցքաթափել իշխանութիւնների հակասութիւնները եւ քաղաքական գործընթացները տեղափոխել զուտ քաղաքական դաշտ, թէ՛ ամէն տեսակի բախտախնդիրների աշխուժացումը, որոնք օգտուելով քաղաքական դաշտի անկատարութիւնից՝ փորձում էին պղտորել երկրի ներքաղաքական կեանքը։

Այսօր, կարծես թէ, բոլորը սկսում են գիտակցել, որ երկրի տնտեսական եւ ընկերային առաջընթացն անհնար է պատկերացնել առանց քաղաքական առաջընթացի, առանց քաղաքական դաշտի կայացման։ Բայց հիմա էլ, ցաւօք, նկատւում է քաղաքական կազմակերպութիւնների գործունէութիւնը կանոնակարգելու մէկ այլ, ոչ պակաս արատաւոր եւ արհեստական մօտեցում։ Այն է. հիմա էլ օրէնքի միջոցով փորձ է արւում պետականացնել կուսակցութիւններին։ Ցամենայնդէպս, նման տպաւորութիւն է առաջանում կուսակցութիւնների մասին օրէնքին առնչուող նիւթերի ու հայեցակարգի մասին առկայ տեղեկութիւններից։

Մասնաւորապէս առաջարկւում է, որ այն կուսակցութիւնները, որոնք խորհրդարանական ընտրութիւնների ժամանակ չեն յաղթահարի 5 տոկոսի անցողիկ սահմանը, այլեւս դադարեն կուսակցութիւն կոչուել։ Որպէս կուսակցութիւն գրանցուելու իրաւունք կը տրուի նրանց, ովքեր հանրապետութեան բոլոր մարզերում կ՚ունենան տարածքային կազմակերպութիւններ, որոնցում կը լինեն առնուազն 50 անդամ, իսկ կուսակցութիւնն ամբողջութեամբ պէտք է ունենայ ամենաքիչը 1500 անդամ։

Եթէ նմանօրինակ պահանջների միակ նպատակը երկրում գործող 94 հասարակական - քաղաքական կազմակերպութիւնների թիւը կտրուկ կրճատելն է՝ այլ խնդիր է։ Բայց միթէ՝ օրէնքի նպատակը դա է։ Միթէ՝ օրէնքով կուսակցութիւններին զտելու քաղաքականութիւնը շատ է տարբերւում ուժային մեթոդներով նրանց «ճիշդ ուսխալ» հանելուց։ Ի՞նչ է նշանակում 5 տոկոսը չանցած կուսակցութիւններին այլեւս կուսակցութիւն չհամարել։ Այսինքն՝ եթէ մի կուսակցութիւն ընտրութիւններում ստանայ 4,99 տոկոս, ուրեմն օրէնքը պիտի բացառի՞ նրա մասնակցութիւնը յաջորդ ընտրութեանը, որտեղ նա, գուցէ՝ 49 տոկոս է ստանում։ Իսկ ի՞նչպէս վարուել այն կուսակցութիւնների հետ, որոնք ինչ-ինչ նկատառումներով ընդհանրապէս չեն մասնակցում ընտրութիւններին։ Կամ՝ ի՞նչ է նշանակում անդամների ամրագրուած նուազագոյն թիւ ունենալ։ Դրանով մենք նպաստելու ենք տուեալ կուսակցութեան կայացմա՞նը, թէ՞ կուսակցական շարքերի արհեստական, շինծու եւ պարտադրուած մեծացմանը։ Ո՞վ է որոշել, որ, ասենք, 30 հազար անդամ ունեցողը լաւ կուսակցութիւն է, իսկ 300 անդամ ունեցողը՞ վատ։ Ի վերջոյ, երկիրը կուսակցութիւնից գլխաքանա՞կ է ուզում, թէ՞ որակ։

Կուսակցութիւնների գործունէութիւնը օրէնքով կարգաւորելը պէտք չէ յանգեցնի կուսակցութիւնների գործունէութիւնը սահմանափակելուն կամ քաղաքական դաշտը արհեստական մոտելներով կառավարելուն։ Ինչպէս ժողովուրդն է ասում՝ «Յօնքը շինելու տեղ աչքը չհանենք»։

Ա. ԱԲԱՄԵԱՆ

«Հայոց Աշխարհ»

Գրականութիւն եւ Մշակոյթ

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏԻՆ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ «ԿԵՑՈՒԱԾՔԸ»՝ ՀԱՆԴԷՊ ԼԻԲԱՆԱՆԻՆ

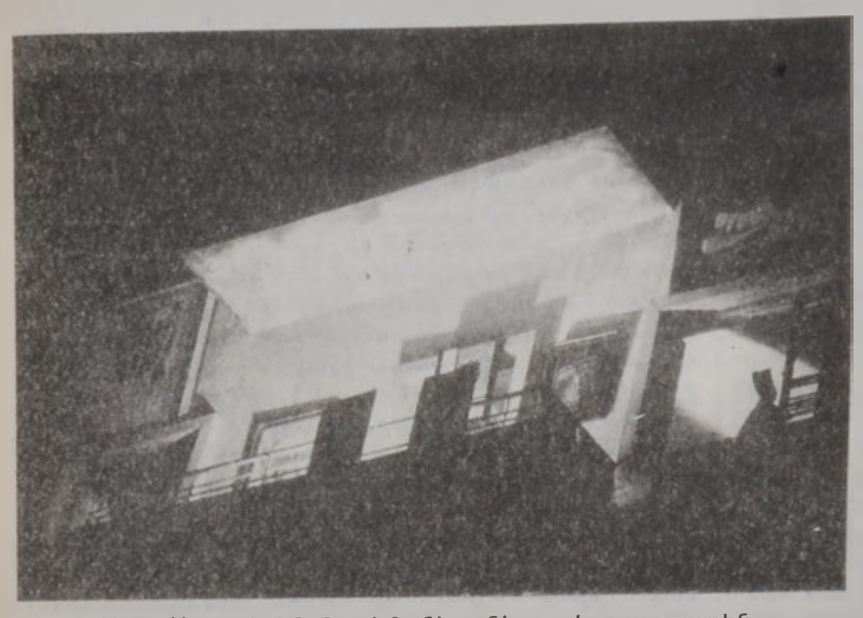

Արա Ազատի ինքնադիմանկարները «կը զարդարեն» հնատիպ շէնքի մը ճակատը:

Վերջին տարիներուն «Հափրնինկ»ի եւ կամ «Ինսթոլեյշրն»ի կերպարուեստի տեսակները լայն տարածում գտան Լիբանանի տարածքին: Անոնց մէջ երեւոյթ էր (եւ առանձինն ուշադրութեան արժանի) Նատիմ Քարամի հսկայական գետեղումը, որ իրագործուած էր «Սրբոց»ի թանգարանին ներսն ու դուրսը եւ շրջունակուած՝ դրացի շէնքերու կտուրներուն վրայ: Այս մէկը ո՛չ միայն մեծ հետաքրքրութիւն ստեղծեց արուեստագէտ լայն շրջանակներու մէջ, այլեւ խթանեց երիտասարդ կերպարուեստագէտներու ստեղծագործական թափն ու երեւակայութիւնը, եւ այնուհետեւ իրագործուեցան բազմաթիւ գետեղումներ: Գետեղումներու շնորհիւ Լիբանանի երիտասարդ ստեղծագործողներէն շատեր դարձան հանրայայտ դէմքեր (որոնց շարքին նաեւ՝ հայեր): Լիբանանի տարածքին իրագործուած նմանօրինակ գետեղումները (որոնց մեծամասնութիւնը տեսնելու առիթ ունեցած ենք) առհասարակ արեւմտեան ազդեցութիւններ են եւ կը շօշափեն համամարդկային գաղափարներ, որոնք արդէն իսկ «Ինսթոլեյշրն»ի շուկային վրայ «մխուած» կը թուին ըլլալ: Զափազանց քիչեր են անոնք, որոնք իրագործեցին ինքնուրոյն յղացքներ: Այդ քիչերէն է Արա Ազատ:

Արա Ազատի վերջին իրագործումը, նուիրուած՝ Լիբանանի դրօշակին, կը տարբերի նաեւ այդ քիչերէն, այն իմաստով, որ անոր իրագործումը ունի զուտ լիբանանեան լեզուամտածողութեան մը զգացողութիւն:

Ձեռնարկին հովանաւորները Արա Ազատի տրամադրած են մօտիկ անցեալէն եկած, չորս յարկանի հնատիպ շէնքի մը ճակատն ու առաջին յարկը ամբողջութեամբ: Շէնքը դուրսէն զարդարուած է Արա Ազատի երեսուներեք ինքնադիմանկարներով, որոնք իրագործուած են իւղաներկով, աքրիլիքով եւ ածխամատիտով, կտաւի եւ փայտի վրայ: Այս ինքնադիմակները կը դիմաւորեն ու կ՚ողջունեն այցելուներն ու անցորդները: Իսկ կեղրոնը կը նշմարուի հսկայ 5 մը, որ կը յուշէ Լիբանանի սահմանադրութեան Ե. յօդուածը, նուիրուած՝ դրօշակի բաղադրութեան:

Ըստ Արա Ազատի, Լիբանանի մէջ տարբեր առիթներով օգտագործուած դրօշակներուն մեծամասնութիւնը տխուր գծուած ու նկարուած են: Անոր մէջ կարմիրի, ճերմակի եւ կանաչ գոյնի (մայրիի ծառ) համեմատութիւնները առհասարակ սխալ են: Մինչ ամբողջ աշխարհի, յատկապէս արեւմտեան երկիրներու դրօշակները ճիշդ կը նկարուին ու կը ներկայացուին, լիբանանցին անփոյթ վերաբերմունք կը ցուցաբերէ իր դրօշին հանդէպ:

Ահաւասիկ լիբանանցի արուեստագէտի մը կողմէ կատարուած առողջ ախտաճանաչում մը, որ իր ուրիշ ոճով կը տօնէ Լիբանանի անկախութիւնը:

- Երբ դռնէն ներս կը մտնենք, ակնդիրը երկու սրահներու երկայնքին կը քալէ դրօշակի սպիտակի բաժինի երկայնքին՝ իբրեւ «Մայրիի ծառ», կը բացատրէ արուեստագէտը: Մեծ սրահի երկու պատերուն փակցուած են կարմիր բաժիններ բազմաթիւ լիբանանեան դրօշակներու, որոնց մէջ գծուած է կանաչ մայրիի ծառը (այցելուներու կողմէ) ընդհանրապէս սխալ:

Երկրորդ՝ համեմատաբար փոքր սրահի պատերուն ազուցուած են յիսունեօթը պրոնզաձոյլ մայրիի ծառեր, որոնք կը խորհրդանշեն Լիբանանի անկախութեան 57 տարիները:

Փաստօրէն այս ինքնատիպ ցուցահանդէսին բացումն ու փակումը տեսակ մը «հափրնինկ»ներ են, որոնց կը մասնակցին նաեւ այցելուներ: Անոնք կը խմեն կանաչ ըմպելի ջուր կամ իրենց տրամադրուած գունաւոր մատիտներով մայրիի ծառեր կը նկարեն կարմիր ժապաւէններու արանքներուն:

Արա Ազատ օգտագործած է նաեւ լոյսի եւ ձայնի որոշ արհեստագիտութեան իր յղացքը աւելի ազդեցիկ ու ամբողջական դարձնելու համար: Օրինակ, փողոցի ձայնը ներգրաւած է սրահներէն ներս, որպէսզի արուեստը աւելի եւս միախառնուի առօրեայ կեանքին ու ... փողոցին:

Կարելի չէ ամբողջական կարծիք կազմել Արա Ազատի այս յոյժ հետաքրքրական եւ իր մէջ պատգամներ պարունակող հայրենասիրական ձեռնարկին մասին, առանց այցելելու սրահ:

Ի զուր չէ, որ այս «տօնախմբութեան» իր ներկայացուցիչը ղրկած է նաեւ հանրապետութեան նախագահ զօր. Էմիլ Լահուտ:

Արա Ազատ (Պարսումեան) ծնած է Պէյրութ, 1962ին: Մասնագիտական կրթութիւնը ստացած է Մասաչուսէցի «Տը Սքուլ օֆ տը Միուզիքմ օֆ Ֆայն Արթց»ի եւ «Թաֆթսթ Եունիվըրսիթի»ի արուեստի բարձրագոյն հիմնարկներէն ներս: Աւարտելէ ետք, իր կարգին արուեստի մասին դասախօսութիւններ տուած է Միացեալ Նահանգներու, Քանատայի եւ Լիբանանի արուեստի տարբեր կեղրոններու մէջ:

Լիբանան կը վերադառնայ 1999ին եւ կը սկսի դասաւանդել Ռումիէի բանտին մէջ: Գեղարուեստական գետնի վրայ, մանկավարժական աշխատանքներ տարած է նաեւ բարեսիրական տարբեր հիմնարկներէ ներս, Լիբանանի շարք մը քաղաքներու մէջ:

ՄՈՎՍԷՍ ԾԻՐԱՆԻ

Շար.՝ էջ 10

ՀԱՅՐԵՆԻ ԿՐՕՆԱՇՈՒՆՉ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲՆՈՅԹԻ ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԱՆԹԻԼԻԱՍԻ «ՏԵՄԻՐՃԵԱՆ» ԿԵԴՐՈՆԻ ՅՈՒՅԱՍԱՀԻՆ ՄԷՋ

Նմուշ մը Այտա Յովհաննիսեանի պատձենահանումներէն: «*Լեւոն Գ.ի ընտանիքը*» (ԺԳ. դար, Կիլիկիա)

Հայ քրիստոնէական մշակոյթի «ՄՈՄԻԿ» Միութիւնը իր հիմնադրութենէն՝ 1991էն ի վեր չինչ եւ ազգօգուտ դեր կը կատարէ մէկ կողմէ քաջալերելով հայրենի երիտասարդ գեղանկարիչներ եւ, միւս կողմէ, կը նպաստէ քրիստոնէական եւ ազգային մշակոյթի զարգացման ու տարածման: Թէեւ անոր գործունէութեան գլխաւոր վայրը Հայաստանն է, սակայն անոնք կը գործակցին նաեւ Սփիւռքի կրօնական եւ մշակութային շարք մը կազմակերպութիւններու հետ եւ ցուցահանդէսներ կը կազմակերպեն նաեւ Հայաստանէն դուրս:

Շար.՝ էջ 10

Ստորեւ կու տանք Ե. Խաչատրեանի գրիչին պատկանող յօդուածին երրորդ եւ վերջին բաժինը:

ՕԹԹՈՐԻՆՕ ՌԵՍՓԻԿԻՆ ԵՒ ԿՈՍՏԱՆ ԶԱՐԵԱՆԸ

Տիկին Էլզա Ռեսփիկին ընաւորութեամբ եւ կերպարով շատ նման է եղել իր ամուսնուն: Մի երկու միջադէպ շատ ընութագրական են ներկայացնում արուեստագէտ տիկնոջ նկարագիրը:

1936 *թուականին, ամուսնու մահից կարճ ժամանակ անց, նա Պերլինում ներկայ է լինում Ռեսփիկիի «Լա Ֆիամմա» («Հիւրը») օփերայի առաջին ներկայացմանը: Այդ օրը թատրոնում է լինում նաեւ Ատոլֆ Հիթլէրը, որը ներկայացումից յետոյ ցանկանում է ողջունել եւ շնորհաւորել երգահանի այրուն: «Մինչ նա ձեռքը մեկնել էր ինձ, ես յիշեցի Արթուրոյի (Թոսկանինիի. Ե. Խ.) հետ պատահածը, եւ որպէսզի չսեղմեմ տիքթատորի ձեռքը, որոշեցի ողջունել հռոմէական ձեւով: Առաջին անգամ էր կեանքումս, որ ես նման ձեւով էի բարեւում», յիշում է տիկին Էլզա Ռեսփիկին:*

Տարիներ անց Էլզա Ռեսփիկին դիմում է Իտալիայի ակադեմիային՝ ամուսնու անունով հիմնադրամ ստեղծելու ցանկութեամբ: Ակադեմիան տալիս է իր համաձայնութիւնը, հիմնադրամը, այն է, պիտի դառնար իրողութիւն, եւ տիկին Ռեսփիկին գալիս է մասնակցելու բացման հանդիսաւոր արարողութեանը: Այստեղ, պաշտօնական արարողութեան ժամանակ նայանկարծ նկատում է, որ հիմնադրամի բարձրագոյն մարմնի անդամների ցուցակում ջնջուած է Ռեսփիկիի օփերաների լիպրեթոների հեղինակի եւ Ռեսփիկիի լաւագոյն ընկերոջ, ազգութեամբ հրեայ Քլաուտիո Գուաստալայի անունը: «Ինձ թուաց, թէ այդ վայրկեանին Օթթորինոն գերեզմանում, դագաղի մէջ, շուռ եկաւ, եւ ես իմ մէջ ուժ գտայ պատուելու թագաւորական հրամանագիրը հէնց իր Վիքթոր Էմանուէլ Գ.ի առաջ, պաշտօնական արարողութեան ժամանակ: Ես հրաժարուեցի հիմնադրամ ստեղծելու մտքից, այն ստեղծուեց շատ տարիներ անց» (Էլզա Ռեսփիկին):

Ինչպէս հին աշխարհի պատուարժան մարդիկ էին ասում հասկացողը կը հասկնայ:

Ահա այսպիսի մարդիկ են եղել Կոստան Զարեանի հեռակայ բարեկամները՝ հռչակաւոր երգահան Օթթորինո Ռեսփիկին եւ իր տիկինը՝ դաշնակահար եւ երգչուհի Էլզա Օլիվիերի Սան Ճիաքոմօ Ռեսփիկին...

* * *

Ընթերցողի ուշադրութեանն եմ ներկայացնում Օթթորինո Ռեսփիկիի երեք եւ Էլզա Ռեսփիկիի մէկ նամակը՝ ուղղուած Կոստան Զարեանին:

Նամակները թարգմանել է Արմէն Զարեանը 1990 թուականին: Պահպանուած է թարգմանիչի տառադարձումը:

Բնագրերը պահւում են Կոստան Զարեանի ժառանգների մօտ:

Հայերէն հրապարակւում են առաջին անգամ:

* * *

Կավալեգ (Տրենտօ)
9 Սեպտեմբեր 1920

Յարգելի՛ պարոն,

Ձեր «Սիրվարդ. Երկրի աղջիկը» պոէմի, որի ոգեւորուած հիացողն եմ, մնացեալ երեք մասերի երաժշտութիւնը նոյնպէս ձեր թոյլտուութեամբ խոստանում եմ գրել: Այս պոէմի երաժշտութիւնը կատարուել է գալիք ձմրան Հռոմի Ազուստէօ սրահում, եթէ դուք, ի հարկէ, տաք ձեր հաւանութիւնը:

Կինս էլ այս օրերին աւարտեց ձեր «Պարը» պոէմի երաժշտութեան յօրինումը, որի կատարումը լինելու է Հիւսիսային Ամերիկայում, եւ դրա համար էլ հարկ կը լինի ունենալ բանաստեղծի թոյլտուութիւնը: Խնդրում ենք, եթէ ձեզ համար դժուար չէ, ուղարկեցէք այդ արտօնութիւնները: Խնդրում ենք, որ «Պար»ի համար արտօնութիւնը լինի առանձին, որովհետեւ հարկ է այն ձեռագրի հետ միասին ուղարկել Ամերիկա Հոկտեմբերի սկիզբներին:

Մաղթելով, որ ձեզ հետ անձամբ ծանօթանալու առիթը ունենամ եւ իմ հիացմունքը յայտնեմ ձեր հիասքանչ պոէմների համար, հաճեցէք ընդունել իմ եւ տիկնոջս յատուկ բարեւները:

ՕԹԹՈՐԻՆՕ ՌԵՍՓԻԿԻ

(Տիկինս իր գործերը հրատարակում է օրիորդական ազգանունով՝ Էլզա Օլիվիերի Սան Ճիաքոմօ):

***

18-9-1920

Ականաւոր վարպետ

Իմ, ինչպէս եւ իմ ամուսնու անունից շնորհակալութիւն եմ յայտնում ձեր ազնիւ նամակի եւ այն թոյլտուութիւնների համար, որ դուք հաճեցիք շնորհել մեզ՝ ձեր հիասքանչ պոէմները երաժշտութեան վերածելու համար:

Երկուսս էլ ոգեւորուած ենք, եւ վստահ ենք, որ ձեր գրած եւ ոչ մի բառը զանց չի առնուած: Ձենք էլ կարող մտածել իսկ, որ հնարաւոր է զանց առնել ձեր թէկուզեւ մի բառը, այնքան որ ձեր ստեղծագործութիւնները ներդաշնակօրէն կատարեալ ու ամբողջական են:

Հոկտեմբերի վերջերին երեւի տարանցիկօրէն լինենք Ֆիրենցէում եւ ուրախ կը լինենք ձեր հետ անձամբ ծանօթանալու:

Նորից ընդունէք մեր ամենաջերմ շնորհակալութիւնները, ամուսնուս հետ միասին սեղմում եմ ձեր ձեռքը:

ԷԼԶԱ ՌԵՍՓԻԿԻ

***

Հռոմ 28 - 5 - 1921

Յարգելի՛ պարոն Զարեան,

Մեծ մի խնդրանք ունեմ. «Դարուն»ը, որ ամբողջացրի այս օրերին, հաւանաբար հրատարակուելու է Վիեննայի Ունիվերսալ հրատարակչութեան կողմից, իսկ այդ հրատարակութեան համար անհրաժեշտ է ունենալ ձեր գրաւոր արտօնութիւնը:

Հրատարակիչ Ռիքորտին(1) շուտով լոյս է ընծայելու հայկական բանաստեղծութիւնների հիման վրայ յօրինուած իմ քնարական ստեղծագործութիւնների հաւաքածոն: Դրանց թւում է «Զայներ եկեղեցում» պոէմի մի հատուածը («Ես եմ մայրը...»), եւ յոյս ունեմ մօտ ապագայում յօրինել ամբողջ պոէմի երաժշտութիւնը: Եթէ ձեզ համար դժուար չէ, խնդրում եմ ինձ ուղարկել «Դարուն»ը եւ «Ես եմ մայրը...» գործերի հրատարակման արտօնութիւնը:

Յուլիսի առաջին օրերին, մի քանի օր այնտեղ անցկացնելու համար, գալու եմ Ֆիեզոլէ եւ յոյսով եմ, որ պիտի կարողանամ ձեր հետ անձամբ ծանօթանալ: Շատ ասելիք ունեմ եւ շատ ծրագրեր՝ ձեր հետ աշխատակցելու վերաբերեալ...

Ընդունեցէք հազար բարեւներս, շնորհակալութիւններս եւ ողջագուրումներս:

Շուտով

ՕԹԹՈՐԻՆՕ ՌԵՍՓԻԿԻ

Վիա Նացիոնալէ, 5

***

Անցիո, 11-6-1922

Սիրելի պրն. Զարեան

Շնորհակալութիւն, շնորհակալութիւն ձեր նամակի համար: Հպարտ եմ, որ իմ երաժշտութեամբ կարողացել եմ մեկնաբանել եւ յայտնաբերել հայ ոգին:

«Ես եմ մայրը...» քնարական երկը, բանաստեղծական ներշնչանքի եւ ընազրի բովանդակած խոր զգացմունքայնութեան եւ բանաստեղծական յուզավառութեան շնորհիւ, մեծ յաջողութիւն ունեցաւ թէ՛ այստեղ եւ թէ արտասահմանում, ուր հնչեց բազում անգամներ:

Այս օրերին վերջացրի «Դարուն»ը: Հրատարակիչը լինելու է Վիեննայի Ունիվերսալ հրատարակչութիւնը, որի տնօրէն պարոն Հերցքան պիտի դիմի ձեզ պոէմի հեղինակային իրաւունքի եւ այլնի համար: Հաւանաբար, առաջին կատարումը տեղի է ունենալու Լայփցիկում, «Կեւանտհաուզ» սրահում Վիլհէլմ Ֆուրթվենկլէրի(2) ղեկավարութեամբ, լաւագոյն ղեկավարը, ումով այսօր հպարտանում է Գերմանիան: Հետագայ կատարումներն արդէն ապահովուած են՝ Աուգուսթէօ(3) (Մոլինարի), Սքալա Սենսինաթի (ղեկավար՝ Ֆրից Ռայնը(4) եւ Նիւ Եորք (ղեկավար՝ Դամրոսք(5):

«Զմեռ»ի մի մասը արդէն ուրուագծուած է եւ յուսով եմ կ՚աւարտեմ ժամանակի ընթացքում եթէ թոյլատրէք մշակել «Սիրվարդ. Երկրի աղջիկ» պոէմի բոլոր չորս մասերը: Նոյնն եմ ծրագրել նաեւ «Զայներ եկեղեցում»ի համար:

Ո վ գիտի, երեւի մի օր պիտի կարողանանք հանդիպել իրար:

Մի անգամ ճամբորդել դէպի Կոստանդնուպոլիս եւ Արեւելք. սա իմ երազանքն է, եւ երեւի մի օր պիտի կարենամ իրականացնել:

Եթէ քաղաքական հանգամանքները վերացնեն իրենց հաւասարակշռութիւնը, ես եւ կինս (այս վերջին տարիներին միշտ շրջում ենք Իտալիայում եւ արտասահմանում դաշնամուրի ու երգի ելոյթներով) երեւի կարողանանք մտածել «Արեւի երկրում» ճանապարհորդելու մասին:

Երբ «Դարուն»ի դաշնամուրի եւ երգի մշակումը լոյս տեսնի, կ՚ուղարկեմ մի քանի օրինակ:

Լաւագոյն բարեմաղթութիւններս եւ իմ ողջ հիացմունքը ձեզ եւ ձեր գործի համար:

ՕԹԹՈՐԻՆՕ ՌԵՍՓԻԿԻ

(Վիա Նացիոնալէ, 5, Հռոմ 5)

ԾԱՆՕԹԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

1. *Ռիքորտի* - Իտալական երաժշտական նրատարակչութիւն եւ առեւտրական ընկերութիւն: Հիմնադրուել է 1808 թուականին. հիմնադիր՝ Ճիովաննի Ռիքորտի (1788 - 1853): Գործը շարունակել են նրա երկու որդիները: Խօսքը վերաբերում է հաւանաբար Թիթօ Ռիքորտիին (1865 - 1933):

2. *Վիլհէլմ Ֆուրթվենկլէր* (1886 - 1954) - Գերմանացի նշանաւոր դեկավար, որ իր գործունեութիւնն սկսել է Մանհայմի (1915 - 1920) եւ Վիեննայի (1919 - 1924) թատրոնների նուագախմբերում: Այնուհետեւ դեկավարել է Լայփցիկի եւ Վիեննայի սիմֆոնիկ նուագախմբերը, ինչպէս նաեւ Պերլինի Ֆիլհարմոնիայի նուագախումբը (1924 - 1954): Վակնէրի, Պրուկնէրի, Պեթհովենի նրա մեկնաբանութիւնները համարուել են գերմանական ոգու վեհութեան ու վսեմութեան դրսեւորումները: (Ըստ The Hutchison Dictionary of the Arts):

3. *Պեռնարտօ Մոլինարի* (1880 - 1952) - Իտալացի դեկավար:

4. *Ֆրից Ռայնէր* (*Ֆրից-յէշ Ռեյնէր*, 1888 - 1963) - Հունգարական ծագումով ամերիկացի դեկավար:

5. *Տամրոսք* ազգանունով յայտնի են գերմանական ծագումով ամերիկացի երկու դեկավար ու նեղինակ՝ Ֆրանք Հեյնս (1859 - 1937) եւ Վալթեր Եոհաննես (1862 - 1950): Պարզ չէ, թէ երկուսից որի մասին է Ռեսփիկիի խօսքը:

ԵՈՒԲԻ ԽԱՉԱՏՐԵԱՆ

Ժողովուրդներ Եւ Լեզուներ

ՃԱՇԱՑՈՒՅԱԿ ՄԸ ԿԱՐԴԱԼԸ ԿԸ ԴԺՈՒԱՐԱՆԱՅ...

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԱՍԻՈՅ ԹՐՔԱԽՕՍ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԸ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՔԱՅՔԱՅՈՒՄԷՆ Ե�տՔ ՈՐԴԵԳՐԵՑԻՆ ԼԱՏԻՆԱԿԱՆ ԱՅԲՈՒԲԵՆԻ ՎՐԱՅ ՀԻՄՆՈՒԱԾ ԹՐՔԵՐԷՆ ՏԱՌԵՐ: ԱՅԺՄ ԱՆՈՆՔ ԿԸ ՓՆՏՌԵՆ ՆԱԽԿԻՆ ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՏԱՐԲԵՐԱԿԸ ԵՒ ՉԱՆԱՉԱՆ ՊԱՏՇԱՃԵՑՈՒՄՆԵՐ ԿԸ ԿԱՏԱՐԵՆ: «*ՏԸ ՈՒՈԼ ՍԹՐԻԹ ՃԸՌՆԸԼ*» ԹԵՐԹԻՆ ՄԷՋ ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԾ ՅՕԴՈՒԱԾ ՄԸ ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ ՍՏԵՂԾՈՒԱԾ ԽԱՌՆԻՃԱՂԱՆՃԸ

Պաքուի բնակիչներուն մեծ մասը չի կրնար կարդալ պետութեան պարտադրած լատինական տառերը եւ վաճառատուներ յաճախորդներ կը կորսնցնեն այս պատճառով: Ոմանց ցուցատախտակներուն վրայ կ'երեւին տարբեր տեսակի այբուբեններ:

Ազրպէյճանը աշխարհի այբբենական խառնիճաղանճ մը պարզող երկիրներէն է: Ազերիներուն մեծ մասը ազրպէյճաներէն կը խօսի. հետեւաբար բանաւոր հաղորդակցութիւնը դժուարութիւն չի յարուցեր: Սակայն գրաւոր հաղորդակցութիւնը թնճուկ մը կը թուի ըլլալ: Ոչ ոք կրնայ որոշել, թէ ո՞ր այբուբենով պէտք է գրել ազրպէյճաներէն լեզուն: Վերջին 75 տարիներուն բոլորովին տարբեր 4 այբուբեններ որդեգրուած են եւ տարբեր տառերու փոխառութիւններ կատարուած են:

Այս օրերուն Ազրպէյճանի ճաշարաններուն մէջ սովորական է տեսնել լատինական այբուբենով ճաշացուցակ մը, ապա՝ ստանալ ռուսական տառերով հաշուեցուցակ մը: Ազրպէյճանի թերթերը եւս չեն կրցած ընտրութիւն մը կատարել. լատինական տառերով վերնագիրներու տակ կիւրիլեան (ռուսական) այբուբենով յօդուածներ լոյս կը տեսնեն: Վերջերս «Ազատլիք» թերթին մէջ ամբողջութեամբ լատինական այբուբենով հրատարակուած միակ գրութիւնը կը վերաբերէր նախագահ Ապուլֆէզ Էլչիպէյի, որ պահանջած էր իրեն հետ կատարուած հարցազրոյցը այդ տառերով տպել:

Ազրպէյճան եւ Թրքական ծագումով այլ երկիրներ 1990ական տարիներուն նախկին Խորհրդային Միութենէն իրենց անկախացումը նշեցին հրաժարելով կիւրիլեան այբուբենէն, որ իրենց պարտադրուած էր Խորհրդային իշխանութիւններու կողմէ, աւելի քան 50 տարի: Այնուհետեւ Ազրպէյճան, Ուզպեքիստան, Թուրքմենիստան եւ Թաթարիստան (որ իրողապէս տակաւին մաս կը կազմէ Ռուսիոյ) շուրջ 9 տարիէ ի վեր այբուբեններ «թափելու» եւ նորեր ընդունելու տագնապի մը մէջ են:

Այբուբեն փոխելը դիւրին չէ եւ գործնական դժուարութիւններ կը յարուցէ. փողոցներու ցուցատախտակներ վերանորոգելու եւ դասագիրքեր վերահրատարակելու հարցերը արդէն անյաղթահարելի են: Կան նաեւ փիլիսոփայական հարցեր. արդեօք ճի՞շդ է կարդալը դժուարացնել ժողովուրդի մը համար: Ապա անխուսափելի են նաեւ Կեդրոնական Ասիոյ աւելի մեծ իրականութիւնները, ինչպէս՝ նիւթական ապրիւրներու չգոյութիւն, մասամբ կիրարկուած բարեկարգումներ, փտած կառավարութիւններ, ազգամիջեան թշնամութիւններ եւ թեքում մը՝ դարձեալ դէպի Ռուսիա:

Անապատային տարածքներով եւ բնական կաղի պահեստներով հարուստ Թուրքմենիստանի մէջ, ուր պետութիւնը մեծ գումարներ կը ծախսէ փառահեղ ծրագիրներ իրագործելու համար (մայրաքաղաքին աշտարակներէն մէկուն կատարին նախագահին ոսկեզօծ մէկ արձանը կը դառնայ ինքն իր վրայ) լատինական այբուբենը պատշաճօրէն որդեգրուեցաւ 7 տարի առաջ: Անոր միացան տոլարի, եէնի եւ սթերլինի նշանները, որոնք այսօր կը խորհրդանշեն ոչ միայն դրամանիշներ, այլ նաեւ կը համապատասխանեն Թուրքմէններու որոշ հնչիւններուն:

Թրքական ցեղերու բնակութեան տարածքը կ'երկարի Պալքանեան թերակղզիէն մինչեւ Սիպերիա եւ կ'ընդգրկէ նախկին խորհրդային 5 երկիրներ, ինչպէս նաեւ՝ Թուրքիան: Անոնցմէ իւրաքանչիւրը բանաւոր իր ուրոյն բարբառը ունի: Շատեր պիտի մտածէին, թէ այս ժողովուրդներուն կեանքը պիտի դիւրանար, եթէ անոնք գործածէին նոյն այբուբենը: Վերջերս կատարուած հաշուարկումի մը համաձայն, վերոյիշեալ տարածքին մէջ թրքական ցեղեր կը գործածեն 21 տարբեր այբուբեններ՝ արաբական, կիւրիլեան եւ լատինական տարբեր ձեւերով:

Աւելի քան 1000 տարի առաջ թրքախօս ցեղեր կը գրէին պաշտօնական մէկ այբուբենով՝ ռունական (հին սկանտինաւեան) տառերով: Ապա, երբ այս ցեղերը սկսան իսլամանալ, անոնք որդեգրեցին արաբական տառեր: 1500ական տարիներուն, երբ Ճենկիզ Խանի եւ Լենկթիմուրի շառաւիղէն Պաբուր իշխանը հիմնեց Հնդկաստանի մոնկոլական իշխանապետութիւնը, անդրադարձաւ, թէ արաբերէն տառերը ձայնաւորներու պակասի պատճառով չէին կրնար հարազատօրէն վերարտադրել բանաւոր թրքերէնի հնչիւնաբանական այլազանութիւնը: Ան փորձեց բարեփոխութիւններ կատարել, սակայն այբուբենի գործածութիւնը իսլամ կրօնաւորներու հակակշիռին տակ էր եւ անոնք ընդդիմացան իշխանին:

Ի վերջոյ արաբական այբուբենը տեղի տուաւ յեղափոխութիւնը՝ Ատաթիւրքի ղեկավարութեամբ: Ան Թուրքիան դարձուցեր էր լատինական գրերու գործածող պետութիւն: Ան ուզեց նոյնը ընել նաեւ Խորհրդային Միութեան մէջ գտնուող թրքախօս ժողովուրդներուն: Ան ստեղծեց նոր գրագիտութեան Առաջին համագումարը, որուն ընթացքին քննարկուեցաւ այբուբենի հարցը: 107ի վրայ 101 քուէով ընտրուեցաւ լատինական այբուբենը եւ լեզուագէտներ վերադարձան իրենց երկիրները՝ տարածելու համար զայն:

Հիւսիսի մէջ Եոսէֆ Ստալին կը ղեկաւարէր այս բոլորը, մինչ Կեդրոնական Ասիան կ'ընթանար ղէպի համայնավարութիւն: Ռուսիոյ ղեկավարը յայտնապէս գոհ էր լատինական տառերու որդեգրումով, որովհետեւ այդ ձեւով շրջանը կ'անջատուէր հիւսիսի իսլամական երկիրներէն: Սակայն Ստալին նաեւ կ'ուզէր իր անմիջական հակակշիռին տակ առնել Կեդրոնական Ասիան: Հետեւաբար, 1930ական տարիներուն ան պարտադրեց ռուսական կիւրիլեան այբուբենը: Թրքական ցեղերու միջեւ վիհ մը ստեղծելու նպատակով՝ ան կիւրիլեան տարբեր այբուբեններ սահմանեց տարբեր երկիրներու համար: Թէեւ թրքերէն բարբառները ունէին նոյն հնչիւնաբանութիւնը, սակայն Ստալինի պարտադրած օրէնքով նոյն հնչիւնները տարբեր ձեւերով պիտի գրուէին: Այս տարբեր եւ ուրոյն այբուբենները իրենց դերը ունեցան Կեդրոնական Ասիոյ կոտորակումին մէջ:

Խորհրդային Միութեան քայքայումէն մէկ տարի ետք, 1992ին Թուրքիա կազմակերպեց արդի ժամանակներու այբուբենի համագումար մը, որուն մասնակցեցան տարբեր երկիրներէ ակադեմականներ: Անոնք որոշեցին որդեգրել 34 տառերէ բաղկացած եւ լատինական այբուբենի վրայ հիմնուած թրքերէն այբուբենը: Բոլորը խոստացան իրենց երկիրը վերադառնալ եւ ջատագովել լատինական տառերու գործածութիւնը: Սակայն անոնք յայտնապէս խօսք չունէին նախկին համայնավար վարչակարգերուն մէջ:

Ազրպէյճան ամէնէն աւելի յառաջդիմութիւն արձանագրած է այս մարզին մէջ: Ազրպէյճանցի բազմաթիւ մանուկներ կրնան լատիներէն այբուբենով կարդալ իրենց լեզուն: Սակայն անոնք չեն կրնար կարդալ կիւրիլեան այբուբենով հրատարակուած ազրպէյճանական գրականութիւնն ու պատմութիւնը: Իսկ անոնց ծնողները, իրենց հերթին, չեն կրնար կարդալ նոր հրատարակութիւններ: Այժմ հանրային վայրերու մէջ եւ ցուցատախտակներու վրայ կիւրիլեան, լատինական եւ երբեմն արաբական այբուբեններու խառնիճաղանճ մը ստեղծուած է:

Այլ երկիրներու մէջ այբուբենի փոփոխութեան ընթացքը պիտի դադրին գործածելէ իրենց մայրենի լեզուն: Տնտեսական, ակադեմական եւ դիւանագիտական շրջանակներու մէջ հետզհետէ պիտի պակսի օտար «տեղական» լեզուներ սորվելու կարիքը: Եւ ասիկա տեղի պիտի ունենայ ոչ թէ երկար ժամանակի ընթացքին, այլ անոր անդրադարձները անջլջապէս զգալի պիտի դառնան:

Փափուա Նիւ Կուինէան լեզուական իր այլազանութեամբ կը ներգրաւէ բազմաթիւ լեզուագէտներ, որոնց ուսումնասիրութիւնները ցոյց կու տան, թէ. բազմաթիւ երիտասարդներ իրարու հետ կը հաղորդակցին թոք փսին լեզուով, որ բառացիօրէն կը նշանակէ «խառնածին լեզու խօսք»: Մանուկներ հասակ կը նետեն իրարու հետ օտար լեզու մը խօսելով, ինչ որ իրենց պապերուն լեզուն խոցելի կը դարձնէ: Այսպէս կորսուած է Հիւսիսային Ամերիկայի փօմօ լեզուն, զայն խօսող վերջին տարեց անձին մահով:

Լեզուի եւ քերականութեան ծիրական հիմքերուն վերաբերող վէճեր տեղի կ'ունենան 1950ական տարիներէն ի վեր, երբ այդ մասին առաջին ակնարկութիւնը կատարեց լեզուագէտ Նոամ Չոմսքի: Վէճը կը շարունակուի վերջերս լոյս տեսած Սթիֆըն Փինքըրի «Տը լենկուէճ ինսթինքթ» գիրքին մէջ: Միայն բազմաթիւ լեզուներ ուսումնասիրելէ ետք կարելի է որոշել, թէ արդեօք իրապէս քերականական տիեզերական օրէնքներ գոյութիւն ունին բոլոր ժողովուրդներուն համար, ինչ որ կը նշանակէ, թէ լեզուն աւելի ենթակայէ ծիրական հակակշիռի, քան՝ մշակութային ազդակներու: Օրինակ, մինչեւ վերջերս բազմաթիւ լեզուագէտներ կը կարծէին, որ շարադասութեան մէջ ենթակայ, սեռի խնդիր եւ բայ դասաւորելու միայն 3 ձեւ գոյութիւն ունի. կարելի է կիրարկել ենթակայ - բայ - սեռի խնդիր ձեւը, ինչպէս՝ անգլերէնի մէջ, ենթակայ - սեռի խնդիր - բայ ձեւը, ինչպէս՝ ճապոներէնի մէջ եւ բայ - ենթակայ - սեռի խնդիր ձեւը, ինչպէս՝ իրլանտական գալիերէնի մէջ:

Այսուհանդերձ, այժմ կը թուի, թէ գոյութիւն ունի «առարկայ - սեռի խնդիր - ենթակայ» շարադասութեան ձեւ մը աշխարհի լեգուներ[illegible] առ. Հարիւրին պարագային: Այս լեգուներուն շարքին է մեծապէս վտանգուած ճիքասաբիանա լեզուն, որ կը խօսուի Պրազիլի Ամազոն գետին շուրջ բնակող շուրջ 300 հոգիէ բաղկացած հաւաքականութեան մը մէջ: Եթէ լեզուագէտներ յաւելեալ 20 տարի մըն ալ սպասած ըլլային, այս ձեւի կառոյց ունեցող լեզուները արդէն մեռած պիտի ըլլային եւ անոնք համոզուած պիտի ըլլային, թէ այս ձեւի շարադասութիւնը անկարելիութիւն էր:

Յայտնապէս լեզուագէտներ որքան աւելի ուսումնասիրեն հազուադէպօրէն գործածուող լեզուները, այնքան աւելի հաւանական է, որ անոնք մերժեն ընդունիլ քերականական տիեզերական օրէնքներու առկայութիւն: Օրինակ, հիւսիսային Աւստրալիոյ պենիթինք կղզիին բնիկներուն քայարտիյտ լեզուն քերականական բազմաթիւ զարտուղի ձեւեր եւ տարօրինակութիւններ կը պարունակէ: Մինչ բազմաթիւ լեզուներու մէջ ժամանակի անցեալ կամ ապագայ ժամանակը կ'որոշուի բայերու խոնարհումով, քայարտիյտի մէջ փոփոխութեան կ'ենթարկուին նաեւ այլ բառեր, ինչպէս՝ գոյականներ: Այսպէս, քայարտիյտ լեզուով կարելի է ըսել. «որս-աց ձուկ-ից մանչուկը»: Նման յայտնարերումներ կը մղեն, որ լեզուագէտներ ուսումնասիրեն կարգ մը բնիկ հաւաքականութիւններու լեզուական բարդ կառոյցին առեղծուածները:

Մարդաբաններ, [illegible] կաններ եւ լեզուագէտներ 2001ի ընթացքին պիտի փորձեն գիտակցութիւն արթնցնել մարդկութեան մշակութային ժառանգութեան կորուստին նկատմամբ: Օրինակ, Ամերիկայի Լեզուագէտներու Միութիւնը նշանակած է յանձնախումբ մը, որ պիտի զբաղի վտանգուած լեզուներով եւ անոնց պահպանումով, իսկ Եւրոպական Միութեան պատկանող կազմակերպութիւն մը՝ «Եուրոյանկ»ը պիտի աշխատի պահպանել եւրոպական ցամաքամասին վտանգուած լեզուները, ինչպէս՝ Սարտինիոյ մէջ գործածուող սարտին լեզուն եւ Լափսի տարածքին խօսուող սամի ճիւղին պատկանող լեզուները:

Ասիկա մաս կը կազմէ աւելի ծաւալուն ծրագիրի մը, որ 2001ը կը հռչակէ Եւրոպայի Լեզուներու Տարի: Այլ հարց, որ Եւրոպական Միութեան կարգ մը երկիրներ ծանօթ են փոքրամասնութիւններու լեզուները կաշկանդելու իրենց քաղաքականութեամբ:

Պատրաստեց՝ Լ. ԿԻՒԼՈՅԵԱՆ-ՍՐԱՊԵԱՆ

ԱՅԼԱԶԱՆՈՒԹԵԱՆ ԿՈՐՈՒՍՏ

ՀԱՐԻՒՐԱՒՈՐ ԼԵԶՈՒՆԵՐ ԿԸ ԴԻՄԱԳՐԱՒԵՆ ԱՆՀԵՏԱՆԱԼՈՒ ՎՏԱՆԳԸ: ԱՆՈՆՑ ՀԵՏ ԿԸ ԹԱՂՈՒԻՆ ՆԱԵՒ ԼԵԶՈՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳԱՂՏՆԻՔՆԵՐ

Օր մը, 2001 թուականին, աշխարհի տարածքին տեղ մը տարեց կին մը կամ տղամարդ մը պիտի մեռնի եւ անոր հետ պիտի կորսուի անոր լեզուն: Այս դէպքը կրնայ պատահիլ Փափուա Նիւ Կուինէայի բարձրաւանդակին մեկուսացած հովիտներուն մէջ, որոնք աշխարհի լեզուական ամէնէն հարուստ վայրերէն են, կամ՝ Հարաւային Ամերիկայի Անտեան լեռներուն վրայ, ուր ցեղախումբեր առանձնացած կեանք մը կ'ապրին: Անիկա կրնայ պատահիլ նաեւ Քալիֆորնիոյ մէջ, ուր շուրջ 50 բնիկ լեզուներ վտանգուած են (Հիւսիսային Ամերիկայի փօմօ լեզուն անհետացաւ 1995ին):

Բազմաթիւ լեզուներու խոցելի վիճակը բացայայտ երեւոյթ է: Մօտաւորապէս միայն 250 լեզու կը խօսուի աւելի քան մէկ միլիոն հոգի հաշուող հաւաքականութիւններու կողմէ: Կը կարծուի, թէ աշխարհի տարածքին գոյութիւն ունին շուրջ 6000 լեզուներ, որոնց 90 առ հարիւրը հազիւ 100 հազար խօսող ունի: Լեզուական այլազանութեան այս տխուր պատկերը յաճախ կը նմանցուի կապոյտ կարմրաթռչունի մը՝ կենդանական եւ կենդանական հարուստ բայց վտանգուած աշխարհին, որմէ ներշնչուած էր Զարլզ Տարուին:

Մարդկութիւնը եզակի է իր այլազանութեամբ: Յատկանիշ մը, որ այսօր աննախընթաց թափով կը կորսուի: Լեզուագէտներ կը նախատեսեն, որ մինչեւ 21րդ դարու աւարտը աշխարհի լեզուներուն աւելի քան կէսը պիտի անհետանայ: 2001ին մինչեւ 20 լեզուներ կը դադրին կորսուիլ:

Յարդ միայն 1000 լեզուներ ունին գրական ձեւ: Անոնցմէ 166 մը կրնան գրաւոր գրականութիւն ստեղծել: Ասիկա կը նշանակէ, թէ աշխարհի լեզուներուն մեծամասնութիւնը խորհրդաւոր կը մնայ: Անոնց մեծ մասը պիտի կորսուի՝ իրեն հետ տանելով լեզուագիտական հաւանական գաղտնիքներ: Լեզուագէտներ այն մտավախութիւնը ունին, որ այս ընթացքով մարդկային մշակոյթի արժէքաւոր մէկ մասը պիտի կորսուի անհետ:

Մինչ փոքրամասնութիւններու լեզուները կը մեռնին, անդին՝ երեք լեզուներու՝ մանդարին չինարէնի, սպաներէնի եւ անգլերէնի ժողովրդականութիւնը կը շարունակէ աւելնալ: Ժողովրդագրական տեղաշարժեր ցոյց կու տան, թէ հետզհետէ պիտի բազմանան չինախօս եւ սպանախօս սերունդները: Սակայն առեւտուրի միջազգային լեզուն՝ անգլերէնը, ոչ միայն երկրորդ, այլ նաեւ երրեմն առաջին լեզուն է այնպիսի հաւաքականութիւններու մէջ, որոնք պատմական զրեթէ ոչ մէկ կապ ունին Անգլիոյ հետ:

Լեզուական այս փոփոխութիւնը նկատառելի հետեւանքներ պիտի ունենայ ապագային:

Բազմաթիւ լեզուներ թէեւ պիտի չմեռնին ներկայ սերունդին հերթափոխութեամբ, սակայն անոնք պարզապէս աւելորդ հետաքրքրութեան պիտի վերածուին, սկովտիական գաղիերէնին նման, որ ցանկազրուած եւ յարգուած լեզու մըն է, սակայն չի գործածուիր:

Մինչ նման լեզուներ ժառանգած ժողովուրդներ պիտի ուզեն ակներեւ ներկայութիւն դառնալ համաշխարհային ընդարձակ «գիւղին» մէջ, անոնք պիտի դադրին գործածելէ իրենց մայրենի լեզուն: Տնտեսական, ակադեմական եւ դիւանագիտական շրջանակներու մէջ հետզհետէ պիտի պակսի օտար «տեղական» լեզուներ սորվելու կարիքը: Եւ ասիկա տեղի պիտի ունենայ ոչ թէ երկար ժամանակի ընթացքին, այլ անոր անդրադարձները անջլջապէս զգալի պիտի դառնան:

Փափուա Նիւ Կուինէան լեզուական իր այլազանութեամբ կը ներգրաւէ բազմաթիւ լեզուագէտներ, որոնց ուսումնասիրութիւնները ցոյց կու տան, թէ. բազմաթիւ երիտասարդներ իրարու հետ կը հաղորդակցին թոք փսին լեզուով, որ բառացիօրէն կը նշանակէ «խառնածին լեզու խօսք»: Մանուկներ հասակ կը նետեն իրարու հետ օտար լեզու մը խօսելով, ինչ որ իրենց պապերուն լեզուն խոցելի կը դարձնէ: Այսպէս կորսուած է Հիւսիսային Ամերիկայի փօմօ լեզուն, զայն խօսող վերջին տարեց անձին մահով:

Լեզուի եւ քերականութեան ծիրական հիմքերուն վերաբերող վէճեր տեղի կ'ունենան 1950ական տարիներէն ի վեր, երբ այդ մասին առաջին ակնարկութիւնը կատարեց լեզուագէտ Նոամ Չոմսքի: Վէճը կը շարունակուի վերջերս լոյս տեսած Սթիֆըն Փինքըրի «Տը լենկուէճ ինսթինքթ» գիրքին մէջ: Միայն բազմաթիւ լեզուներ ուսումնասիրելէ ետք կարելի է որոշել, թէ արդեօք իրապէս քերականական տիեզերական օրէնքներ գոյութիւն ունին բոլոր ժողովուրդներուն համար, ինչ որ կը նշանակէ, թէ լեզուն աւելի ենթակայէ ծիրական հակակշիռի, քան՝ մշակութային ազդակներու: Օրինակ, մինչեւ վերջերս բազմաթիւ լեզուագէտներ կը կարծէին, որ շարադասութեան մէջ ենթակայ, սեռի խնդիր եւ բայ դասաւորելու միայն 3 ձեւ գոյութիւն ունի. կարելի է կիրարկել ենթակայ - բայ - սեռի խնդիր ձեւը, ինչպէս՝ անգլերէնի մէջ, ենթակայ - սեռի խնդիր - բայ ձեւը, ինչպէս՝ ճապոներէնի մէջ եւ բայ - ենթակայ - սեռի խնդիր ձեւը, ինչպէս՝ իրլանտական գալիերէնի մէջ:

Այսուհանդերձ, այժմ կը թուի, թէ գոյութիւն ունի «առարկայ - սեռի խնդիր - ենթակայ» շարադասութեան ձեւ մը աշխարհի լեզուներ[illegible] առ. Հարիւրին պարագային: Այս լեզուներուն շարքին է մեծապէս վտանգուած ճիքասաբիանա լեզուն, որ կը խօսուի Պրազիլի Ամազոն գետին շուրջ բնակող շուրջ 300 հոգիէ բաղկացած հաւաքականութեան մը մէջ: Եթէ լեզուագէտներ յաւելեալ 20 տարի մըն ալ սպասած ըլլային, այս ձեւի կառոյց ունեցող լեզուները արդէն մեռած պիտի ըլլային եւ անոնք համոզուած պիտի ըլլային, թէ այս ձեւի շարադասութիւնը անկարելիութիւն էր:

Յայտնապէս լեզուագէտներ որքան աւելի ուսումնասիրեն հազուադէպօրէն գործածուող լեզուները, այնքան աւելի հաւանական է, որ անոնք մերժեն ընդունիլ քերականական տիեզերական օրէնքներու առկայութիւն: Օրինակ, հիւսիսային Աւստրալիոյ պենիթինք կղզիին բնիկներուն քայարտիյտ լեզուն քերականական բազմաթիւ զարտուղի ձեւեր եւ տարօրինակութիւններ կը պարունակէ: Մինչ բազմաթիւ լեզուներու մէջ ժամանակի անցեալ կամ ապագայ ժամանակը կ'որոշուի բայերու խոնարհումով, քայարտիյտի մէջ փոփոխութեան կ'ենթարկուին նաեւ այլ բառեր, ինչպէս՝ գոյականներ: Այսպէս, քայարտիյտ լեզուով կարելի է ըսել. «որս-աց ձուկ-ից մանչուկը»: Նման յայտնարերումներ կը մղեն, որ լեզուագէտներ ուսումնասիրեն կարգ մը բնիկ հաւաքականութիւններու լեզուական բարդ կառոյցին առեղծուածները:

Մարդաբաններ, [illegible] կաններ եւ լեզուագէտներ 2001ի ընթացքին պիտի փորձեն գիտակցութիւն արթնցնել մարդկութեան մշակութային ժառանգութեան կորուստին նկատմամբ: Օրինակ, Ամերիկայի Լեզուագէտներու Միութիւնը նշանակած է յանձնախումբ մը, որ պիտի զբաղի վտանգուած լեզուներով եւ անոնց պահպանումով, իսկ Եւրոպական Միութեան պատկանող կազմակերպութիւն մը՝ «Եուրոյանկ»ը պիտի աշխատի պահպանել եւրոպական ցամաքամասին վտանգուած լեզուները, ինչպէս՝ Սարտինիոյ մէջ գործածուող սարտին լեզուն եւ Լափսի տարածքին խօսուող սամի ճիւղին պատկանող լեզուները:

Ասիկա մաս կը կազմէ աւելի ծաւալուն ծրագիրի մը, որ 2001ը կը հռչակէ Եւրոպայի Լեզուներու Տարի: Այլ հարց, որ Եւրոպական Միութեան կարգ մը երկիրներ ծանօթ են փոքրամասնութիւններու լեզուները կաշկանդելու իրենց քաղաքականութեամբ:

ՕՐԱՏԵՍՐ

ՇԱՐԺԱՊԱՏԿԵՐ

♦- *ԱԼ ՖԱԺՐ-* (Էսփաս, Ամփիր / Սոտեքս, Էլիթ, Մքալլէս 2001, Լաս Սալինաս).- Թէեւ ուշ, բայց ի վերջոյ սկսաւ ցուցադրուիլ «Ալ Ֆաժր»-ը, որ կը ներկայացնէ Լիբանանի անկախութեան որոշ հանգրուանները:

♦- *ԿԱՆ ՇԱՅ-* (Էսփաս, Ամփիր / Տիւն, Սոտեքս, Կալաքսի, Սէնթ Էլի).- Սանտրա Պուլոք ստանձնած է հոգեբուժի մը դերը, որուն պարտականութիւնն է բուժել գաղտնի սպասարկութեան գործակալ մը:

♦- *ՖԱՅՆԸԼ ՏԷՍԹԻՆԷՅՇԸՆ-* (Փլանէթ / Ապրաժ, Զուք, Քոնքորտ, Թրիֆոլի).- 6 ընկերներ «հիաշք»-ով կ'ազատին օդանաւային արկածէ մը: Թէ ճակատագիրը ի՞նչ կը սպասէ անոնց...

♦- *ՉԱՐԼԻ'Զ ԷՆՕԸԼԶ-* (Էսփաս, Ամփիր/ Սոֆիլ, Տիւն, Սոտեքս, Էլիթ, Մքալլէս 2001, Կալաքսի, Սէնթ Էլի, Լաս Սալինաս, Աթլանթիս, Սթարկէյթ).- Տրիլ Պարիմոր, Քամերոն Տիազ եւ Լիւսի Լիու դարձած են Չարլիին «հրեշտակներ»-ը եւ «հրաշք»-ներ կը գործեն առեւանգուած գիտնականի մը թաքստոցը երեւան հանելու համար:

♦- *ԹԱՅՖ ԱԼ ՄԱՏԻՆԱ-* (Ամփիր/ Սոֆիլ, Էլիթ, Կալաքսի).- Ֆիլմը կը ներկայացնէ լիբանանեան քաղաքացիական պատերազմը, դիտուած՝ Ժան Շամունի պրիսմակով:

♦- *ՏԸ ՆԱՅՆԹ ԿԷՅԹ-* (Էսփաս, Ամփիր / Տիւն, Սոտեքս, Մքալլէս 2001).- Գիրքերու հաւաքածոյի սիրահար մը կը փնտռէ գիրք մը սատանային մասին, գրուած նոյնինքն սատանային կողմէ...

♦- *ՏԸ ԱՐԹ ԱՖ ՈՒՈՐ-* (Փլանէթ/Ապրաժ, Զուք, Փլազա, Թրիֆոլի, Քոնքորտ, Ֆրիուէյ).- Գաղտնի սպասարկութեան պաշտօնեայ մը անարդարօրէն կ'ամբաստանուի հիւպատոսի մը սպանութեամբ, որուն պատճառով կը հալածուի: Ան կը փորձէ արդարութիւնը երեւան հանել:

♦- *ՍՆՕ ՏԷՅ-* (Փլանէթ / Ապրաժ, Զուք, Քոնքորտ, Թրիֆոլի).- Զիւնի մթնոլորտով, նոյնպէս «պաղ» երգիծական ժապաւէն մը:

♦- *ԵՈՒ.ՏՂ-* (Էսփաս, Ամփիր/ Սոտեքս, Մքալլէս 2001, Կալաքսի, Սէնթ Էլի, Լաս Սալինաս, Սթարկէյթ).- Բ. Աշխարհամարտէն առնուած նիւթ մը: Ամերիկացի ծպտուած բանակայիններ կը գործուղուին գերմանական խանգարուած ընդծովեայ մը, իբրեւ թէ նորոգելու...

♦- *ՍՓԷՅՍ ՔԱՌԻՊՈՅԶ-* (Փլանէթ/ Ապրաժ, Զուք, Քոնքորտ).- Վեթերան եւ հանգստեան կոչուած տիեզերքի «մասնագէտներ» վերջին անգամուան համար դարձեալ կը գործուղուին իրենց նախկին աշխարհը: Բեմադրիչ եւ դերասան՝ Քլինթ Իսթուուտ:

♦- *ՖՐԻՔՈՒԼՆՍԻ-* (Փլանէթ/ Ապրաժ, Զուք, Քոնքորտ, Ֆրիուէյ).- Ֆիլմը կը դառնայ գաղտնի ոստիկանի մը շուրջ, որ կը կապուի արկածի պատճառով մահացած իր հօրը հետ:

♦- *ՈՒԱԹ ԼԱՅԶ ՊԻՆԻԹ-* (Ամփիր/ Տիւն, Մքալլէս 2001).- Հերիսըն Ֆորտ եւ Միշէլ Փֆայֆըր ամոլը այնպէս կը զգայ, թէ իրենց բնակարանը բնակուած է նաեւ... «ոգի»-ներով:

♦- *ԷՍ. ԷԼ. ՖԻԼՄ-* (Էլիթ, Լաս Սալինաս, Փլանէթ/Ապրաժ, Զուք, Փլազա, Ֆրիուէյ, Թրիֆոլի).- Հեռատեսիլի հոչակաւոր «Էս. Էլ. Շի.» հաղորդաշարին դերակատարները նոյն ձեւի կատակներով փոխադրուած են մեծ պաստառ:

♦- *ԿՈՐՕԸՍ-* (Փլանէթ / Ապրաժ, Զուք, Քոնքորտ).- Գեղեցիկ օրիորդ մը Հոնկ Քոնկ կ'ուղղուի արկածախնդրութեան մը համար: Ան կը սիրահարի միլիառատէրի մը՝ Ճեքի Չէնի:

♦- *ՉԻՔԸՆ ՌԱՆ-* (Փլանէթ / Քապիթ, Քոնքորտ).- Կենդանի գծանկար: Հաւ մը, որ կ'ուզէ ազատակեն փախչիլ «Ռոքի» անունով աքլորի մը հետ, որ անոր կ'օժանդակէ երազներու իրականացման:

ՍՐԱՀՆԵՐՈՒ ՀԵՌԱՁԱՅՆԻ ԹԻԻԵՐԸ.- Քոնքորտ.- 738439- Փլանէթ/ Ապրաժ.- 292192- Փլանէթ/ Քապիթ.- 912503/4, Փլանէթ/ Փլազա.- 04/ 718690, Ամպասատ.- 217490, Էլիթ.- 840286- Ամփիր/ Սոտեքս.- 616706/7- Ֆրիուէյ.- 485590/4- Էսփաս.- 212526- Սէնթ Էլի.-406706- Ամփիր/ Տիւն.- 792123/4- Ամփիր/ Սոֆիլ.- 204080- Սաժէս.- 562006/7- Կալաքսի.- 05/ 455182/3/4:

ՀԵՌԱՏԵՍԻԼ

ԹԷ. ԷԼ.
7:30.- *Արաբերէն լուրեր*
8:00.- *Եուրոնիուզ*
8:30.- *Արաբերէն յայտագիր*
9:00.- *Սապահո*
12:00.- *Տեղական յայտագիր*
13:00.- *Արաբական ֆիլմ.*
14:00.- *Եուրոնիուզ*
14:30.- *Լիբանանեան լուրեր*
15:00.- *Քլիփս*
16:00.- *Լիբանանեան ֆիլմաշար*
16:30.- *Արաբական ֆիլմ.*
17:30.- *Արաբ. ֆիլմ.*
18:00.- *Քլիփս*
18:30.- *Արաբ. ֆիլմ.*
19:30.- *Արաբերէն լուրեր*
20:30.- *Տեղական յայտագիր*
21:30.- *Արաբական յայտագիր*
23:30.- *լուրեր*
00:00.- *Ռամատանի յատուկ երեկոյթ*

ԷՄ. ԹԻ. ՎԻ.
7:15.- *Շուֆ Ուա Իշթիրի*
7:30.- *Թելէ Մաթէն*
9:30.- *Մինի Սթիւտիօ*
10:00.- *Մորիքօ Թիւ Վի. Շոփինկ*
10:30.- *Սի. Էն. Էնի լուրեր*
11:00.- *Մորիքօ Թիւ Վի. Շոփինկ*
11:30.- *Թլէթ Պէնէթ*
12:15.- *Մորիքօ Թիւ Վի. Շոփինկ*
12:45.- *Էս. Էլ. Շի.*
13:30.- *Մորիքօ Թիւ Վի. Շոփինկ*
13:45.- *Շուֆ Ուա Իշթրրի*
14:00.- *Թէ. Էֆ. 1ի լուրեր*
14:45.- *Սի. Էն. Էնի լուրեր*
15:15.- *Աղանի Աղանի*
16:30.- *Կ. Գծ.*
17:00.- *Մինի Սթիւտիօ*
18:00.- *Ժուր տէօ ֆութ*
18:45.- *Մեքս. ֆիլմ*
20:00.- *Արաբ. լուրեր*
21:30.- *Սաժրլ Մաուլքաֆ*
22:45.- *Էմ. Թի. Վի. Սփորթց*
23:00.- *Ժուր տէօ ֆութ*
23:15.- *Պաֆֆի' Տը Վամփայըր Սլէյըր*

Էլ. Պի. Սի.
7:00.- *Սի. Էն. Էնի լուրեր*
7:35.- *Լէրի քինկ*
8:25.- *Մա ըլաք իլլա Հայֆա*
9:00.- *Սինեմա 2000*
10:00.- *Եուր Հելթ*
10:30.- *Նահարքոմ Սայիտ*
13:30.- *Սի. Էն. Էնի լուրեր*
14:00.- *Մեքսիքական ֆիլմաշար*
15:00.- *Լուրեր*
15:15.- *Արաբ. ֆիլմաշար*
16:30.- *Էժիրն պասքեթպոլ*
17:00.- *Սփեսիալ Նոէլ*
18:00.- *Խաղեր*
19:00.- *Լուկ Քլարիթա*
20:00.- *Արաբերէն լուրեր*
20:30.- *Սի. Ասի.*
21:00.- *Եգիպտ. երկար ժապ.*
22:45.- *Թելէսփոր*
00:00.- *Ռամատան Քարիմ*

ՄՈՒՍԹԱՔՊԱԼ
7:00.- *Ալամ Ալ Սապահ*
13:00.- *Ֆլէշ Ինֆօ*
13:05.- *Նոթց Լէնտինկ*
14:00.- *Մեքսիքական ֆիլմ*
15:00.- *Արաբերէն լուրեր*
15:15.- *Արաբ. ֆիլմաշար*
16:00.- *Ռամատանի յատուկ ֆիլմաշար*
17:00.- *Խաղեր*
18:00.- *Արաբ. յայտ.*
19:00.- *Արաբ. ֆիլմ*
20:00.- *Արաբերէն լուրեր*
20:30.- *Ռուսում Մութահարիրա*
20:35.- *Արաբ. ֆիլմաշար*
21:30.- *Արաբ. ֆիլմաշար*
22:30.- *Արաբ. յայտագիր*
23:30.- *Արաբ. յայտ.*

ԷՆ. Պի. Էն.
15:00.- *Լուրեր*
15:30.- *Արաբ. յայտագիր*
16:30.- *Պիկնիս Սփէշըլ*
17:30.- *Սինեմա*
17:45.- *Միուզիք*
18:00.- *Իքթիսատ*
19:00.- *Լուրեր*
20:00.- *Մարզական լուրեր*
20:30.- *Մարզական յայտագիր*
23:00.- *Մարզական լուրեր*
23:00.- *Սփորց Նիուզ*
23:30.- *Թահիքիք Ալ Եաում*
00:00.- *Լուրեր*

Հ1 ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՌՈՒՏԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ
15:00.- *Հայլուր*
15:20.- *Մուլտսերիալ*
16:00.- *Յովհաննէս Շիրազ*
16:30.- *Ինթելեքթուալ ակումբ*
17:00.- *«Մնաս բարով, 20րդ դար. 1965 թ.»*
18:00.- *Ձեռագիր*
18:35.- *Տուն- տունիկ*
19:00.- *Հայլուր*
19:40.- *1 լուր*
19:50.- *20րդ դարի 100 հայերը*
19:55.- *Հեռուստաքաթլոկ*
20:25.- *«Մեղքերի թողութիւն»*
21:00.- *Հիր Շքերք*
21:25.- *Մանրամասներ*
21:40.- *Հայլուր*
22:00.- *Հայլուր (ռուսերէն)*
22:05.- *Հայլուր (անգլերէն)*
22:10.- *Կէս գիշերային ճեպընթաց*
23:00.- *«Խելայեղութեան եզրին»*

* Վերոյիշեալ յայտագիրները ենթակայ կրնան ըլլալ որոշ փոփոխութիւններու:

☆ Ի՞նչ կ'ըսեն ԱՍՏՂԵՐԸ ☆

☆*ԽՈՅ* (21 *Մարտէն* 20 *Ապրիլ*)
Ձեր գրամբ հոս-հոն ծախսելու մի՛ նայիք. քանի որ ունիք պարտաւորութիւններ եւ կարեւոր գնումներ: Խնայողութեամբ ապրիլը իմաստութիւն է:

☆*ՑՈՒԼ* (21 *Ապրիլէն* 21 *Մայիս*)
Հոգ տարէք ձեր առողջութեան, ու եթէ պէտք զգաք, դիմեցէք բժիշկի եւ ենթարկեցէք անոր խորհուրդներուն: Հաւանական է, որ հետեւիք սննդականոնի մը, որ պիտի բարելաւէ ձեր ֆիզիքականն ու կորովը:

☆*ԵՐԿՈՒՈՐԵԱԿ* (22 *Մայիսէն* 21 *Յունիս*)
Պիտի ունենաք հանդիպում մը անձի մը հետ, որ պիտի փոխէ ձեր կեանքին ձեւը: Ընտանեկան փոխյարաբերութիւնը պիտի ըլլայ սքանչելի:

☆*ԽԵՑԳԵՏԻՆ* (22 *Յունիսէն* 23 *Յուլիս*)
Նոր նախաձեռնութիւններ կիրարկեցէք գործի մարզին մէջ, պիտի պարտադրէք ձեր տեսակէտը՝ նկատուելով օրուան անձնաւորութիւնը:

☆*ԱՌԻՒԾ* (24 *Յուլիսէն* 23 *Օգոստոս*)
Ամէն գնով պիտի կարենաք արտայայտել ձեր կարողականութիւնը՝ ձեր ասպարէզին մէջ: Իրաւունք ունիք այս քայլը առնելու:

☆*ԿՈՅՍ* (24 *Օգոստոսէն* 23 *Սեպտեմբեր*)
Թերեւս կը կարծէք, որ դանդաղ կ'ընթանան ձեր գործերը, միւսդին կը յառաջդիմէք հսկայի քայլերով: Մի՛ կասկածիք ձեր ուժերուն վրայ:

☆*ԿՇԻՌՔ* (24 *Սեպտեմբերէն* 23 *Հոկտեմբեր*)
Այսօր հոս ու հոն մի՛ շրջիք: Ձեր ինքնաշարժը ձգեցէք մէկ կողմ եւ համեստ պայմաններու մէջ մնացէք, հանդարտ ու անխռով:

☆*ԿԱՐԻՃ* (24 *Հոկտեմբերէն* 23 *Նոյեմբեր*)
Ունիք մարդ համոզելու գօրաւոր ջիղ մը. այսօր ձեր ասպարէզին մէջ պիտի կարենաք փայլիլ ձեր համոզիչ արտայայտութիւններով:

☆*ԱՂԵՂՆԱՒՈՐ* (24 *Նոյեմբերէն* 21 *Դեկտեմբեր*)
Կ'ուզէք բաներ մը փոխել ձեր կեանքին մէջ, բայց նախքան նոր քայլեր առնելը՝ մտածեցէք այդ մասին եւ ապա ըրէք ձեր ուզածը: Այս ամսուան ընթացքին կրնաք ունենալ հակասութիւններ, բայց նաեւ՝ լաւ օրեր:

☆*ԱՅԾԵՂՋԻՐ* (22 *Դեկտեմբերէն* 20 *Յունուար*)
Լուսնթագ մոլորակը պիտի օգնէ ձեզի կերտելու ձեր ապագան ամսուան ընթացքին: Այսօր կրնաք գործ ունենալ անպարկեշտ մարդոց հետ, բայց անմիջապէս պիտի արթննաք ու կատարուած դաւը երեւան պիտի հանէք:

☆*ԾՈՎԱՆՈՅՇ* (21 *Յունուարէն* 19 *Փետրուար*)
Երեւակ եւ Արուսեակ մոլորակները ձեզի պիտի ընծայեն բախտաւորուելու առիթներ՝ ամսուան ընթացքին: Օրը սքանչելի է արժեւորելու ձեր շնորհները եւ կատարելու յաջող գործեր:

☆*ՁՈՒԿ* (20 *Փետրուարէն* 20 *Մարտ*)
Վստահութիւնը եւ լաւատեսութիւնը ձեզ պիտի առաջնորդեն այս ամիս: Դիմեցէք պաշտօնակիցի մը խորհուրդին, որ պիտի օգնէ ձեզի՝ լուսաբանելու շփոթ հարց մը: Օրը բարենպաստ է:

ԱՖՀԻԼ
ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԾԱՌԱՅԵԼԸ ՄԵՐ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆ Է
1 500 ԱՆԴԱՄ
100000$-Ի ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԱՅԻՆ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ
90 ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐ
76 ՏԱՐՐԱԼՈՒԵԱՐԱՆԱՅԻՆ ԿԵԴՐՈՆՆԵՐ
ԱՖՀԻԼ - ԱՖԵՏԻ ՇԷՆՔ, Բ. ՅԱՐԿ ՀԵՌ. 01/262231 - 01/242556-7

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ
Համազգայինի Կեդրոնական Վարչութիւնը կը տեղեկացնէ, որ Նշան Փալանճեան Ճեմարանի ուսանողական գիշերօթիկնոցէն ներս գոյութիւն ունին սահմանափակ թիւով սենեակներ, որոնք մատչելի գիներով վարձու կը տրուին հայ ուսանողներու:
Հետաքրքրուողներէն կը խնդրենք անձամբ ներկայանալ Համազգայինի Կեդրոնական Վարչութեան գրասենեակ (Նշան Փալանճեան Ճեմարան) եւ կամ հեռաձայնել 01-372455, 03-549917 թիւերուն:
ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆԻ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱՆՈՒՇԱՓԱԵԱՌ
ՍԱՐԳԻՍ
Տօնական օրերու խրախճանքի ձեր սեղանները ճոխացուցէք համեղ անուշեղէններով
ԱՐԱՔՍ ՓՈՂՈՑ
ՊՈՒՐԵ ԲԱՄՈՒՏ ՀԵՌ. 261475

ԳՐԱՒՈՒԱԾ ՕՐ
Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
27 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 2001

ԾԱԽՈՒ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ
•Ժտէյտի էլ Մեթնի մէջ, MIRAMAR I եւ II շէնքեր: 2 ննջասենեակ եւ յարակից մասեր: Հեռ. 01 891132 եւ 03-570348:

ԾԱԽՈՒ ՄԹԵՐԱՆՈՑ
•Ժտէյտի Մեթն, Նահր էլ Մութ. 780 քառ. մեթր: Հեռ. 01-891132/92:

STUDIO Lantern
•Կը ստանձնէ ուրախ առիթներու video նկարահանումներ
Հեռ. 01-266866 եւ 03-695399

SUPER MARKET ABOU MAJDAL
Chez COCO
EAT IN • TAKE AWAY
ՁԱԼՔԱՅԻ ՕԹՈՄԹՐԱՏ
ՀԵՌ. 01-900933/22

ՕՐՈՒԱՆ ՃԱՇԸ
ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ, 4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ
•Քըպպէ Սինիյէ
•Հաւ քարիով
ՃԱՇ+ԱՂՅԱՆ+ՁՈՎԱՅՈՒՅՉ+ԱՆՈՒՇ = 8500 ԼԻՐ. ՈՄԿԻ
ՁՐԻ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿՆԵՐԸ ԵՒ ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐԸ

ՃԱՏՐԱԿԻ ՄՐՑԱՆՔ

«ԱԶԴԱԿ»ի ճատրակի մրցանքը կը պարունակէ դժուարութեան տարբեր աստիճաններ ունեցող 6 խնդիրներ, որոնցմէ իւրաքանչիւրը պիտի հրատարակուի շաբաթը 2 անգամ:

Լուծումները «ԱԶԴԱԿ»ի խմբագրատուն հասած պէտք է ըլլան յաջորդող Շաբաթ օրը, մինչեւ կէսօրուան ժամը 12:00:

ՃԵՐՄԱԿՆԵՐԸ ԿԸ ԽԱՂԱՆ ԵՒ ՄԱԹ 2 ՇԱՐԺՈՒՄՈՎ

ՀԱՅԵՐՄԷՆ ՆՈՒՍՊԱՌԻՍԻ ԳԵՐՄԱՆԻՆ 2000

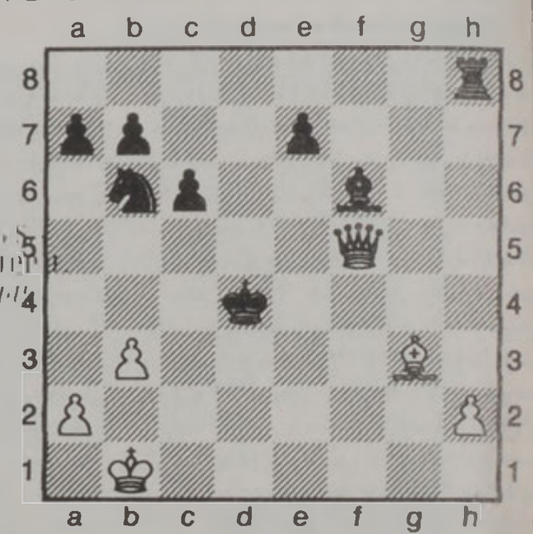

Ա. շարժում .....

Բ. շարժում .....

Անուն .....

Մականուն .....

Հեռաձայն .....

EDOX
SWISS MADE
ՀԱՅԿԱԶ ԵԱՐՏԵՄԵԱՆ
Հեռ. 01-260889 եւ 01-265070

«ԱԶԴԱԿ»ի ՀԵՌԱՁԱՅՆԻ ԹԻԻԵՐԸ

«ԱԶԴԱԿ»ի հետ կապուելու համար հեռաձայնել հետեւեալ թիւերուն.- 258526, 260115 եւ 241274:

1700ԱՄԵԱԿԻ ԱՌԻԹՈՎ ՕՐԱՑՈՅՑ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՂ ՄԱՅՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ԵՒ ՍՓԻՒՌՔԻ ՀԱՅ ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Այսու կու գանք տեղեկացնելու, թէ Մեսրոպեան վարժարանի տնօրէնութիւնը ձեռնարկած է 2001 թուականի լոյս տեսած հայկական բոլոր օրացոյցերը համախմբելու աշխատանքին. առ այդ կը խնդրենք, որ վարժարան ուղարկէք ձեր հրատարակած օրացոյցէն օրինակ մը:

Կը յայտնենք նաեւ, որ օրացոյցին սակագինը եւ առաքումի ծախսերը պիտի ստանձնէ վարժարանս:

Հասցէ՝ Mesrobian College, Arax street, Bourj Hamoud - Lebanon
Tel: (00 961 1) 260504/254938/254939 Fax: (00 961 1) 262955
E-mail: mesrobco@dm.net.lb
Web site: www.mesrobian.com

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

Ս. ՅԱԿՈԲ ԵԿԵՂԵՑԻ-ԷՇՐԵՖԻԷ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱԳԻՐ

Ս. ՅԱԿՈԲԻ ՏՕՆԻՆ ԱՌԻԹՈՎ
Երգ – Նուագ – Սամունք – Պար
Հովանաւորութեամբ՝
ԳԵՐՇ. Տ. ԳԵՂԱՄ ԵՊՍ.
ԽԱՉԵՐԵԱՆԻ
(Առաջնորդ Լիբանանի Հայոց թեմի)
Կազմակերպութեամբ՝
ԵԿԵՂԵՑԻՈՅՍ ԹԱՂԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ
Մասնակցութեամբ՝
ԼԻԲԱՆԱՆԱՀԱՅ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏՆԵՐՈՒ
Տեղի կ'ունենայ Շաբաթ, 9 Դեկտեմբեր 2000ի երեկոյեան ժամը 8:00ին, «Տիրան Պապիկեան» սրահին մէջ:
ՄՈՒՏՔ՝ 5000 Լ. ՈՄԿԻ

«ԱԶԴԱԿ»Ի ՄԷՋ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄԻ ՀԱՄԱՐ

Բոլոր անոնք, որոնք կը փափաքին «Ազդակ»ի մէջ որեւէ ծանուցում հրատարակել, պէտք է բնագիրը խմբագրատուն՝ ծանուցումներու բաժանմունք հասցնեն հրատարակման թուականէն առնուազն օր մը առաջ, ՄԻՆՉԵՒ ԵՐԵԿՈՅԵԱՆ ԺԱՄԸ 5:

ՄԱՐԶԱԿԱՆ-ԱՇԽԱՐՀ

ՊԱՍՔԵԹՊՈԼ. ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԱԽՈՅԵԱՆՈՒԹԻՒՆ

Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ՏՂՈՑ ԵՒ ԱՂՋԿԱՆՑ ԿԱԶՄԵՐԸ ՏԵՂԻ ՏՈՒԻՆ ԻՐԵՆՑ ՄՐՑԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ ԴԻՄԱՑ

Լիբանանի պասքեթպոլի տղոց ախոյեանութեան 2րդ հանգրուանի մրցումներուն երէկ, Հ.Մ.Ը.Մ. Սանթրալի դաշտին վրայ տեղի ունեցած մրցումին, 102 - 79 (կիսախաղ՝ 54 - 39 ի նպաստ մրցակիցին) արդիւնքով պարտութիւն մը կրեց Շանվիլէն:

Հ.Մ.Ը.Մ.ի եղանակի առաջին պարտութիւնն էր ասիկա, մինչ Շանվիլ արձանագրեց իր երկրորդ յաղթանակը: Իր առաջին մրցումին, Հ.Մ.Ը.Մ. 81 - 59 արդիւնքով պարտութեան մատնած էր Թատամոնը:

Հ.Մ.Ը.Մ.ի յաջորդ մրցակիցը պիտի ըլլայ Անիպալ. մրցումը տեղի պիտի ունենայ վաղը՝ Երեքշաբթի, Մըկիէրի մէջ, ժամը՝ 19:00ին:

ԼԻԲԱՆԱՆԻ պասքեթպոլի աղջկանց Ա. դասակարգի ախոյեանութեան 2րդ հանգրուանի իր կատարած մրցումին, երէկ Հ.Մ.Ը.Մ. Անթիլիաս 72 - 40 (կիսախաղ՝ 28 - 24 ի նպաստ Սաժէսի) արդիւնքով պարտութիւն մը կրեց Սաժէսէն, Ղապիրի մէջ: Այսպիսով Սաժէս արձանագրեց իր երկրորդ յաղթանակը, իսկ Հ.Մ.Ը.Մ.՝ իր երկրորդ պարտութիւնը:

Հ.Մ.Ը.Մ. Անթիլիասի երրորդ մրցակիցը պիտի ըլլայ Անդրանիկ: Մրցումը տեղի պիտի ունենայ Ուրբաթ, 15 Դեկտեմբեր, ժամը 19:00ին, Մըկիէրի մէջ:

ԼԵՎԱՄ

ՔՐՈՍ ՔԱՈՒՆԹՐԻԻ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐՈՒՆ՝ ՃԵՄԱՐԱՆ ԵՂԱԻ ԼԱՒԱԳՈՅՆԸ

Երէկ, *«Մարինա»*ի (Տըպպայա) ճամբաներուն վրայ տեղի ունեցած Հ. Մ. Ը. Մ.ի ԼԵՎԱՄԻ *քրոս-քաունթրիի* մրցումները:

Ամէնէն աւելի մեծալ շահող դպրոցը եղաւ ճեմարան, որ յաջողեցաւ վեց առաջնութիւններ (ոսկի) շահիլ, ինչպէս նաեւ չորս երկրորդութիւն (արծաթ):

2րդ դիրքը գրաւեց Եղիշէ Մանուկեան, որ շահեցաւ երկու առաջնութիւն:

Չորս այլ վարժարաններ՝ Ս. Քառասնից Մանկանց, Ս. Հռիփսիմեանց, Լ. եւ Ս. Յակոբեան եւ Հայ Աւետարանական (Այնճար) շահեցան մէկական առաջնութիւն:

Ստորեւ՝ երէկուան *քրոս-քաունթրիին* արդիւնքները.

●ԿԱԿՈՒՂ ԹԱԹԻԿ ԱՂՋԻԿ (92–93) 400 Մ.
1.– Ռոզին Օգճեան (Ս. Քառասնից Մանկանց) 2' 08" 86
2.– Գարինա Հանքաքեհեան (ճեմարան) 2' 12" 45
3.– Ռուպերթինա Գուշեան (Ս. Հռիփսիմեանց) 2' 16" 44

●ԿԱԿՈՒՂ ԹԱԹԻԿ ՏՂԱՔ (92–93) 500 Մ.
1.– Հրայր Յակոբ–Օղլու (ճեմարան) 2' 06" 18
2.– Քրիսթ Ատրեան (ճեմարան) 2' 08" 65
3.– Ալէք Ալճեան (ճեմարան) 2' 11" 32

●ՃՈՒՏԻԿ ԱՂՋԻԿ (90–91) 500 Մ.
1.– Ալիք Օհանեան (ճեմարան) 2' 00" 98
2.– Նարօտ Տեմիրճեան (ճեմարան) 2' 04" 09
3.– Մեղրի Տաքէսեան (Ս. Հռիփսիմեանց) 2' 05" 18

●ՃՈՒՏԻԿ ՏՂԱՔ (90–91) 800 Մ.
1.– Հրայր Գալէմքէրեան (ճեմարան) 3' 17" 86
2.– Կարէն Պօղոսեան (ճեմարան) 3' 21" 10
3.– Վահան Գալայճեան (Գէորգ Հարպոյեան) 3' 22" 58

●ՓՈՔՐ ԱՂՋԻԿ (88–89) 800 Մ.
1.– Լոռի Հալէպլեան (ճեմարան) 3' 22" 07
2.– Սարին Էսկիպաշեան (Ս. Հռիփսիմեանց) 3' 26" 71
3.– Մարիա Քէշիշեան (Ս. Հռիփսիմեանց) 3' 28" 49
3.– Շողեր Թասլաքեան (Յ. Գ. Կիւլպէնկեան) 3' 28" 49

●ՓՈՔՐ ՏՂԱՔ (88–89) 1000 Մ.
1.– Վահիկ Սողոմեան (ճեմարան) 3' 54" 20
2.– Ժերար Կիւլկիւզեան (Ս. Հռիփսիմեանց) 3' 54" 64
3.– Սերուժ Հէյպէլեան (ճեմարան) 3' 56" 80

●ՄԻՋԱԿ ԱՂՋԻԿ (87–86) 1000 Մ.
1.– Սարին Գույումճեան (ճեմարան) 4' 31" 25
2.– Մարալ Նպիկեան (Ս. Քառասնից Մանկանց) 4' 47" 38
3.– Միրէյ Ժորժեան (Ս. Հռիփսիմեանց) 4' 47" 38

●ՄԻՋԱԿ ՏՂԱՔ (87–86) 1500 Մ.
1.– Խաժակ Գրաճեան (Ե. Մանուկեան) 5' 22" 57
2.– Յարութիւն Փապուճեան (Մեսրոպեան) 5' 23" 85
3.– Սեպուհ Թաթոյեան (Ե. Մանուկեան) 5' 28" 69

●ՄԵԾ ԱՂՋԻԿ (84–85) 2000 Մ.
1.– Կարինէ Այնթեպլեան (Ս. Հռիփսիմեանց) 8' 46"42
2.– Արաքս Տանդեան (Յ. Գ. Կիւլպէնկեան) 9' 04" 81
3.– Տորիս Արզումանեան (ճեմարան) 9' 41" 94

●ՄԵԾ ՏՂԱՔ (84–85) 3000 Մ.
1.– Միշէլ Աքքար (Ե. Մանուկեան) 12' 57"44
2.– Ժորժ Լեհիմճեան (Ս. Հռիփսիմեանց) 13' 10"38
3.– Սագօ Պուտաքեան (Ս. Հռիփսիմեանց) 13' 16" 45

●ԵՐԷՑ ԱՂՋԻԿ (81–83) 2000 Մ.
1.– Դալար Սողոմոնեան (Լ. եւ Ս. Յակոբեան) 9' 24" 11
2.– Թամար Քէշիշեան (Ս. Խանամիրեան) 9' 59" 77
3.– Էսթի Չիֆճեան (Ս. Հռիփսիմեանց) 10' 32" 52

●ԵՐԷՑ ՏՂԱՔ (81–83) 3000 Մ.
1.– Ճոնըթըն Ըշպանկնպրկ (Հայ Աւետ. Այնճար) 11' 25" 79
2.– Յովսէփ Մահտեսեան (Ե. Մանուկեան) 11' 42" 61
3.– Վիգէն Պէքէրէճեան (Հայ. Աւետ. Այնճար) 11' 57" 90

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՖՈՒԹՊՈԼԻ ԱԽՈՅԵԱՆՈՒԹԻՒՆ

Հ.Մ.Ը.Մ. - ՆԸԺՄԷ՝ 1 - 2

Ֆութպոլի մէջ ընդունուած է այլեւս, որ լաւ խաղացողը չէ միշտ, որ կը յաղթէ: Այլապէս ի՞նչպէս բացատրել Հ.Մ.Ը.Մ.ի պարտութիւնը Նըժմէէն:

Արդարեւ, երէկ, Պուրճ Համուտի Քաղաքապետարանի դաշտին վրայ, հոծ համակիրներու ներկայութեան, Հ.Մ.Ը.Մ. 2 - 1 արդիւնքով տեղի տուաւ ախոյեան Նըժմէի դէմ. մրցումը եղաւ միջակ մակարդակի: Սակայն ան որ դաշտն էր երէկ եւ լաւ հետեւեցաւ մրցումին, անվարան պիտի հաստատէ, որ Հ.Մ.Ը.Մ. շատ աւելի լաւ խաղարկութիւն ունեցաւ քան մրցակիցը: Բայց ի վերջոյ կոլ ընողն է, որ կը յաղթէ եւ ոչ լաւ խաղցողը:

Ա. կիսախաղին, Հ.Մ.Ը.Մ.ի տղաքը գրեթէ տիրապետեցին մրցումին եւ հակառակ քանի մը ստոյգ առիթներու, չկրցան նշանակել անհրաժեշտ կոլ մը, որ կրնար ուղղակի մահացու ըլլալ Նըժմէի համար, որովհետեւ անիկա ամբողջովին կորսուած էր: Բառին բուն իմաստով Ա. կիսախաղին միայն մէկ առիթ ներկայացաւ Նըժմէի, որ կրցաւ օգտագործել եւ բաւական մրցումին հաշիւը: Ահմէտ Քըպէյսիի հեռուէն ռմբային հարուածը (37րդ վայրկեանին) թէեւ գեղեցիկ էր, բայց նաեւ հպուադէպօրէն կրնար լիբանանեան դաշտերուն վրայ նման բան պատահիլ: Բախտը եւս ունեցաւ իր խօսքը:

Բ. կիսախաղին Հ.Մ.Ը.Մ. տարօրինակօրէն չշարունակեց իր յարատեւ յարձակողական ընթացքը, բայց միշտ ալ մրցակիցէն աւելի լաւ խաղարկութիւն ցուցաբերեց մինչեւ մրցումին աւարտը:

Հ.Մ.Ը.Մ. հաւասարութեան ոսկի կոլը նշանակեց շնորհիւ ուքրանացի Վասիլիի գետնէն կօրաւոր մէկ հարուածին. խելացի եւ ճշգրիտ փոխանցումը կու գար Յակոբիկէն:

Մրցումին կորսուած վայրկեաններուն (92րդ), բերդապահ Հիւսէյն Սաղիրի մէկ յստակ սխալին պատճառով, Հ.Մ.Ը.Մ. ստացաւ երկրորդ կոլը (խալէտ Համիէ) եւ կորսնցուց ոսկի կէտ մը, որուն արժանի էր իրաւամբ: Տակաւին կարելի է ըսել, թէ ոչ միայն կէտով մը, այլեւ 3 կէտով կարելի էր դուրս գալ մրցումէն, բայց ափսոս որ մեր տղոց կը պակսէր *ֆինիշինկը*: Իրողապէս «անմարսելի» է անիմաստ պարտութիւնը, մանաւանդ երբ մրցակիցէն շատ աւելի լաւ խաղցած ես ամբողջ 90 վայրկեան:

Երէկուան մրցումը երկար - բարակ վերլուծելու կարիք չկայ, սակայն տեղին է կատարել քանի մը հաստատումներ եւ մատնանշումներ:

Նախ պէտք է ընդունիլ, որ երէկ մեր բոլոր տղաքը ունեցան գոհացուցիչ եւ բաւական լաւ խաղարկութիւն, բացի Գագիկէն եւ Վասիլիէն (նոյնիսկ եթէ ան նշանակեց գեղեցիկ կոլ մը եւ կատարեց քանի մը տպաւորիչ փոխանցումներ): Շատ հաւանաբար տարբեր կրնար ըլլալ արդիւնքը, եթէ յիշեալ երկուքը մանաւանդ Ա. կիսախաղին գտնուէին իրենց բարձրութեան վրայ:

Կայ նաեւ երկու այլ հաստատում: Նախ Յակոբիկին ներկայութիւնը: Ան իրապէս կը մնայ մեր կապմին աստղը, իր յաճախակի «փախուստ»ներով, ճշգրիտ եւ խելացի փոխանցումներով, արագ վարպետով եւ սքանչելի *ֆէնթերով* եւ *տրիպլէներով*: Երկրորդ, պէտք է ընդունիլ, որ մրցումին վերջին 15 վայրկեաններուն պաշտպանողական խաղառճի դիմելը անիմաստ էր երկու պատճառով. առաջին՝ որովհետեւ հաւասարութեան վրայ ճիշդ չէ հետեւ քաշուիլը, երկրորդ որովհետեւ մրցակիցը այնքան ալ վտանգաւոր խումբ մը չէր երէկ, որուն դիմաց պէտք էր հետեւ քաշուիլ: Այս բոլորին վրայ պէտք է աւելցնել նաեւ, որ մարզիչ Բաբգէն Մելիքեանի դաշտ մուտքը փաստօրէն երկրորդ մրցումն ըլլալով անիմաստ է եւ պէտք է այսուհետեւ նկատի ունենալ այս պարագան:

Յամենայնդէպս, Հ.Մ.Ը.Մ. այս ընթացքով շարունակելու պարագային կրնայ իրապէս այս եղանակին պատուաբեր արդիւնքներ արձանագրել եւ գոհ պահել իր բազմահազար համակիրները, որոնք երէկուան մրցումին թէեւ քիչ մը ընդվզած եւ կրքոտ էին, բայց անոնք կը մնան մեր խումբին 12րդ կարեւոր մարզիկը: Երբեմն պէտք է ընդունիլ պարտութիւնը, մանաւանդ երբ երէկուան նման կը տեսնես, որ խումբդ լաւ ելոյթ ունեցաւ, մարզիկները ճիգ չխնայեցին եւ պայքարեցան ոգի ի բռին:

Տակաւին եղանակին սկիզբն ենք եւ պէտք չէ տակնուվրայ ըլլալ: Ընդհակառակն, ախոյեանութեան ճամբան երկար է: Պէտք է երկար շունչ ունենալ, համբերատար ըլլալ եւ ընդունիլ, որ ֆութպոլի մէջ կրնան նման անախորժ պարտութիւններ արձանագրուիլ նոյնիսկ ամէնէն կօրաւոր խումբերուն համար: Երէկ բախտը պարզապէս Հ.Մ.Ը.Մ.ի հետ չէր, կամ հակառակը՝ Նըժմէ բախտաւոր էր:

Դարձնենք էջը. գալ Կիրակի, դարձեալ Պուրճ Համուտի մէջ, Հ.Մ.Ը.Մ. պիտի հիւրընկալէ նոյնքան կօրաւոր եւ հաւանաբար աւելի *տինամիք* կազմ մը՝ Թատամոն Սուրը: Սաֆայի եւ Նըժմէի դէմ մրցումներէն ետք, Հ.Մ.Ը.Մ. ապացուցեց սակայն, որ խմբային լաւ խաղարկութիւն կրնայ կիրարկել եւ հաւասարէ հաւասար ճակատիլ ամէնէն կօրաւոր կարծուած խումբին դէմ անգամ: Այս համոզումով ահաւասիկ պէտք է պատրաստուիլ յառաջիկայ մրցումին:

Ստորեւ՝ Բ. հանգրուանի մրցումներուն արդիւնքները.

Ռասինկ - Սալամ 0 - 3
Անսար - Շապաղ Սահէլ 1 - 1
Թատամոն Սուր - Սաֆա 0 - 2
Հ.Մ.Ը.Մ. - Նըժմէ 1 - 2
Սաժէս - Սիլի Սայտա 2 - 1
Սխա Սիլի Ալէյ - Հ.Մ.Մ. 3 - 2

ԱՆԳԻԼՈՅ ՖՈՒԹՊՈԼԻ ԱԽՈՅԵԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՆՉԵՍԹԸՐ ԵՈՒՆԱՅԹԸՏ ԱՆԱՐԳԵԼ ԿԸ ՅԱՌԱՋԱՆԱՅ

Անգլիոյ ֆութպոլի ախոյեանութեան 16րդ հանգրուանի մրցումներուն, Մանչեսթըր Եունայթըտ ամրապնդեց պարագլուխի դիրքը, երբ 2 - 0 արդիւնքով պարտութեան մատնեց իր հիւրը՝ Թոթենհամը (9րդ): Շուրջ 68 հազար համակիրներու ներկայութեան, Փոլ Սքոլզ (40րդ) եւ Օլէ Կունար Սոլսքիար (84րդ) նշանակեցին Մանչեսթըրի կոլերը:

Ստորեւ՝ 16րդ հանգրուանի մրցումներուն արդիւնքները.

Արսենալ - Սաութհէմբթըն	1 - 0
Զելսի - Մանչեսթըր Սիթի	2 - 1
Ասթոն Վիլա - Նիւքէսըլ	1 - 1
Պրէտֆորտ - Քովենթրի	2 - 1
Իփսուիչ - Տերպի Քաունթի	0 - 1
Լայսթըր Սիթի - Լիտ	3 - 1
Լիվըրփուլ - Չարլթըն	3 - 0
Մանչեսթըր Եունայթըտ - Թոթենհամ	2 - 0
Ուէսթ Համ - Միտըլսպրոյ	1 - 0

Ստորեւ՝ դասաւորումը.

	ԿԷՏ
1.- Մանչեսթըր Եունայթըտ	39
2.- Արսենալ	31
3.- Լայսթըր Սիթի	29
4.- Լիվըրփուլ	27
5.- Իփսուիչ	27
.....	
18.- Քովենթրի	12
19.- Միտըլսպրոյ	11
20.- Պրէտֆորտ Սիթի	11

ԹԵՆԻՍ

ԿՈՒՍԹԱՒՈ ՔՈՒԷՐԹԷՆ ԳՐԱՒԵՑ ՊԱՐԱԳԼՈՒԽԻ ԴԻՐՔԸ

Թենիսի *«Մասթըրզ»* մրցաշարքին աւարտականին Կուսթաւօ Քուէրթէն (Պրազիլ) 6–4, 6–4 եւ 6–4 արդիւնքով պարտութեան մատնելէ ետք Անտրէ Ակասին (Մ. Ն.) ոչ միայն տիրացաւ տիտղոսին, այլեւ 2000 տարին աւարտեց գրաւելով միջազգային դասաւորման պարագլուխի դիրքը, 15 կէտի առաւելութիւն մը ունենալով Մարաթ Սաֆինի (Ռուսիա) վրայ:

Այսպիսով, Քուէրթէն եղաւ առաջին ոչ ամերիկացին (Շթեֆան Էտպերկէն ետք, 1991), ինչպէս նաեւ առաջին հարաւային–ամերիկացին, որ տղոց ընդհանուր դասաւորման մէջ եղանակը կ'աւարտէ պարագլուխի դիրքին վրայ:

Ստորեւ՝ առաջին տասը դիրքերը գրաւողները՝ 2000 տարուան աւարտին.

	ԿԷՏ
1.– Կուսթաւօ Քուէրթէն (Պրազիլ)	*839*
2.– Մարաթ Սաֆին (Ռուսիա)	*824*
3.– Փիթ Սամփրաս (Մ. Ն.)	*677*
4.– Մակնուս Նորման (Շուէտ)	*622*
5.– Եւգենի Քաֆելնիքով (Ռուսիա)	*587*
6.– Անտրէ Ակասի (Մ. Ն.)	*553*
7.– Լէյթըն Հէուիթ (Աւստրալիա)	*525*
8.– Ալեքս Քորեթխա (Սպանիա)	*495*
9.– Թոմաս Էնքվիսթ (Շուէտ)	*442*
10.– Թիմ Հենման (Բրիտանիա)	*404*

ՊՈՒՆՏԸՍԼԻԿԱ

ՀԵՐԹԱ ՊԵՐԼԻՆ ԳՐԱՒԵՑ ՊԱՐԱԳԼՈՒԽԻ ԴԻՐՔԸ

Գերմանիոյ ֆութպոլի ախոյեանութեան *(Պունտսլիկա)* 15րդ հանգրուանի մրցումներուն, Պայէր Լեւերքուզընն 2–0 արդիւնքով պարտութիւն մը կրելէ ետք Պայէրն Միւնիխէն, նահանջեց 2րդ դիրք: Պարագլուխի դիրքը գրաւեց Հերթա Պերլին, որ 2–2 արդիւնքով հաւասարութիւն մը արձանագրեց Ֆրայպուրկի հետ եւ իր ունեցած նպաստաւոր *կոլէվրիէյ*ին շնորհիւ գերազանցեց Լեւերքուզընը:

Պայէրն Միւնիխ իր դաշտին վրայ եւ 48 հազար համակիրներու ներկայութեան երկու կոլերը նշանակեց շնորհիւ Քարսթըն Եանքըրի (5րդ) եւ ճիովանի Էլպէրի (48րդ): Լեւերքուզընն մրցումը աւարտեց տասը մարզիկով. Ռոպսըն Փոնթէի կարմիր *քարտ* ստանալէն ետք (52րդ):

Պորուսիա Տորթմունտ 2–0 արդիւնքով յաղթական վերադարձաւ վերջին դիրքը «գրաւող» Շթութկարթի դաշտէն. շնորհիւ Տէտէի (5րդ) եւ Միրոսլաւ Սթեվիչի (64րդ՝ *փենալթիով*) նշանակած կոլերուն:

Քայզըրսլաուտըրն իր դաշտին վրայ 2–1 արդիւնքով պարտութեան մատնեց Համպուրկը: Մրցումին երեք կոլերն ալ նշանակուեցան վերջին չորս վայրկեանին: Միրոսլաւ Քլոզ նշանակեց Քայզըրսլաուտըրնի կոլերը (86րդ եւ 88րդ), իսկ Հանս – Եորկ Պաթ՝ Համպուրկի կոլը (90րդ՝ *փենալթիով*):

Ստորեւ՝ 15րդ հանգրուանի մրցումներուն արդիւնքները.

Քէօլն – 1860 Միւնիխ	*4–0*
Շթութկարթ – Պորուսիա Տորթմունտ	*0–2*
Վոլֆսպուրկ – Շալքէ	*2–0*
Պոխում – Այնթրախթ Ֆրանքֆորթ	*2–1*
Հերթա Պերլին – Ֆրայպուրկ	*2–2*
Պայէրն Միւնիխ – Պայէր Լեւերքուզընն	*2–0*
Քայզըրսլաուտըրն – Համպուրկ	*2–1*
Քոթպուս – Հանպա Ռոսթոք	*1–0*
Ունթըրհախինկ – Վերտըր Պրեմըն (յետաձգուած՝ մշուշի պատճառով)	

Ստորեւ՝ դասաւորումը.

	ԿԷՏ
1.– Հերթա Պերլին	*28*
2.– Պայէր Լեւերքուզընն	*28*
3.– Շալքէ	*27*
4.– Պայէրն Միւնիխ	*26*
5.– Պորուսիա Տորթմունտ	*26*
.....	
16.– 1860 Միւնիխ	*15*
17.– Պոխում	*15*
18.– Շթութկարթ	*14*

ԱՊՐԻ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՂԵԿԱՎԱՐՆԵՐԸ...

Շարունակուած Ա. էջէն

Վլատիմիր Փութին

«Հիմնուած մեր դէտերուն հայթայթած տեղեկութեանց վրայ, կը հաստատենք Խըրիմիստանի նախագահական ընտրութեանց եւ Պիելոռուսիոյ ու Ապրպէյճանի մէջ խորհրդարանական ընտրութեանց ժողովրդավար բնոյթը եւ կը հաստատենք անոնց արդիւնքները, յայտնած է Ռուսիոյ նախագահ Վլատիմիր Փութին:

ԵԱՀԿի եւ արեւմտեան դէտերու այլ խմբակներ անցնող 2 ամիսներուն կայացած ընտրութիւնները նկարագրած են անարդար, շատ թերի եւ Ապրպէյճանի պարագային՝ կեղծարարութիւններով հարուստ:

Վեհաժողովին նախօրեակին, անոր հիւրընկալը Պիելոռուսիոյ նախագահ Ալեքսանտր Լուքաշենքօ յայտարարած է, թէ ԵԱՀԿ պիտի չհրաւիրուի յառաջիկայ տարուան նախագահական ընտրութիւններուն հսկելու, նոյնիսկ յայտնելով, որ Մինսքի մէջ անոր գրասենեակը կրնայ փակուիլ:

ԱՀԱԲԵԿՉՈՒԹԵԱՆ ՍՊԱՌՆԱԼԻՔԻՆ ԳԾՈՎ

Ա. Պ. Հասարակապետութեան ղեկավարները անհրաժեշտ նկատած են պահպանելու ապահովութիւնը, հաւանութիւն տալով նախապէս իրենց վարչապետներուն կայացուցած մէկ որոշումին, հակահաբեկչական կեդրոնի մը հիմնումին գծով:

Նոր կեդրոնը Մոսկուայի մէջ պիտի հաստատուի, սակայն ոչ ոք ըսած է, թէ անիկա ճիշդ ի՞նչ պիտի ընէ:

Փութին յայտնած է, թէ Ռուսիա հաստատ պիտի մնայ վրացի քաղաքացիներէ մուտքի արտօնագիր պահանջելու իր որոշումին վրայ, աւելցնելով, որ Մոսկուա տեղեկութիւններ ունի, թէ Վրաստան ապաստան դարձած է չեչէն ըմբոստներու համար: Թիֆլիս բազմիցս հերքած է այս մեկը:

(ՌՈՅԹԵՐԶ)

ԻՐԱՔ ԿԸ ՊՆԴԷ...

Շարունակուած Ա. էջէն

Հիւսէյն: ԻՆԱ թէեւ չըսաւ, թէ որո՞նք են թշնամի նկատուող երկիրները, սակայն յստակ էր, որ ակնարկութիւնը հիմնականին մէջ կ'երթար Միացեալ Նահանգներուն:

Միւս կողմէ, Սէուտական Արաբիա շաբաթավերջին վերստին շեշտեց, որ պիտի որդեգրէ միջոցառումներ, որպէսզի կանխարգիլէ Իրաքեան քարիւղի արտածման առկախումին պատճառելիք անկայունութիւնը: Քարիւղի նախարար Ալի Նայիմի ըսաւ, որ իր երկիրը կը քննարկէ կացութիւնը յարմարագոյն միջոցառումները որդեգրելու համար: Կը նախատեսուի, որ Սէուտական Արաբիա յաւելեալ արտադրութեան որոշում տայ:

ԻՐԱՔ ԿԸ ԴՐՈՒԱՏԷ ՌՈՒՍԻԱՆ

Փոք վարչապետ Թարէք Ազիզ դրուատեց Ռուսիան եւ անոր օժանդակութիւնը ջնջելու համար ՄԱԿի տասնամեայ պատժամիջոցները: Ազիզ ըսաւ, որ Մոսկուա կը վերահաստատէ Պաղտատի հետ աւանդական կապերը:

Ազիզ դիտել տուաւ, որ Մոսկուա կարեւոր դերակատարութիւն կ'ունենայ Իրաքի դէմ հաստատուած պատժամիջոցները ջնջելու արշաւին մէջ:

●ՄՕՏԱՒՈՐԱՊԷՍ 115 եւրոպացի պաշտօնատարներ, եկեղեցականներ ու ոչ կառավարական կազմակերպութիւններու անդամներ Շաբաթ օր Պաղտատ ժամանեցին Փարիզէն թռիչք առած օդանաւով մը: Ճամբորդներուն կարգին էր Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախկին նախարար Քլօտ Շէսոն: Պատուիրակութիւնը դիմաւորուեցաւ Իրաքցի բարձրաստիճան պաշտօնատարներու կողմէ:

(ՌՈՅԹԵՐԶ)

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏԻՆ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ...

Շարունակուած՝ 6րդ էջէն

Անոր գործերը ցարդ ցուցադրուած են Փարիզի, Նիւ Եորքի, Մասաչուսէցի, Պէյրութի եւ այլ քաղաքներու մէջ: Իսկ 1998ին, Մ. Նահանգներու Օհայօ նահանգին մէջ կազմակերպուած մրցոյթ-ցուցահանդէսին կ'արժանանայ «գերպանց» մրցանակին:

Արա Ապատի յիշեալ իրագործումը, իբրեւ *«հափընինկ»*ի եւ *«ինսթոլէյշըն»*ի միաձոյլ արուեստ, Նատիմ Քարամէն եւսք երկրորդ երեւոյթը կը հանդիսանայ Լիբանանի մէջ, իսկ իբրեւ կուտ լիբանանեան ոգիով տոգորուած արուեստ՝ առաջինը:

Տարբեր տրամադրութիւններ եւ հոգեվիճակներ դրսեւորող անոր ինքնադիմանկարները (որոնց մէջ շեշտուած է տագնապախառն խռովք մը) կը ցոլացնեն իր մարդկային ու հայրենասիրական կեցուածքը՝ հանդէպ տառապած երկրի մը:

ԻՍՐԱՅԷԼ ՊԱՏՐԱՍՏԱԿԱՄՈՒԹԻՒՆ...

Շարունակուած Ա. էջէն

բաւ, որ *ինթիֆատան* հրահանգով մը չսկսաւ, որպէսզի հրահանգով մըն ալ աւարտի: Ան շեշտեց, որ պաղեստինեան հանրային կարծիքը կը պահանջէ, որ *ինթիֆատան* շարունակուի, որովհետեւ անիկա ամէնէն կարճ ձեւն է վերջ տալու իսրայէլեան գրաւման:

Խօսելով միջազգային ուժի մը ծրագիրին մասին, Պարղութի ըսաւ, որ անիկա հիմնական պահանջ է, պայմանաւ որ սակայն այդ ուժը պաշտպանէ պաղեստինցիները եւ պարզապէս իսրայէլացիներուն ու պաղեստինցիներուն միջեւ չէզոք հսկողի դիրք մը չորդեգրէ: Այդպիսի պարտականութիւն մը պատկերասփիւռներու նկարիչներն ալ կրնան ստանձնել:

Միւս կողմէ իսլամական Համաս շարժումը կոչ ուղղեց աւելի կօրաւոր հարուածներ տալու իսրայէլեան բանակին ու հրեայ բնակիչներուն մինչեւ որ վերջ տրուի իսրայէլեան գրաւման:

Մինչ այդ, ՄԱԿի Ընդհանուր Ժողովը կոչ ուղղեց պաղեստինցիներու ինքնորոշման, ինչպէս նաեւ իսրայէլեան ուժերուն հեռացումը պահանջեց Կոլանէն: Ընդհանուր Ժողովը քննադատեց նաեւ Երուսաղէմի գծով Իսրայէլի որդեգրած քաղաքականութիւնը: Ընդհանուր Ժողովը որդեգրեց քանի մը բանաձեւեր, որոնց դէմ քուէարկեցին Իսրայէլ եւ Միացեալ Նահանգներ:

ՊԱՐԱՔ ԿԸ ՓՈՐՁԷ ՍԻՐԱՇԱՀԻԼ ԻՍՐԱՅԷԼԱՑԻ ԱՐԱԲՆԵՐԸ

Պարաք երէկ այցելեց իսրայէլեան արաբական աւան մը: Պարաքի այցելութեան նպատակն է սիրաշահիլ արաբներուն քուէները՝ քանի մը ամիս ետք կայանալիք կանխահաս ընտրութիւններուն:

Թիրայի մէջ Պարաք կոչ ուղղեց արաբներուն մոռնալու *ինթիֆատա*ին առաջին օրերուն իսրայէլեան բանակին կողմէ իսրայէլացի 13 արաբներու սպանութիւնը, որպէսզի կարելի ըլլայ վերստին ամրապնդել կապը արաբ եւ հրեայ իսրայէլացիներուն միջեւ: Իսրայէլացի արաբները Իսրայէլի բնակչութեան քսան առ հարիւրը կը կազմեն:

Միւս կողմէ, իսրայէլացի արաբ ղեկավար Ահմէտ Թիպի, որ Արաֆաթի նախկին խորհրդատուներէն է եւ ներկայիս Քնեսէթի անդամ, որոշած է թեկնածութիւնը ներկայացնել Իսրայէլի վարչապետի ընտրութիւններուն:

(ՌՈՅԹԵՐԶ)

ՀԱՅՐԵՆԻ ԿՐՕՆԱՇՈՒՆՉ ԵՒ...

Շարունակուած՝ 6րդ էջէն

«ՄՈՄԻԿ»ի վերջին խմբային ցուցահանդէսին բացումը տեղի ունեցաւ Շաբաթ, 25 Նոյեմբերի երեկոյեան, Հ.Բ.Ը.Մ.ի «Տեմիրճեան» կեդրոնի ցուցասրահին մէջ, կազմակերպութեամբ Ս. Էջմիածնի Կրօնասիրաց Տիկնանց Հանգիստներուն:

Յուցադրութեան դրուած 1,ին 16 արուեստագէտներու եօթանասունէ աւելի ստեղծագործութիւններ եւ մանրանկարիչներու շուրջ քառասուն պատճէնահանումներ: Դեղանկարիչներուն շօշափած թեմաները մեծ մասամբ ունին կրօնաշունչ եւ ազգային բնոյթ: Անոնք որակի առումով եւս ընտրուած կը թուին ըլլալ: Առաւելաբար նկատի առնուած են յղացքի ինքնատոպութիւնը, կատարողական մակարդակն ու գեղանկարիչի արտայայտչականութիւնը:

Ակնդիրը ազգային - հայրենասիրական ու հոգեւոր - կրօնական զգացումները չեն չարաշահուած, այլ ուշադրութիւն դարձուած է աւելի խորքին, քան բովանդակութեան: Դեղանկարիչներէն շատեր արդէն իսկ իրենք վիրենք հաստատած արուեստագէտներ են, ինչպէս՝ Մարտին Պետրոսեան, Սօս Յարութիւնեան, Աշոտ Յարութիւնեան, Սէյրան Գասպարեան, Արմէն եւ Արսէն Ղազարեաններ, Խաչատուր Մարտիրոսեան, Հրանդ Միրզոյեան, եւ այլն:

Իսկ մանրանկարիչներէն առաւելաբար աչքի կը զարնեն Էդ. Ստեփանեանի, Վարդուհի Գէորգեանի, Սուսաննա Կիրակոսեանի եւ մա՛նաւանդ Այտա Յովհաննիսեանի գործերը:

Տրուած ըլլալով, որ Հայաստան կը դիմագրաւէ ազգային ու կրօնական բարդ խնդիրներ, եւ տրուած ըլլալով, որ Սփիւռքի մէջ եւս նահանջի մէջ են հայ եկեղեցին ու ազգային կառոյցները, «ՄՈՄԻԿ»ի եւ զայն քաջալերողներուն առաքելութիւնը կրկնակի իմաստ եւ արժէք կը ստանայ:

«ՄՈՄԻԿ» Միութեան նախագահն է Աբրահամ եպս. Մկրտչեան, իսկ փոխ նախագահը՝ Կարէն Մաթեւոսեան:

Առհասարակ հայ մշակութային կեանքէն ներս անհրաժեշտութիւն մըն է «ՄՈՄԻԿ» կազմակերպութիւնը:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՅԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ...

Շարունակուած Ա. էջէն

Տան մէջ Հայկական Յեղասպանութեան բանաձեւին քննարկումներուն թրքական շահերը պաշտպանելու ուղղութեամբ:

«Անատոլու» լրատու գործակալութեան համաձայն, Պերիութքրի Ներկայացուցիչներու Տան Միջազգային Յարաբերութիւններու յանձնախումբի նախագահ նշանակուելու հաւանականութիւնը բարձր է:

Համաժողովին ուղղած իր խօսքին մէջ, Մ. Նահանգներու մէջ Թուրքիոյ դեսպան Պաքի Իլքին ըսաւ, որ «Հայաստան պէտք է ճիշդ դասեր առնէ պարտութենէն: Ան ըսաւ, որ թուրք - ամերիկեան գործակցութիւնը կենսական կարեւորութիւն ունի կասպեան ուժանիւթի փոխադրման համար»:

Իլքին ըսաւ, որ պատմութեան քննարկումը օրէնսդիր մարմիններու պատասխանատուութիւնը չէ: Ան շնորհակալութիւն յայտնեց նախագահ Քլինթընին եւ Ներկայացուցիչներու Տան ղեկավարութեան՝ բանաձեւի որդեգրումին դէմ իրենց ճիգերուն համար:

Իր կարգին, Թուրքիոյ մէջ Մ. Նահանգներու դեսպան Ռապրրթ Փիրսըն ըսաւ, որ Մ. Նահանգներ կօրավիգ կը կանգնին Եւրոպական Միութեան Թուրքիոյ անդամակցութեան եւ Թուրքիա պէտք է մէկ առ մէկ յաղթահարէ Եւրոպական Միութեան միանալու ճամբուն վրայ առկայ արգելքները:

Ամերիկացի դեսպանը ըսաւ, որ Մ. Նահանգներ շահագրգռուած են Թուրքիոյ ուժանիւթի մարկով եւ Պաքու - Ճէյհան քարիւղատարը շահագործման պիտի յանձնուի 2004ին: Փիրսըն գոհունակութիւն յայտնեց, որ Թուրքիա կինուորական ուղղաթիռներու գնման համար ընտրած է ամերիկեան *«Պէլ Թէքսթրոն»* ընկերութիւնը:

Միւս կողմէ, Թուրքիոյ արտաքին գործոց նախկին նախարար Իլթէր Թուրքմէն ըսաւ, որ Հայկական Յեղասպանութեան մասին բանաձեւերը կարեւոր ազդեցութիւն պիտի չունենան Եւրոպայի եւ Մ. Նահանգներու հետ Թուրքիոյ յարաբերութիւններուն վրայ: Թուրքմէն ըսաւ. «Կ'ըսեն, թէ այս հարցը պէտք է ձգել պատմաբաններու: Սակայն չեմ կարծեր, որ պատմաբանները յստակ որոշումի կը յանգին: Կարելի չէ անաչառ պատմաբան մը գտնել: Հայերը եւ թուրքերը պէտք է քննարկեն հարցը: Լա Հէյի Միջազգային Ատեանը եւս այն տեղը չէ, ուր այս հարցը կրնայ լուծուիլ»:

ԱՌՆՈԼՏ Ճ. ԹՈՅՆՊԻԻ ...

Շարունակուած՝ 5րդ էջէն

Եղեռնի յիսնամեակի օրերուն, լրագրող Լեւոն Քէշիշեան Յիսնամեակի յանձնախումբի օժանդակութեամբ պատրաստեց պատմական ժապաւէն մը՝ Առնոլտ Թոյնպիի խօսքը յիսնամեակին առիթով, *«Թրքական Յեղասպանութիւն՝ Հայոց դէմ»* անուանեալ տակ: Ժապաւէնը պատմական եւ վաւերական հաստատում մըն է՝ Թոյնպիի ձայնով եւ հարազատ ու ամբողջական:

Հայաստանի Հանրապետութեան, Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութեան եւ Սփիւռքի հայ նոր սերունդը, որ վարթօնքի շրջան մը կ'ապրի այս տարուան ամիսներուն, պէտք է ծանօթանայ Մեծ Եղեռնի մանրամասնութեանց, որպէսզի լիովին ըմբռնէ հայութեան դէմ գործուած անլուր ոճիրները՝ ցեղասպան թուրքին կողմէ: Որպէսզի աստիճան մը աւելի գօտեպնդուի հայրենասիրական զգացումով եւ գիտակցի հայկական պահանջներու արդարութեան:

Հայ ժողովուրդը երախտագիտութեամբ պիտի յիշէ իր անունը:

ՆԱԽԿԻՆ ՎԱՐՉԱՊԵՏ ...

Շարունակուած 2րդ էջէն

ապագային նկատմամբ ներդրողներուն եւ դրամական շուկաներուն վստահութեան: Այլ խօսքով, այս քաղաքականութիւնը կրնայ տալ հետապնդուած արդիւնքին հակառակը», ըսաւ ան»:

Հրս նաեւ ընդգծեց, որ նոր քաղաքականութիւնը խորքին մէջ իր գլխաւորած քաղաքականութեան հետ չի հակադրուիր, որովհետեւ ա՛ն ալ կը ծրագրէ մաքսատուրքի մեղմացում, բայց «յաւելեալ արժէքի տուրքի» *(Վի. Էյ. Թի.)* գործադրութեամբ. բայց այսօր կառավարութեան մօտիկ աղբիւրներ կ'ըսեն, թէ այս տուրքի գործադրութիւնը յետաձգուած է առնուապն մէկ տարուան համար:

Իսկ ինչ կը վերաբերի «բաց երկինք»ի քաղաքականութեան, ապա յստակ է, որ անոր վրայ պիտի ըլլայ *«Միտրլ Իսթ»* օդանաւային ընկերութիւնը, ըսաւ Հրս, յիշեցնելով, որ իր գլխաւորած կառավարութիւնը որոշած էր սրբագրել այս ընկերութեան վիճակը, ապա մասնակիօրէն ապապետականացնել կայն, բայց անոր բաժնետոմսերու մէկ մասի վաճառումը դժուար պիտի ըլլայ «բաց երկինք»ի ստեղծած պայմաններուն մէջ, ըսաւ ան:

ԽԱՉԲԱՌ ԹԻՒ 4730

Պատրաստեց՝ Տ.Մ. ԱՂԱՋԱՐԵԱՆ

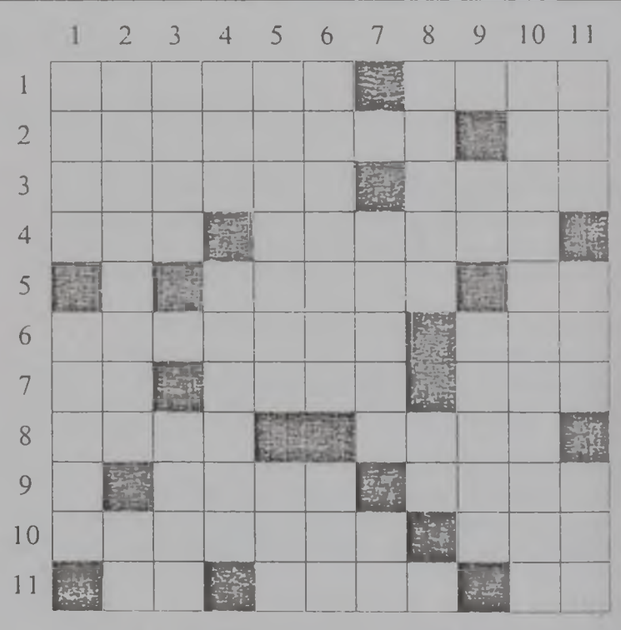

ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ

1. *Աղուաչ, խենթուկ* - Յանդիմանութիւն:
2. *Դժուարարարոյ* - Կրկնուած ձայնաւորներ:
3. *Մեր հին դրացիներէն* - Կովկասեան պետ:
4. *Յուրտէ պնդացած ջուր* - Մնացորդ:
5. *Մածուցիկ նիւթով ծածկուած ճիւղ* - Ֆրանսական պետ:
6. *Ֆետայի* - Կռունկ:
7. *Կրկնուած բաղաձայններ* - Զողալ- Քայլաչափ:
8. *Պոլոյզ* - Ինտոնեզիոյ կղզիներէն:
9. *Յիսուսի նախահայրերէն* - Մաքրութեան խրձակ (հակ.):
10. *Զուերզ* - Իսրայէլեան օղակայան:
11. *Զայնանիշ* - Խտիպ - Կրկնուած բաղաձայններ:

ՈՒՂՂԱՀԱՅԵԱՑ

1. *Կշիռքի հին չափ մը* - Դաւանանք:
2. *Անցում դէպի նոր վիճակ* - Բոսոր:
3. *Գոմ* - Գլուխը կախ ամուսինը մահացած կին:
4. *Հերիք* - Յափշտակել:
5. *Արական անուն* - Մարոկէնի:
6. *Կամաւորական արշաւավայր* - Մշակուած հող:
7. *Խիզախ* - Կոնարեր ծառ:
8. *Շողոքորթ, խնկարկու* - Նաեւ:
9. *Շաղկապ* - Դրուատել:
10. *Խրուաթ անուանի ֆութպոլիստի մը մականունը եւ անունը:*
11. *Հայոց դպրութեան աստուածը* - Ոխ (հակ.)- Կրակ:

ԹԻՒ 4729 ԽԱՉԲԱՌԻՆ ԼՈՒԾՈՒՄԸ

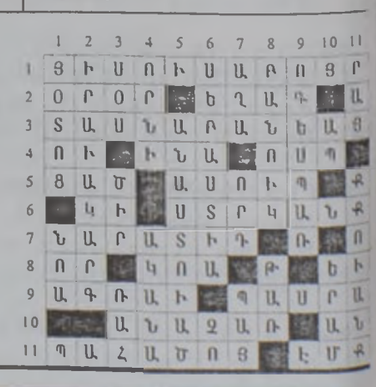

DROP 8 ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ ԴԱՐՁԱՒ
DROP 8 ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿԸ ՄԵԾԱՔԱՆԱԿԻ ԳԻՆՈՎ
800 ՔԱՌ. ՄԵԹՐ
ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐՈՒ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՆՈՒԷՐՆԵՐ
ԱՐԱՆՑ ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆՆԵՐ
ՆՈՒԱՋԱԳՈՅՆ ԳԻՆԵՐՈՎ
2001Ի ՀԱՒԱՔԱԾՈՅ
ՉԱԼՔԱ, ՍԻԹԷ ՄՈՒՍԱ, Ա. ՅԱՐԿ, ՀԵՌ.- 01-897329
ԲԱՑ Է ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ